

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Karolína Kubíčková

Právní úprava systému záloh nápojových obalů

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Michal Sobotka, Ph.D.

Katedra: Katedra práva životního prostředí

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 19. května 2023

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 191 608 znaků včetně mezer.

Karolína Kubičková

V Praze dne 19. května 2023

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala JUDr. Michalu Sobotkovi, PhD. za odborné vedení mé diplomové práce, cenné rady a věcné připomínky, kterými mi byl nápomocen při výběru tématu a které následně významně přispěly k dokončení této práce.

Obsah

Úvod.....	5
1. Zálohový systém v souvislostech	8
1.1. Pojem zálohového (depozitně refundačního) systému	8
1.2. Principy cirkulární ekonomiky ve vztahu k plastům a k plastovým obalům	8
1.3. Systém záloh jako ekonomický nástroj ochrany životního prostředí.....	15
1.4. Principy ochrany životního prostředí a v systém záloh.....	20
1.5. Dílčí závěr	24
2. Právní úprava zálohového systému v České republice.....	26
2.1. Vývoj právní úpravy vratných zálohovaných obalů v České republice	26
2.2. Aktuální právní úprava v České republice	30
2.3. Právní úprava na úrovni Evropské unie.....	37
2.4. Dílčí závěr	39
3. Komparace právní úpravy systémů záloh pro jednorázové nápojové obaly	40
3.1. Slovenská republika.....	40
3.2. Německá spolková republika	47
3.3. Švédské království.....	50
3.4. Chorvatská republika.....	53
3.5. Dílčí závěr	57
4. Perspektivy vývoje právní úpravy v oblasti zálohování jednorázových nápojových obalů v České republice	59
4.1. Možnost zavedení zálohového systému pro jednorázové nápojové obaly	60
4.2. Zálohování jednorázových nápojových obalů de lege ferenda	65
4.3. Jednorázové nápojové obaly jako odpad	74
4.4. Dílčí závěr	76
Závěr	78
Seznam zkratk	81
Seznam použitých zdrojů.....	83

Úvod

V dnešní době jsou plasty všudypřítomné. Využíváme je v každodenním životě zejména díky jejich všestrannosti, výdrži a ceně.¹ Co se týče plastových obalů, jejich využití má řadu výhod zejména z hlediska bezpečnosti potravin a snížení plýtvání potravinami.² Nicméně, to, jakým způsobem jsou plasty vyráběny a zejména odstraňovány, přineslo jednu z nejdůležitějších výzev, které lidstvo ve 21. století čelí, a to znečištění planety plastovým odpadem, který ohrožuje ekosystémy, biodiverzitu a lidské zdraví.

V Evropě se každoročně vyprodukuje přibližně 25,8 milionů tun plastového odpadu a méně než 30 % tohoto odpadu je recyklováno. Je odhadováno, že výroba plastů a jejich následné spalování způsobuje každoročně vznik zhruba 400 milionů tun CO₂ ročně. Poptávka po recyklovaných plastech v Evropě bohužel není velká a tvoří jenom 6 % z celkové poptávky. Přitom kdyby se recyklované plasty využívaly více, mohlo by to znamenat snížení závislosti na těžbě fosilních paliv pro výrobu plastů a omezení emisí CO₂. Globálně navíc unikne do oceánu 5 až 13 milionů tun plastů, a tvoří tak až 80 % z celkového odpadu v mořích. Kvůli mořským proudům se plastové odpady dostanou prakticky kamkoliv a mohou být vyplaveny na pevninu, rozkládat se na mikroplasty nebo vytvářet celé oblasti mořského odpadu zachyceného v oceánských vírech. Množství plastových odpadů navíc každoročně narůstá kvůli zvyšující se rozšířenosti plastů na jedno použití (nebo jednorázových plastových výrobků).³ Jakmile se plasty dostanou do oceánů, zabijí každoročně miliony živočichů. Téměř 700 druhů zvířat, včetně těch ohrožených, jsou plasty ovlivněny. Nebezpečí přichází zejména tím, že zvířata plasty pozrou, což nezdědka znamená smrt nejenom pro mořské živočichy, nýbrž i pro ty suchozemské, ke kterým se plasty také dostanou. Takto se plasty a mikroplasty dostávají do potravního řetězce,

---

¹ BACHMANN, Marvin, ZIBUNAS, Christian, HARTMANN, Jan a kol. *Towards circular plastics within planetary boundaries*. In: *Nature Sustainability* [online]. [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://www.nature.com/articles/s41893-022-01054-9>.

² Evropská Komise. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. *A European Strategy for Plastics in a Circular Economy*. In: eur-lex.europa.eu [online]. [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1516265440535&uri=COM:2018:28:FIN>.

³ Evropská komise. *A European Strategy for plastics in a Circular Economy*. In: ec.europa.eu [online]. [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/environment/pdf/circular-economy/plastics-strategy-brochure.pdf>. s. 6, 7.

který končí u samotného člověka.⁴ Obaly jsou největší skupinou plastového odpadu, v roce 2015 tvořily plastové obaly 59 % z celkového množství plastového odpadu. A právě plastové nápojové obaly jsou jedním z nejčastěji nacházených odpadků na plážích v Evropské unii.⁵

Co se týče České republiky, ta se tradičně umísťovala velmi dobře v žebříčcích třídění odpadu. Nicméně, v souvislosti se změnou metodiky výpočtu, už nejsou čísla pro Českou republiku ve srovnání s ostatními státy Evropské unie tak příznivá jako dříve.⁶ Pokud jde o plasty, v roce 2021 bylo v České republice recyklováno (materiálově využito) pouze 43 % z celkového množství plastů, 32 % plastů bylo energeticky využito a 15 % plastů nebylo vytríděno vůbec.⁷ Většina plastových obalů tedy není v České republice recyklována a je buď energeticky využita nebo je odstraněna jiným způsobem.

Je zřejmé, že ohrožení a znečištění životního prostředí plasty je velice široké téma a existují různé způsoby, jak znečištění zmírňovat. Tato práce je však zaměřena pouze na jeden prostředek, kterým by se dalo znečišťování předcházet. Rozšíření systému záloh na jednorázové nápojové obaly, které jsou vyrobené zejména z plastů, je jednou z cest, jak zvýšit podíl recyklovaných plastových nápojových obalů v České republice. Cílem této práce je popsat, jak je v současnosti v České republice nastaven zálohový systém na opakovaně použitelné nápojové obaly a nastínit, jak by se dal legislativně rozšířit systém záloh i na jednorázové nápojové obaly s přihlédnutím k tomu, jakým způsobem jsou takové systémy zálohování nastaveny ve vybraných členských státech Evropské unie.

Zavedení účinnější metody tříděného sběru a následné recyklace odpadů z plastových nápojových obalů je důležité i kvůli tomu, že přesto, že se Česká republika tradičně velmi dobře umísťuje z hlediska třídění odpadů, stále není většina plastového odpadu recyklována.

V první části této práce bude vysvětlen pojem systému záloh (taktéž depozitně refundační systém) včetně jeho východisek, a to nejenom právních, ale i ekonomických. Dále bude

---

⁴ PARKER, Laura. *The world's plastic pollution crisis explained*. In: nationalgeographic.com [online]. [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://www.nationalgeographic.com/environment/article/plastic-pollution>.

⁵ Směrnice Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2019/904 ze dne 5. června 2019 o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí. Úřední věstník Evropské unie L 155/1 ze dne 12. června 2019. Recitál (27).

⁶ Eurostat. *Plastic packaging waste: 38% recycled in 2020*. In: ec.europa.eu. [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20221020-1>.

⁷ Data za rok 2021. Viz Ekocom. EKO-KOMunikace. *Zpravodaj pro klienty společnosti EKO-KOM, a. s. 2/2022*. Třídění a recyklace odpadů v ČR v roce 2021. s. 4. In: ekocom.cz [online]. [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: https://www.ekocom.cz/wp-content/uploads/2022/07/EKOKOMunikace_2_2022.pdf.

přiblíženo fungování zálohového systému jako nepřímého (ekonomického) nástroje ochrany životního prostředí a vhodnost existence přímého (administrativněprávního) nástroje ochrany životního prostředí k jeho účinnému prosazování. Nebudou opomenuty ani základní zásady ochrany životního prostředí a bude nastíněno, které z těchto zásad se v systému záloh odráží.

Druhá část této práce bude věnována právní úpravě v České republice, pokud jde o zálohový systém pro nápojové obaly. Bude rozebrán jak vývoj právní úpravy, tak i aktuální právní úprava.

Třetí část této práce se věnuje analýze právní úpravy systémů záloh pro jednorázové nápojové obaly ve vybraných členských státech Evropské unie. Kromě toho, že je zkoumán způsob legislativního zakotvení systému záloh, jsou uvedena i práva a povinnosti jednotlivých klíčových subjektů a postavení subjektu, který zabezpečuje fungování systému záloh.

Poslední, čtvrtá část práce, čerpá inspiraci především právě z části třetí a věnuje se tedy budoucnosti právní úpravy systému záloh jednorázových nápojových obalů v České republice. Práce je tedy velice aktuální, neboť právě rozšíření systému záloh v současné době legislativně připravuje Ministerstvo životního prostředí a chtělo by ho představit ještě v tomto roce.⁸ Závěrem je vyhodnocení toho, zda je zavedení systému záloh pro jednorázové nápojové obaly v České republice vhodné a shrnutí, jak je možné to legislativně provést.

Tato práce reflektuje právní stav ke dni 19. května 2023.

---

⁸ VOCHOZKOVÁ, Tereza Rozálie. *Resort životního prostředí chce zálohování PET lahví a plechovek. Řada výrobců to vítá, obce mají obavy*. In: ct24.ceskatelevize.cz [online]. [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3572553-resort-zivotniho-prostredi-chce-zalohovani-pet-lahvi-a-plechovek-rada-vyrobcu-vita>.

1. Zálohový systém v souvislostech

V této kapitole bude přiblížen pojem zálohového (depozitně refundačního) systému nejenom z čistě právního pohledu, neboť k jeho komplexnímu pochopení je třeba nejprve poznat širší souvislosti, ze kterých vychází. Nejprve tedy bude přiblížen samotný pojem zálohového systému, následně bude nastíněno, jakým způsobem funguje cirkulární ekonomika, která je všeobíhající ideovým základem (nejenom) pro zálohový systém. Závěrečná část této kapitoly bude věnována zálohovému systému jako ekonomickému nástroji ochrany životního prostředí.

1.1. Pojem zálohového (depozitně refundačního) systému

Pojem „depozitně refundační systém“ má latinský původ. Vychází ze slova *depositum*, což znamená svěřená, uložená věc ve smyslu úschovy.⁹ Dále ze slova *refundere*, které má význam zpět lít, vylévat zpět nebo zpět proudit.¹⁰ A konečně ze slova *systema*, které převzala latina z řečtiny, a které znamená soustava nebo systém.¹¹ Depozitně refundační systém má tedy tři složky: (i) *depositum*, věc danou někomu nikoliv pro účel jejího užívání, nýbrž pouze do úschovy; (ii) *refundere*, tedy vrácení věci, která byla dána do úschovy; a (iii) *systema*, neboli systém, který zajišťuje fungování dání věci do úschovy a jejího následného vrácení. Nejde o pojem, který by byl legislativně zakotven, nicméně odborná literatura ho používá pro označování zálohování vybraných obalů a pro zpětný odběr výrobků.¹² Synonymem pro depozitně refundační systém je zálohový systém.

1.2. Principy cirkulární ekonomiky ve vztahu k plastům a k plastovým obalům

Cirkulární ekonomika nebo též oběhové hospodářství je pojem, pod kterým je možné si představit kruh, v němž jsou vyráběny, používány a následně odstraňovány výrobky, ovšem s tím, že odpady z těchto výrobků jsou dále používány a jsou z nich vyrobeny nové výrobky,

---

⁹ KÁBRT, Jan. KUCHARSKÝ, Pavel. SCHAMS, a kol. *Latinsko/český slovník*. 2. vydání. Voznice: LEDA. 576 s. ISBN: 978-80-7335-376-6. s. 160.

¹⁰ Tamtéž. s. 434.

¹¹ Tamtéž s. 507.

¹² DAHOMORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 607 s. ISBN: 978-80-7400-338-7. s. 46.

případně odpad vůbec nevznikne a po použití je možné výrobek použít opětovně.¹³ Tento koncept je kýženým stavem, k němuž by obecně odpadového hospodářství mělo směřovat – tedy odpad, např. nápojový obal, by se používal opětovně. V kontextu této práce je důležitý význam cirkulární ekonomiky právě z hlediska prevence vzniku odpadů a pravidla „3R“: *reduce – reuse – recycle*, soustředíme se tedy na aspekt cirkulární ekonomiky, která vnímá odpad jako zdroj k dalšímu využití.¹⁴

Dá se samozřejmě uvažovat tím směrem, že absolutní cirkulární ekonomiky nelze dosáhnout – ať už pro důvody fyzikální, neboť materiál postupně degraduje, tak pro matematické důvody, kdy by nekonečný koloběh znovu a znovu použitých materiálů znamenal dosažení nemožného *perpetua mobile*.¹⁵

Dlouhodobě existují snahy koncept cirkulární ekonomiky prosazovat na úrovni Evropské unie, např. směrnicí Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 98/2008 ze dne 19. listopadu 2008 o odpadech a o zrušení některých směrnic (dále jen „**směrnice o odpadech**“), ve které je upravena hierarchie způsobů nakládání s odpady. Tato hierarchie určuje pořadí priorit nakládání s odpady z hlediska toho, jaký způsob je nejlepší pro životní prostředí. Nejvíce žádoucím je podle směrnice o odpadech předcházení vzniku odpadu. Takto odpad vůbec nevznikne. Jako další cesta je zakotvena příprava odpadu k jeho opětovnému použití, dále recyklace, jiné využití odpadu (např. jeho energetické využití ve spalovnách) a nejméně kýženým je odstranění odpadu (např. na skládce).¹⁶ Ovšem, tato hierarchie nakládání s odpady není dokonalá, její slabou stránkou může být omezená poptávka po tomto způsobu nakládání s odpady (např. z technických či ekonomických důvodů). Opětovné využití odpadů k jejich původnímu účelu lze realizovat, kromě jiných způsobů, zavedením zálohového systému.

Uplatňování této hierarchie, resp. dosahování cílů předcházení vzniku odpadů a nakládání s nimi, by podle směrnice o odpadech mělo být v členských státech podporováno právě

---

¹³ ŠVECOVÁ, Lenka, VEBER, Jaromír. *Produkční a provozní management*. 1. vydání. Praha: Grada, 2021. 344 s. ISBN: 978-80-271-1385-9. s. 296.

¹⁴ RIFKIN, Jeremy. *Green Deal: Strašák, nebo jedinečná šance?* 1. vydání. Praha: Walden Press, 2022. 237 s. ISBN: 978-80-908015-3-0. s. 207.

¹⁵ KISLIGEROVÁ, Eva. *Cirkulární ekonomie a ekonomika*. 1. vydání. Praha: Grada, 2021. 264 s. ISBN: 978-80-271-3230-0. s. 14.

¹⁶ Čl. 4 směrnice o odpadech

ekonomickými nástroji ochrany životního prostředí,¹⁷ jako např. poplatky za skládkování, daňovými pobídkami nebo právě zálohovanými systémy.

Aktuálně je cirkulární ekonomika prosazována zejména prostřednictvím tzv. *Zelené dohody pro Evropu*, jejímž cílem je, aby Evropská unie byla do roku 2050 uhlíkově neutrální.¹⁸ Jedním ze základních stavebních kamenů Zelené dohody je nový Akční plán oběhového hospodářství Evropské unie z roku 2020 (dále jen „**Akční plán**“), který si od přechodu na cirkulární ekonomiku slibuje trvale udržitelný rozvoj, což je podmínkou pro dosažení klimatické neutrality a zastavení ztráty biologické rozmanitosti.¹⁹ Akční plán upravuje rozličné oblasti, jako jsou např. baterie a vozidla, textil, stavebnictví nebo jídlo, vodu a živiny. Důležitou součástí plánu jsou však i obaly a plasty, a to nejenom z hlediska, jakou mají mít podobu, jak mají být vyráběny, ale i jak mají být recyklovány.²⁰

Ohledně plastů Komise vydala již v roce 2018 Evropskou strategii pro plasty v oběhovém hospodářství (dále jen „**Strategie pro plasty**“) a tuto následně do nového Akčního plánu zahrнула.²¹ Strategie pro plasty byla přijata z důvodu, že ve srovnání s ostatními materiály, jako je papír, sklo nebo kov, je potenciál recyklace odpadů z plastů nevyužit, je malá poptávka po recyklovaných plastech a přetrvává u nich vysoká míra skládkování a spalování, čímž vzniká nemalé množství emisí CO₂. Dalším důsledkem nedostatečné recyklace plastového odpadu je, že tento odpad uniká i do oceánů.²² Strategie pro plasty mimo jiné klade za cíl rozšiřovat a zlepšovat

---

¹⁷ Úvodní bod (42) směrnice o odpadech

¹⁸ Evropská komise. *Zelená dohoda pro Evropu: Snaha stát se prvním klimaticky neutrálním kontinentem*. In: ec.europa.eu [online]. [cit. 2022-09-28] Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_cs.

¹⁹ Evropská komise. *Circular economy action plan*. In: environment.ec.europa.eu [online]. [cit. 2022-09-28]. Dostupné z: https://environment.ec.europa.eu/strategy/circular-economy-action-plan_cs.

²⁰ Evropská komise. *Plastics strategy*. In: environment.ec.europa.eu [online]. [cit. 2022-09-28]. Dostupné z: https://environment.ec.europa.eu/strategy/plastics-strategy_en.

²¹ Komise. *Sdělení Komise COM (2020) 98 Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů ze dne 11. března 2020 s názvem Nový akční plán pro oběhové hospodářství. Čistší a konkurenceschopnější Evropa*. In: eur-lex.europa.eu [online]. [cit. 2022-09-28]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=COM:2020:98:FIN>. Bod 3.4.

²² Komise. *Sdělení Komise COM (2018) 28 Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů ze dne 16. ledna 2018 s názvem: Evropská strategie pro plasty v oběhovém hospodářství*. In: eur-lex.europa.eu [online]. [cit. 2022-10-01]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2df5d1d2-fac7-11e7-b8f5-01aa75ed71a1.0014.02/DOC_1&format=PDF. s. 2, 3.

oddělený sběr plastového odpadu tak, aby byly zajištěny kvalitní vstupy pro jeho recyklaci. To může být zajištěno systémy rozšířené odpovědnosti výrobců plastů, ale i depozitními (zálohovými) systémy.²³

1.2.1. Směrnice o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí

Směrnice Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2019/904 ze dne 5. června 2019 o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí (dále jen „**směrnice o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí**“) byla přijata především za účelem toho, aby omezila vznik odpadů z plastů a chránila životní prostředí a klade důraz na vybudování oběhového životního cyklu plastů. Prosazuje cirkulární ekonomiku a zavazuje členské státy k tomu, aby za pomoci různých nástrojů snížili spotřebu zejména plastového materiálu a aby se již při navrhování i výrobě plastů a plastových výrobků počítalo s jejich opětovným použitím, opravou nebo recyklací. Tím jsou také nepřímo prosazovány udržitelnější materiály.²⁴ Směrnice o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí je zaměřena na plastové výrobky na jedno použití,²⁵ které jsou nejčastěji nacházeny na plážích v zemích Evropské unie – množství takto nalezených plastů je odhadováno až na 86 % z celkového množství těchto plastových výrobků.²⁶

Plastem se rozumí materiál tvořený polymerem ve smyslu čl. 3 bodu 5 nařízení (ES) č. 1907/2006 ze dne 18. prosince 2006 o registraci, hodnocení, povolování a omezování chemických látek, o zřízení Evropské agentury pro chemické látky, o změně směrnice 1999/45/ES a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 793/93, nařízení Komise (ES) č. 1488/94, směrnice Rady 76/769/EHS a směrnic Komise 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES, k němuž mohou být přidány přísady nebo další látky, a který může být hlavní strukturální složkou konečných výrobků. Z toho jsou vyňaty chemicky neupravené přírodní polymery.²⁷ A plastovým výrobkem na jedno použití je potom takový výrobek, který je zcela nebo částečně vyroben z plastu a neslouží k tomu, aby mohl být během svého životního cyklu

---

²³ Tamtéž. s. 10.

²⁴ Recitál (1) směrnice o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí.

²⁵ Plastovým výrobkem na jedno použití se rozumí výrobek, který je určen k tomu, aby byl před vyhozením použit pouze jednou nebo jenom krátkodobě. Není to tedy výrobek použitelný vícekrát nebo výrobek, který by mohl být vrácen výrobcí k opětovnému naplnění (viz čl. 3 směrnice o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí).

²⁶ Recitál (7) směrnice o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí.

²⁷ Čl. 3 odst. 1 směrnice o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí.

vícekrát využít či aby mohl projít několika životními cykly tím, že bude vrácen výrobcí k opětovnému naplnění nebo aby mohl být opětovně použit ke stejnému účelu, ke kterému byl určen.²⁸

Směrnice o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí apeluje na členské státy Evropské unie, aby přijaly opatření snížení spotřeby plastových výrobků na jedno použití, aby omezily jejich uvádění na trh, dále jsou stanoveny požadavky na výrobek, rozšířená odpovědnost výrobce, tříděný sběr a osvětová opatření. Každá z těchto kategorií opatření, které mají členské státy zavést, má stanoveny výrobky, na které se vztahují.

Jak již bylo naznačeno v úvodu této práce i v této části věnující se směrnici o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí, právě nápojové plastové obaly (tedy odpady z nich) představují závažnou hrozbu pro životní prostředí.

Samotný pojem „obal“ je definován ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 94/62/ES ze dne 20. prosince 1994 o obalech a obalových odpadech (dále jen „**směrnice o obalech a obalových odpadech**“). Směrnice o obalech a obalových odpadech upravuje obecně veškeré obaly a směrnice o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí je k ní tak ve vztahu speciality. Definice obalů je podle evropského zákonodárce velmi široká a zahrnuje tak rozličné výrobky zhotovené z jakéhokoliv materiálu jakékoliv povahy, které mají být použity k pojmutí, ochraně, manipulaci, dodávce a prezentaci zboží, od surovin až po hotové výrobky, od výrobce až po konečného uživatele či spotřebitele. Obaly jsou dále členěny na tzv. primární (prodejní) obaly, které jsou určeny k tomu, aby v místě nákupu tvořily prodejní jednotku pro konečného uživatele či spotřebitele. Dále existují sekundární (skupinové) obaly, které jsou určeny k tomu, aby v místě nákupu tvořily skupinu určitého počtu prodejních jednotek v případě, že je tato jednotka prodávána konečnému uživateli či spotřebiteli nebo i pokud slouží pouze jako pomůcka k umístění do regálů v místě prodeje. Tyto sekundární obaly mohou být z výrobku odstraněny, aniž to ovlivní vlastnosti výrobku. Dále existuje pojem terciální, neboli přepravní obaly. Tyto jsou určeny k usnadnění manipulace s množstvím prodejních jednotek nebo s množstvím sekundárních obalů a k usnadnění jejich přepravy a aby se zabránilo jejich fyzickému poškození.²⁹ Z tohoto je patrné, že pojem obalu ve smyslu směrnice o obalech a obalových odpadech velice široký. Pro účely této práce je důležitý zejména první typ obalů,

---

²⁸ Čl. 3 odst. 2 směrnice o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí.

²⁹ Čl. 3 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/62/ES ze dne 20. prosince 1994 o obalech a obalových odpadech.

tedy primární obaly, neboť mezi ty se řadí nápojové obaly. Směrnice o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí upravuje pouze část těchto obalů a klade na ně specifické požadavky, které nejsou kladeny na obaly obecně. Proto je směrnice o omezení dopadu některých plastových výrobků speciálním právním předpisem oproti obecné právní úpravě obsažené ve směrnici o obalech a obalových odpadech.

Jelikož cílem této práce je analyzovat možnosti zavedení zálohového systému pro jednorázové nápojové obaly v České republice, nemohou být opomenuty cíle, které jsou ve směrnici o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí stanoveny, pokud jde o plastové nápojové lahve o objemu až 3 litry, včetně jejich uzávěrů a víček.³⁰ Cíle pro tříděný sběr jsou stanoveny na základě množství plastových nápojových obalů na jedno použití, které jsou v daném členském státě uvedeny na trh a daném roce:

1. do roku 2025 má být takto vytríděno nejméně 77 % celkové hmotnosti jednorázových nápojových obalů uvedených na trh v daném roce;
2. do roku 2029 má být takto vytríděno nejméně 90 % celkové hmotnosti jednorázových nápojových obalů uvedených na trh v daném roce.³¹

Ve směrnici o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí jsou k naplnění těchto cílů příkladmo uvedeny prostředky, které mohou členské státy zavést. Jedním z těchto prostředků je zavedení zálohového systému a druhým je stanovení cílů pro tříděný sběr pro příslušné systémy rozšířené odpovědnosti výrobce.³² Členský stát nicméně samozřejmě může zavést i jiná účinná opatření, která povedou k naplnění stanovených cílů pro tříděný sběr. Z textace směrnice o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí i z její preambule a celkového přístupu Evropské unie k odpadovému hospodářství je zřejmé, že zde existuje snaha více prosazovat cirkulární odpadové hospodářství, díky kterému by se zvýšilo množství recyklovaného odpadu. Účinným způsobem, jak se přiblížit cirkulárnímu odpadovému hospodářství, i unijním cílům, by tedy mohlo být zavedení zálohového systému pro jednorázové nápojové obaly z plastu.

Kromě stanovení cílů pro tříděný sběr (viz výše), se ve směrnici o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí stanoví, aby členské státy zajistily, aby nové nápojové obaly z plastu obsahovaly určité množství recyklátu. Členské státy mají zajistit, aby do

---

³⁰ Část F přílohy směrnice o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí.

³¹ Čl. 9 odst. 1 směrnice o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí.

³² Čl. 9 odst. 1 směrnice o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí.

roku 2025 nově vyrobené nápojové obaly obsahovaly alespoň 25 % recyklovaných plastů, pokud jde o nápojové obaly, které se vyrábí hlavně z polyethylentereftalátu. Do roku 2030 potom mají členské státy zajistit alespoň 30% podíl recyklovaných plastů v nových plastových nápojových obalech. Tímto budou členské státy donuceny k důslednějším třídění odpadů z plastu, neboť pro to, aby recyklovaný plast mohl být použit k výrobě nových nápojových obalů, je třeba, aby splňoval kvalitativní kritéria.³³ Prostřednictvím zálohového systému by byly plastové nápojové obaly sbírány odděleně od ostatních plastových odpadů (na rozdíl od stávajícího systému třídění odpadu v České republice), a proto by bylo pro výrobce jednodušší přidávat určitý podíl recyklovaných plastů do nových nápojových obalů, neboť by měli přístup ke kvalitnějším recyklátu.

1.2.2. Cirkulární Česko 2040

Vláda ČR dne 13. prosince 2021 schválila usnesením č. 1151 Strategický rámec cirkulární ekonomiky České republiky 2040 (dále jen „**Strategický rámec**“).³⁴ Strategický rámec předpokládá, že se Česká republika bude ještě více posouvat od lineárního hospodářství právě k tomu oběhovému, stanovuje oblasti, kterých se tato změna bude dotýkat a navrhuje implementaci těchto opatření. Klíčovým je přitom právě odpadové hospodářství pod vlivem evropských balíčků k oběhovému hospodářství v letech 2015, 2018, 2019 a 2020.³⁵ Strategický rámec počítá s vytvořením akčních plánů pro každou z prioritních oblastí, jednou z nichž je i odpadové hospodářství.³⁶ Dalším cílem Strategického rámce je omezování odpadů za pomoci recyklace a opětovného použití. Energetické využití předpokládá pouze u nerecyklovatelného odpadu.³⁷ Co se týče plastových odpadů, Strategický rámec upozorňuje na směrnici o omezení dopadů plastových výrobků, která vybrané plastové produkty na jedno použití zakazuje.³⁸

Zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o odpadech**“), zákon č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých dalších zákonů (zákon o obalech), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o obalech**“) a zákon č. 243/2022 Sb.,

---

³³ Např. podle zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví.

³⁴ Usnesení vlády České republiky ze dne 13. prosince 2021 č. 1151.

³⁵ Ministerstvo životního prostředí. Strategický rámec cirkulární ekonomiky České republiky 2040. In: mzp.cz [online], [cit. 2022-10-01]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_20211213_Vlada-schvalila-Cirkularni_Cesko_2040/\\$FILE/Cirkul%C3%A1rn%C3%AD%20%C4%8Cesko_2040_web.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_20211213_Vlada-schvalila-Cirkularni_Cesko_2040/$FILE/Cirkul%C3%A1rn%C3%AD%20%C4%8Cesko_2040_web.pdf). s. 76.

³⁶ Tamtéž, s. 143.

³⁷ Tamtéž, s. 126.

³⁸ Tamtéž, s. 77.

o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí, výrazným způsobem přispívají, v souladu s evropskou legislativou, k přechodu na cirkulární ekonomiku ve vztahu k plastům, zejm. stanovují recyklační cíle, zakazují skládkování využitelných a recyklovatelných odpadů od roku 2030 a zakotvují preferenci opakovaně použitelných obalů a prevenci vzniku odpadů.³⁹

1.3. Systém záloh jako ekonomický nástroj ochrany životního prostředí

V této podkapitole jsou rozebrány nástroje ochrany životního prostředí, jejich dělení na přímé a nepřímé, krátké vysvětlení těchto nástrojů a následně souvislost jednotlivých nástrojů se systémy záloh.

1.3.1. Nástroje ochrany životního prostředí a jejich dělení

Existují dvě základní skupiny nástrojů ochrany životního prostředí, a to nástroje přímé a nepřímé, které působí na chování subjektů. Nástroje přímé ovlivňují chování subjektů přímo jsou prostřednictvím zákazů, příkazů, povolení, souhlasů, atp. Naproti tomu nástroje nepřímé nejsou nástroji právními, nicméně právo jim poskytuje formu pravidla chování.⁴⁰

1.3.1.1. Nástroje přímého působení na životní prostředí

Mezi nástroje přímého působení patří především administrativněprávní nástroje, dále koncepční nástroje nebo smlouvy.

Administrativněprávní nástroje zahrnují jak akty moci zákonodárné, tak akty moci výkonné. Jedná se o ukládání povinností prostřednictvím zákazů, příkazů nebo omezení. Tyto mohou být stanoveny přímo zákonem nebo uloženy normativním nebo individuálním aktem orgánu veřejné správy. Dále se jedná o povolení, souhlasy, stanoviska či vyjádření, které vydávají orgány veřejné správy. Jelikož vše nemůže být stanoveno zákonem, řadí se mezi tyto nástroje i standardy, které jsou důležité hlavně v ochraně ovzduší (emisní a imisní standardy). Aby bylo možné poznat význam a stupeň ohrožení životního prostředí, dalším nástrojem ochrany je kategorizace objektů ochrany a zdrojů ohrožování životního prostředí (např. kategorizace odpadů). K tomu, aby bylo možné tyto nástroje vynucovat a prosazovat ochranu životního prostředí, slouží kontrola a dozor. Tento nástroj využívá Parlament České republiky, příslušné

---

³⁹ Tamtéž s. 82, 83.

⁴⁰ DAHOMORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 607 s. ISBN: 978-80-7400-338-7. s. 37.

orgány státní správy, Česká inspekce životního prostředí nebo i správní soudy. Veřejnost kontrolu zajišťuje jednak neformálně zejména prostřednictvím spolků, a také se v některých případech může zapojovat do správních řízení.⁴¹ S prosazováním ochrany životního prostředí souvisí další nástroj jeho ochrany, a to právní odpovědnost realizovaná soukromoprávním institutem náhrady škody či veřejnoprávní povinností odstranit ekologickou újmu formou ochranného opatření nebo odpovědností za přestupky či ochranným prostředkem *ultima ratio*, a to odpovědností za trestné činy. Právní řád pamatuje na situace, kdy rozhodnutí není dobrovolně plněno, a proto lze přistoupit k výkonu rozhodnutí.

Dalšími nástroji přímého působení jsou koncepce, plány a programy (souhrnně koncepční nástroje). Tyto nástroje jsou zaměřené na budoucnost a poskytují rámec, dle kterého se má postupovat. Koncepční nástroje nemusí být právně závaznými dokumenty, ale i tak jsou důležitým nástrojem ochrany. Koncepční nástroje slouží nejenom k ochraně životního prostředí, nýbrž i k zajišťování trvale udržitelného rozvoje.

Smlouvy a jiné dobrovolně převzaté závazky představují nástroj ochrany životního prostředí, který umožňuje zajistit šetrnější vztah k životnímu prostředí, než je možné nařídit obecně závazným právním předpisem. Patří sem dohody o ochranných podmínkách (mezi orgánem a vlastníkem pozemku dle zákona č. 114/1992 Sb., ke zřízení přírodní rezervace, přírodní památky a památných stromů a jejich ochranných pásem) a program EMAS, ke kterému mohou přistoupit společnosti, které chtějí být řízeny v souladu s ochranou životního prostředí.

1.3.1.2. Nástroje nepřímého působení na životní prostředí

Nepřímo na životní prostředí působí především ekonomické nástroje. Tyto nástroje mají ekonomicky stimulovat subjekty k podílení se na ochraně životního prostředí a jsou uplatňovány doplňkově k administrativněprávnímu systému, často aby vyvážily nedostatky tohoto systému.

Stát těmito nástroji nepřímo ovlivňuje chování subjektů, poskytuje totiž subjektům možnost volby chování. Subjektům jsou tedy nabízeny varianty chování, kterou jsou buď ekonomicky výhodné či nevýhodné a zároveň ekonomicky vhodné nebo nevhodné. Je snahou usilovat o naplnění ekonomického zájmu subjektů, tak o zájem společnosti, který je ekologický. Konstrukce ekonomických nástrojů by tak měla vést k oboustranně výhodnému řešení jak pro

---

⁴¹ Veřejnost (či dotčená veřejnost) se např. může vyjádřit k oznámení záměru podle § 6 odst. 6 zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí.

jednotlivce, tak pro společnost. Ekologičtější chování má být proto zvýhodněno a méně ekologické chování znevýhodněno, což je častější způsob.⁴²

Funkce ekonomických nástrojů je tedy v první řadě motivovat subjekty k ekologicky výhodnému chování, když ekologické chování má být výhodnější (ač by jinak nebylo) než to méně ekologické. Neméně významnou funkcí je funkce fiskální, tu plní především poplatky a daně. Kompenzační funkce je obdobou funkce motivační – účelem ekonomického nástroje je nahradit újmu, jejíž vznik je se škodlivou činností spojen.⁴³

Ekonomické nástroje ochrany životního prostředí se mohou dělit podle toho, jakým způsobem působí na ekonomiku. Pozitivní stimulace ekonomicky zvýhodňuje ekologičtější variantu chování tak, aby ekologičtější varianta byla preferovaným způsobem chování před tou méně ekologickou. To může být např. daňové zvýhodnění, dotace či výhodná půjčka. Naopak, negativní stimulace znevýhodňuje méně ekologické chování, aby byly subjekty odrazeny od takových činností, např. poplatky.⁴⁴ Dále existuje další obdobné dělení ekonomickou nástrojů, a to na preventivní a reaktivní podle toho, ve které fázi znečištění životního prostředí nastupují. Mezi preventivní řadíme nástroje pozitivní stimulace, které usměrňují chování subjektů tak, aby nedocházelo k poškození životního prostředí (jako např. dotace, subvence nebo daňové úlevy). Reaktivní jsou tzv. nástroje negativní stimulace, které se vztahují na již vzniklé poškození životního prostředí (např. poplatky za znečištění či pokuty).⁴⁵

Existují nejrůznější ekonomické nástroje ochrany, jako poplatky za znečišťování, poplatky za využívání přírodních zdrojů, uživatelské poplatky, daně, daňová zvýhodnění, dotace, dary a jiná zvýhodnění, zvýhodněné půjčky a garance, úlevy, nástroje k zajištění závazků či odpovědnosti nebo obchodovatelná emisní povolenky.

---

⁴² DAHOMORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 607 s. ISBN: 978-80-7400-338-7. s. 43.

⁴³ DAHOMORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 607 s. ISBN: 978-80-7400-338-7. s. 44.

⁴⁴ Tamtéž. s. 47.

⁴⁵ MEZŘICKÝ, Václav. *Enviromentální politika a udržitelný rozvoj*. Praha: Portál, 2005. 208 s. ISBN: 978-80-7367-003-0. s. 130.

V nedávné minulosti byl v České republice zaveden na základě principu rozšířené odpovědnosti⁴⁶ poplatek za tzv. „*littering*“. Tento poplatek platí obcím osoby uvádějící na trh nebo do oběhu jednorázové plastové obaly. Poplatek je určen na náklady, které obce vynaloží, aby byl uklizen odpad z jednorázových plastových výrobků, pokud se tento druh odpadu nenachází na místech určených pro jeho odkládání a na následnou přepravu a zpracování tohoto odpadu.⁴⁷ Mezi litteringové obaly patří i nápojové obaly o objemu až 3 litry.⁴⁸

Mezi další ekonomické nástroje ochrany životního prostředí patří i zálohový systém, jehož fungování a možnost jeho rozšíření je předmětem této práce a tento systém bude přiblížen níže.

1.3.2. Zálohový systém

Zálohový systém nebo také depozitně refundační systém v České republice funguje u některých nápojových obalů. Prodej vratných obalů je vázán na zaplacení zálohy, tedy určité peněžité částky, která je při vrácení obalu vyplacena zpět kupujícímu.

O depozitně refundačních systémech tedy z hlediska systematiky nástrojů ochrany životního prostředí můžeme říci, že se jedná o nástroj nepřímého působení na životní prostředí, neboť nepřímo ovlivňuje chování subjektů. Např. u vratných zálohovaných obalů je subjekt nucen při koupi výrobku zaplatit zálohu, která je mu vrácena v případě, kdy subjekt vrátí tento obal na určené místo. Z hlediska dělení ekonomických nástrojů ochrany se proto jedná o pozitivní, ale i negativní stimulaci. Je zajisté ekologičtější vrátit vratný zálohovaný obal tak, aby tento mohl být znovu využit, než tento obal vyhodit, byť do tříděného odpadu. Negativní aspekt stimulace subjektu spočívá v tom, že když se obal po použití nevrátí, bude subjekt „penalizován“ tím, že záloha, kterou zaplatil při jeho koupi, propadne. Dále se jedná o preventivní i reaktivní nástroj z toho hlediska, že se jím sleduje to, aby byl výrobek vrácen zpět a mohl se opětovně použít či recyklovat, subjekt je pro toto motivován tím, že dostane zpátky zálohu, pokud vrátí výrobek (tedy preventivní složka). Reaktivní složka z hlediska tohoto dělení spočívá v tom, že za poškození životního prostředí (za předpokladu, že je ekologicky výhodnější

---

⁴⁶ Výrobce je na základě tohoto principu zodpovědný nejenom za výrobu určitého výrobku, ale i za to, jakým způsobem bude naloženo s odpadem z výrobku. Viz např. Obaly21. *EPR aneb ne NEkončí odpovědnosti výrobce za obal*. In: obaly21.cz [online]. [cit. 2023-05-14]. Dostupné z: <https://www.obaly21.cz/epr-aneb-kde-nekonci-odpovednosti-vyrobce-za-obal/>.

⁴⁷ § 10a zákona o obalech.

⁴⁸ Část C přílohy č. 4 zákona o obalech.

vrátit výrobek zpět k opětovnému užití či recyklaci) nevrácením výrobku je subjekt potrestán tím, že ekonomicky nese zálohu.

Zálohový systém se skládá ze dvou esenciálních složek. Jeho první složkou je zvláštní peněžní částka, která je připočtena k prodejní ceně výrobku při jeho koupi (vratná záloha) a jejíž vrácení je po vrácení výrobku po jeho použití zaručeno.⁴⁹ Druhou složkou je zajištění zpětného odběru vrácených výrobků (tedy zajištění sítě sběrných míst, logistiky a dotřídění vrácených výrobků). V souladu s principy cirkulární ekonomiky by pak dalším krokem mělo být zajištění recyklace vrácených výrobků a vyrobení nových výrobků z recyklátu. V kontextu vratných zálohovaných obalů to znamená, že při koupi nápoje, který je obsažen ve vratném zálohovaném obalu je k ceně tohoto nápoje připočtena vratná záloha. Po použití je obal navrácen zpět např. distributorovi, který spotřebiteli či konečnému uživateli na oplátku vrátí částku odpovídající zaplacené záloze. V ideálním případě by měl být obal využit znovu ke stejnému účelu (tedy umyt a znovu naplněn nápojem) – tzv. opakovaně použitelné obaly. V případě jednorázových nápojových obalů by však tyto byly dále vytríděny, zpracovány na recyklát a z tohoto recyklátu by mohly být vyrobeny další výrobky (případně nápojové obaly). Nicméně, ne všechny obaly jsou po použití vráceny zpět, což je do jisté míry žádoucí, neboť nevrácená záloha v tom případě slouží jako finanční zdroj pro provoz systému.⁵⁰

Je důležité v tomto směru podotknout, že bez nástrojů přímého působení by neexistoval legislativní rámec pro zálohový systém. Legislativně je tak zajištěno, že tento systém může vůbec existovat, je stanovena jeho podoba, tedy na které obaly se vztahuje, výše zálohy, povinnosti osob, které uvádí výrobky ve vratných zálohovaných obaly na trh, jak mají být tyto obaly označeny atd. Z hlediska přímých nástrojů ochrany životního prostředí je tedy zálohový systém zajišťován administrativněprávními nástroji ochrany životního prostředí – jako je v tomto konkrétním případě zákon o obalech, vyhláška č. 116/2002 Sb., o způsobu označování vratných zálohovaných obalů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**vyhláška o způsobu označování vratných zálohovaných obalů**“), nařízení vlády č. 111/2002 Sb. kterým se stanoví výše zálohy pro vybrané druhy vratných zálohovaných obalů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**nařízení, kterým se stanoví výše zálohy pro vybrané druhy vratných zálohovaných obalů**“)

---

⁴⁹ HRADEC, Vratislav. *Lexikon práva životního prostředí*. Praha: EUROLEX BOHEMIA s.r.o., 2005. 1145 s. ISBN: 978-80-86861-39-5. s. 882.

⁵⁰ SOUKOPOVÁ, Jana, Eduard BAKOŠ, Marie DOLEŽELOVÁ, Barbora KAPLANOVÁ, Viktor KULHAVÝ a Jarmila BERÁNKOVÁ. *Ekonomika životního prostředí*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. 330 s. ISBN 978-80-210-5644-2. s. 205.

nebo zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o ochraně spotřebitele**“). O právní úpravě zálohového systému podrobně pojednává blíže kapitola 2. této práce.

1.4. Principy ochrany životního prostředí a v systém záloh

Principy ochrany životního prostředí představují ideový základ pro tvorbu práva i pro jeho interpretaci a vychází nejenom ze samotného práva, nýbrž i z oblasti ekologické politiky, morálky a mohou vyjadřovat přírodní či technické záležitosti. Nejenom proto se odlišují od klasických právních principů. Principy ochrany životního prostředí také chrání jenom jedinou hodnotu, a to právě životní prostředí.⁵¹ Některé tyto principy jsou zakotveny na úrovni nejvyšších právních norem České republiky, jako je ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**Ústava**“) a usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**Listina základních práv a svobod**“), další jsou vyjádřeny v zákoně č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**zákon o životním prostředí**“) či v ostatních právních předpisech sloužících buď k průřezové či složkové ochraně životního prostředí. Některé principy naopak vycházejí z právních předpisů pouze nepřímo a jsou definovány spíše doktrinálně.

Tyto principy můžeme dělit na velice obecné, neurčité principy. Mezi ně patří např. princip nejvyšší hodnoty, podle kterého je nutné chránit životní prostředí jako nejvyšší a nenahraditelnou hodnotu. Dále se do této kategorie řadí princip trvale udržitelného rozvoje. Další kategorií jsou principy, jejichž společným znakem je, že stanovují, jakým způsobem má být životní prostředí chráněno. Do této kategorie patří např. princip prevence, princip předběžné opatrnosti, princip nejlepší dostupné technologie, a další.⁵²

Základní zásady (principy) ochrany práva životního prostředí tedy nelze opomenout při analýze systému záloh a jeho souvislostí.

1.4.1. Princip nejvyšší hodnoty

Fundamentálním principem ochrany životního prostředí je princip nejvyšší hodnoty nebo také nejvyšší ochrany. Všechny ostatní principy z něj totiž vycházejí. Tento princip je zakotven

---

⁵¹ JANČÁROVÁ, Ilona. *Právo životního prostředí : obecná část*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2016. 715 s. ISBN: 978-80-210-8366-0. s. 129.

⁵² Tamtéž.

na úrovni jedné z nejvyšších právních norem České republiky, a to v čl. 35 odst. 1 ve spojení s čl. 11 odst. 3 Listiny základních práv a svobod.⁵³ Jelikož životní prostředí je základní podmínkou pro pokračování života lidstva na Zemi, je třeba mu poskytnout nejvyšší možnou ochranu. Bez zajištění takové ochrany by nedávala smysl ochrana ostatních hodnot. Nelze však tuto zásadu vnímat absolutně, neboť je omezená tím, že podle čl. 41 odst. 1 Listiny základních práv a svobod je možné se tohoto práva domáhat pouze v mezích zákonů, nikoliv tedy přímo na základě Listiny základních práv a svobod. V těchto zákonech je potom možné sledovat nepřímé vyjádření tohoto principu.⁵⁴ Je zřejmé, že právo životního prostředí zná mnoho prostředků, jak chránit životní prostředí, aby bylo životní prostředí zachováno. Systém záloh je nepochybně jeden z těchto prostředků, jelikož by měl přispívat k tomu, aby životní prostředí bylo odbřemeněno od zbytečného odpadu a díky redukci odpadu by tak chránil životní prostředí samo o sobě.

1.4.2. Princip trvale udržitelného rozvoje

Dalším základním principem ochrany životního prostředí, který je v současné době velmi diskutovaný a úzce souvisí s tématem této práce, je princip trvale udržitelného rozvoje, který je zakotvený v zákoně o životním prostředí.⁵⁵ Podle některých názorů jde však o princip nikoliv právní, nýbrž enviromentální, protože stanovuje určitý cíl, kterého má být prostřednictvím práva dosaženo.⁵⁶ Dle zákonné definice se jedná o takový rozvoj, který umožňuje současným i budoucím generacím uspokojování základních životních potřeb a nesnižuje přitom rozmanitost přírody a zachovává funkce ekosystémů.⁵⁷ Je pravda, že tento princip propojuje roviny ekonomickou, ekologickou a sociální a reflektuje fakt, že stav životního prostředí podmiňuje dynamiku rozvoje ekonomické a sociální roviny.⁵⁸ Jak je už nastíněno výše, v zálohovém systému se velice projevuje cirkularita, která vychází i z principu trvale udržitelného rozvoje.

---

⁵³ TUHÁČEK, Miloš, JELÍNKOVÁ, Jitka, a kol. *Právo životního prostředí : Praktický průvodce*. 1. vydání. Praha: GRADA Publishing, a.s, 2015. 288 s. ISBN: 978-80-247-9978-0. s. 20.

⁵⁴ JANČÁROVÁ, Ilona. *Právo životního prostředí : obecná část*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2016. 715 s. ISBN: 978-80-210-8366-0. s. 130, 131.

⁵⁵ § 6 Zákona o životním prostředí.

⁵⁶ JANČÁROVÁ, Ilona. *Právo životního prostředí : obecná část*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2016. 715 s. ISBN: 978-80-210-8366-0. s. 131.

⁵⁷ § 6 zákona o životním prostředí č. 17/1992 Sb., o životním prostředí.

⁵⁸ PEKÁREK Milan, PRŮCHOVÁ, Ilona, DUDOVÁ, Jana, JANČÁROVÁ, Ilona, TKÁČILOVÁ Jana. *Právo životního prostředí. I. díl. 2. vydání*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. 232 s. ISBN: 978-80-210-4926-0. s 71.

Ve vztahu k obalům to potom znamená, že by obaly měly být opakovaně používány pro stejný účel či odpady z nich by měly být zpracovány a z recyklátu by se měl vyrobit nový výrobek. Zpracováním použitých obalů tímto způsobem by životní prostředí nebylo zatíženo výrobou zcela nových obalů. Takový koloběh obalového materiálu by naplňoval princip trvale udržitelného rozvoje v tom smyslu, že by nebyly využity další přírodní zdroje při výrobě obalů zcela vůbec či by se jejich spotřeba výrazně snížila.

1.4.3. Princip předběžné opatrnosti

Princip předběžné opatrnosti spočívá v tom, že je nutné učinit vše, zavést všechna možná opatření za předpokladu, že existuje riziko nebezpečí pro životní prostředí, a to i v případě, že se jedná o riziko pouze potenciální, které nemusí fakticky nastat. Např. nedostatek vědeckých důkazů by tedy neměl bránit tomu, aby byly učiněny kroky potřebné k zabránění ohrožení či poškození životního prostředí.⁵⁹ Ve vztahu k zálohovému systému z tohoto principu tedy vyplývá, že pokud by bylo zavedení zálohového systému jednou z možností, jak zabránit znečištění životního prostředí, měl by takový systém být zaveden či rozšířen.

1.4.4. Princip prevence

Obdobným, avšak ne zcela stejným, je obecný princip prevence, který prostupuje celým právním řádem a je jeden z jeho základních stavebních kamenů. Z hlediska ochrany životního prostředí tento princip je vyjádřen jak v Listině základních práv a svobod,⁶⁰ tak i v zákoně o životním prostředí.⁶¹ Obecně se dá říci, že tento princip v oblasti práva ochrany životního prostředí slouží k tomu, aby postavil na jisto, že každý se má chovat tak, aby neohrožoval či nepoškozoval životní prostředí a aby jeho činnosti měly na životní prostředí co nejmenší negativní následky a má se tak učinit přímo u zdroje. Navrácení životního prostředí do původního stavu je totiž velice náročné a někdy i nemožné.⁶² Zálohový systém je v souladu i s touto zásadou, neboť tím, že klade požadavky jak na výrobce výrobků, tak na jejich spotřebitele, nutí subjekty chovat se tak, aby jejich počínání bylo ekologicky výhodné.

---

⁵⁹ JANČÁROVÁ, Ilona. *Právo životního prostředí : obecná část*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2016. 715 s. ISBN: 978-80-210-8366-0. s. 130, 134.

⁶⁰ Čl. 11 odst. 3 a čl. 35 odst. 3 Listiny.

⁶¹ § 9 Zákona o ochraně životního prostředí, dále § 17 – 19 Zákona o ochraně životního prostředí.

⁶² TUHÁČEK, Miloš, JELÍNKOVÁ, Jitka, a kol. *Právo životního prostředí : Praktický průvodce*. 1. vydání. Praha: GRADA Publishing, a.s, 2015. 288 s. ISBN: 978-80-247-9978-0. s. 20.

1.4.5. Princip odpovědnosti státu

Nejvyšším zákonem je zakotven princip odpovědnosti státu, podle kterého se má stát starat o šetrné využívání přírodních zdrojů a o ochranu přírodního bohatství.⁶³ Pouze stát je totiž nadán působností k tomu, aby ochranu životního prostředí řešil komplexním způsobem, je však nutné na ochraně životního prostředí spolupracovat s ostatními státy.⁶⁴ Česká republika by v souladu s tímto principem měla v souvislostech s dalšími oblastmi práva životního prostředí vyhodnotit, zda rozšíření zálohového systému je něco, co by ochraně životního prostředí přispělo a případně takový systém zavést.

1.4.6. Princip „znečišťovatel platí“

Nelze opomenout princip „znečišťovatel platí“, který úzce souvisí s odpovědností původce a spočívá v tom, že ten, kdo způsobil znečištění životního prostředí, má alespoň zčásti nést náklady, které jsou vynaloženy na odstranění následků znečištění či na jeho kompenzaci.⁶⁵ Tento princip se projevuje v ekonomických nástrojích ochrany životního prostředí. Ekonomické nástroje ochrany životního prostředí, jak je obdobně uvedeno výše, mají za úkol motivovat subjekty, aby rozumně hospodařily s přírodními zdroji a minimalizovaly negativní dopady svého konání na životní prostředí.⁶⁶ Je zřejmé, že zálohový systém může přispět k naplňování tohoto principu za předpokladu, že by byl nastaven tak, že částka odpovídající záloze, která nebyla vrácena spotřebiteli (tzn. spotřebitel by se výrobku zbavil jiným způsobem, než tím, že by ho vrátil) by následně byla účelově určena k činnostem, které by pomohly obnovit životní prostředí. Spotřebitel, který nevrátil výrobek, a způsobil tedy znečištění životního prostředí větší, než když by výrobek řádně vrátil, by tak tyto náklady nesl.

Další zásady ochrany životního prostředí jako zásada informovanosti a účasti veřejnosti, které zahrnují zejména právo na informace o životním prostředí či sdružovací a shromažďovací právo v širším slova smyslu⁶⁷ se zálohovým systémem souvisí, nicméně spíše nepřímou. Účast

---

⁶³ Čl. 7 Ústavy.

⁶⁴ PEKÁREK Milan, PRŮCHOVÁ, Ilona, DUDOVÁ, Jana, JANČÁROVÁ, Ilona, TKÁČILOVÁ Jana. *Právo životního prostředí. I. díl. 2. vydání.* Brno: Masarykova univerzita, 2009. 232 s. ISBN: 978-80-210-4926-0. s. 140

⁶⁵ TUHÁČEK, Miloš, JELÍNKOVÁ, Jitka, a kol. *Právo životního prostředí : Praktický průvodce.* 1. vydání. Praha: GRADA Publishing, a.s, 2015. 288 s. ISBN: 978-80-247-9978-0. s. 21.

⁶⁶ PEKÁREK Milan, PRŮCHOVÁ, Ilona, DUDOVÁ, Jana, JANČÁROVÁ, Ilona, TKÁČILOVÁ Jana. *Právo životního prostředí. I. díl. 2. vydání.* Brno: Masarykova univerzita, 2009. 232 s. ISBN: 978-80-210-4926-0. s. 74.

⁶⁷ TUHÁČEK, Miloš, JELÍNKOVÁ, Jitka, a kol. *Právo životního prostředí : Praktický průvodce.* 1. vydání. Praha: GRADA Publishing, a.s, 2015. 288 s. ISBN: 978-80-247-9978-0. s. 21.

veřejnosti je z hlediska zálohového systému patrná zejména v tom, že se sdružují jednotlivé subjekty a lobbují za rozšíření zálohového systému na jednorázové plastové nápojové obaly.⁶⁸

1.5. Dílčí závěr

V této kapitole byla popsána ekonomická i právní východiska zálohového systému, tedy principy cirkulární ekonomiky, ze kterých se v zálohový systém vychází, neboť ve funkčním zálohovém systému jsou vráceny výrobky po použití zpět a po jejich zpracování (které v ideálním případě představuje jejich pouze vyčištění) jsou tyto výrobky opětovně použity pro svůj původní účel. Toto se dá ilustrovat na vratných zálohovaných nápojových obalech ze skla, kdy je sklo vráceno a skleněný nápojový obal je následně opět naplněn nápojem a dále prodán.

Ve vztahu k nápojovým obalům, je i v České republice používán ekonomický nástroj ochrany životního prostředí – zálohový systém. Zálohový systém je mimo jiné typickým odrazem principů cirkularitativy nastíněných výše. Jeho podstata jako ekonomického nástroje ochrany životního prostředí spočívá v tom, že motivuje subjekty k ekologicky výhodnému chování pozitivně i negativně. Pro zálohový systém ve vztahu k nápojovým obalům ze skla existuje legislativní rámec, představovaný hlavně zákonem o obalech a jeho prováděcími právními předpisy.

Zároveň bylo nastíněno, že cirkularita (ale i zavádění zálohového systému) je v souladu s cíli stanovenými Evropskou unií, zejména s ohledem na Akční plán a na směrnici o omezení dopadu některých plastových výrobků, dále je v souladu se Strategickým rámcem.

Zálohový systém je rovněž v souladu s principy ochrany životního prostředí, neboť díky jeho používání jsou subjekty motivovány snižovat množství odpadu, opakovaně používat vrácené výrobky, který by se jinak staly odpadem a chránit tak přírodní zdroje pro budoucí generace. V důsledku opačného chování – tedy v případě, že by byl výrobek vyhozen do směšného odpadu, by nejspíše nemohl být použit znovu ke stejnému účelu a v některých případech by byl energeticky využit nebo došlo k jeho odstranění na skládku, což jsou v rámci hierarchie způsobů nakládání s odpady dva nejhorší způsoby.⁶⁹ Zcela nepochybně by tímto způsobem došlo k zatížení životního prostředí a zbytečnému vyplývání přírodních zdrojů. Takové chování by tedy bylo v rozporu s principem trvale udržitelného rozvoje, ale i s dalšími

---

⁶⁸ Např. iniciativa zalohujme.cz, ve které jsou sdruženi společnosti působící v nápojářském průmyslu.

⁶⁹ Čl. 4 odst. 1 písm. d), e) směrnice o odpadech.

principy, jako je např. princip předběžné opatrnosti, obecný princip prevence či princip odpovědnosti původce.

2. Právní úprava zálohového systému v České republice

Tato kapitola je zaměřena na právní úpravu zálohového systému v České republice. Bude tedy rozebrán vývoj právní úpravy vratných zálohovaných obalů, dále to, jak tento vývoj ovlivňují evropské předpisy a následně se přesuneme do současnosti, tedy především do právní úpravy obsažené v zákoně o obalech.

2.1. Vývoj právní úpravy vratných zálohovaných obalů v České republice

Obaly neměly do nabytí účinnosti zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů a zákona o obalech vlastní právní úpravu a byly upraveny společně s odpady v jednom zákoně, a to v zákoně č. 125/1997 Sb., o odpadech.⁷⁰ Tímto zákonem byla transponována směrnice o obalech a obalových odpadech.⁷¹ Podle tohoto zákona se obalem rozuměl soubor prostředků, které se používají k zajištění balení, tedy k ochraně výrobků tak, aby byl umožněn oběh zboží a aby byl usnadněn jeho prodej a spotřeba.⁷² Ve srovnání s nynější úpravou (viz kapitola 2.2. této práce), ale i s úpravou obsaženou ve směrnici o obalových odpadech, se dá tato definice obalu považovat za poněkud vágní, když nebrala v potaz to, že obal může být vyroben z jakéhokoliv materiálu. Navíc méně přesně než ve směrnici o obalových odpadech byl definován účel a specifika obalu (nebyly rozděleny na primární, sekundární a terciální, když je zřejmé, že každá kategorie těchto obalů může vyžadovat odlišnou právní úpravu, co se týče např. práv a povinností subjektů).⁷³ Práva a povinnosti subjektů vztahující se k obalům a odpadům z nich potom byly zakotveny v části čtvrté zákona č. 125/1997 Sb., o odpadech. Úpravu vratných zálohovaných obalů však tento zákon ani jeho předchůdce, zákon č. 238/1991 Sb., neobsahoval.

---

⁷⁰ Před nabytím účinnosti tohoto zákona (tedy do 31. prosince 1997) byl účinný zákon č. 238/1991 Sb., o odpadech. Ten však vůbec neobsahoval regulaci obalů.

⁷¹ Důvodová zpráva k zákonu č. 125/1997 Sb., o odpadech.

⁷² § 2 odst. 14 zákona č. 125/1997 Sb., o odpadech.

⁷³ Podle čl. 3 směrnice o obalových odpadech obaly zahrnují a) primární obaly, které jsou chápány jako prodejní obaly určené konečnému uživateli či spotřebiteli, dále b) sekundární obaly, které nejsou přímo spojeny s výrobkem, mohou být společně s výrobky prodány konečnému uživateli či spotřebiteli či sloužit pouze jako pomůcka k umístění zboží do regálů a mohou tak být od výrobku odstraněny, aniž by tím byly ovlivněny jeho vlastnosti a c) terciální obaly, kterými se rozumí přepravní obaly, které slouží k usnadnění manipulace se zbožím, aby se zabránilo jeho poškození. Za tyto obaly se nicméně nepovažují silniční, železniční, lodní a letecké kontejnery.

Do současné právní úpravy byl systém vratných zálohovaných obalů převzat z ustanovení § 18 zákona o ochraně spotřebitele, který nabyl účinnosti dne 31. prosince 1992. Toto ustanovení obsahovalo pouhé dva odstavce a bylo tak mnohem stručnější než nynější právní úprava. Podle § 18 odst. 1 zákona o ochraně spotřebitele musely být vratné obaly výrobků, které byly prodávány v určité provozovně, vykupovány v takové provozovně po celou provozní dobu. Odstavec 2 tohoto ustanovení chránil spotřebitele před podnikateli tím, že zaručoval, že výkup vratného zálohovaného obalu nesmí být vázán na nákup zboží u podnikatele a že množství vykupovaných zálohovaných obalů nesmí být omezeno.⁷⁴ S účinností od 18. srpna 1993 byl do zákona o ochraně spotřebitele vložen zákonem č. 217/1993 také odst. 3, který stanovil povinnost výrobce vykupovat vratné obaly a také nesmělo být omezeno jejich množství. Ustanovení bylo novelizováno, neboť původní znění § 18 zákona o ochraně spotřebitele chránilo pouze vůči prodávajícímu dotčených výrobků. Novela zakotvila ochranu i vůči výrobcí.⁷⁵ Nebylo však právně upraveno, jaký typ obalů je zálohovaný nebo výše částky zálohy, a to ani žádným podzákonným právním předpisem, což způsobovalo, že podnikatelé (výrobci, ale i prodejci) měli větší volnost, kvůli které však mohlo docházet ke zneužívání jejich postavení na úkor spotřebitele (viz níže).

Podstatnější změny, pokud jde o právní úpravu vratných zálohovaných obalů, zákon o ochraně spotřebitele podstoupil v roce 2000, kdy 1. září 2000 vešla v účinnost jeho novela, která ustanovení § 18 zákona o ochraně spotřebitele výrazněji rozšířila. Zákonodárce rozšířil povinnosti prodávajících, výrobců a dodavatelů ve vztahu k vratným zálohovaným obalům. Zákonodárce k tomu vedla skutečnost, že se vyskytovaly případy, kdy výrobci nebo dodavatelé změnili typ vratného obalu, ve kterém výrobek dodávají. Z tohoto důvodu došlo ke značnému snížení částky (zálohy) za vykupované vratné obaly a dělo se tak v malém časovém rozmezí (ze dne na den). Podnikatelé tak přenesli řešení svého problému na spotřebitele.⁷⁶ Ustanovení § 18 zákona o ochraně spotřebitele tak nově upravovalo informační povinnost prodejce o peněžní částce za výkup vratných obalů. Dále bylo postaveno na jisto, že výrobce, dodavatel a prodávající se musí na částce zálohy dohodnout, jsou povinni takovou dohodnutou částku dodržovat

---

⁷⁴ § 18 zákona o ochraně spotřebitele, ve znění účinném do 12. srpna 1993.

⁷⁵ Důvodová zpráva k návrhu zákona č. zákona č. 217/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele.

⁷⁶ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 145/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 63/1986 Sb., o České zemědělské a potravinářské inspekci, ve znění zákona č. 110/1997 Sb.

a prodejce nadto musí stejnou částku uplatnit vůči spotřebiteli při prodeji i zpětném odběru obalu. Stále tedy neexistoval podzákoný právní předpis, který by upravoval výši zálohy, jako je tomu nyní, nýbrž záloha mohla být ujednána pouze v soukromoprávní rovině. O změně této peněžní částky musel informovat výrobce nebo dodavatel prodávajícího nejméně 60 kalendářních dnů před takovou změnou a prodávající měl na oplátku povinnost o změně informovat spotřebitele nejméně 30 kalendářních dnů předem. Rovněž byla zakotvena povinnost výrobce nebo dodavatele informovat prodávajícího o změně druhu vratného zálohovaného obalu nebo o ukončení jeho zpětného odběru nejméně 180 kalendářních dnů předem.

Od 1. ledna 2002 se úprava systému vratných zálohovaných obalů přesunula z velké části do tehdy nového zákona o obalech. V zákoně o ochraně spotřebitele zůstala upravena pouze informační povinnost prodávajícího informovat spotřebitele o výši peněžní částky, která představuje zálohu a o případné změně této částky. Zákonodárce totiž zamýšlel přesunout úpravu vratných zálohovaných obalů do jediného právního předpisu, nicméně v zákoně o ochraně spotřebitele ponechal výše zmíněné ustanovení, které se vztahuje výhradně k ochraně spotřebitele.⁷⁷

Zákon o obalech je speciální zákon k zákonu o odpadech v oblasti nakládání s odpady z obalů⁷⁸ a jeho účelem je chránit životní prostředí před vznikem odpadu z obalů, zejména snížením hmotnosti, objemu a škodlivosti obalů a chemických látek v těchto obalech obsažených.⁷⁹ Zákon o obalech se vztahuje na rozličné druhy obalů a stanovuje různé povinnosti pro různé subjekty, nicméně, jak je zřejmé z textu této práce, pozornost bude v této části věnována zejména vratným obalům vyrobeným ze skla a nastavení zálohového systému. Definice obalu obsažená v zákoně o obalech v zásadě vycházela ze zákona č. 125/1997 Sb., o odpadech, a zejména ze směrnice o obalových odpadech a více odpovídala této směrnici.⁸⁰ Později však dostala definice obalu svoji v podstatě nynější podobu, a to díky novele zákona

---

⁷⁷ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o obalech a o změně některých zákonů (zákon o obalech) č. 477/2001 Sb.

⁷⁸ § 1 odst. 3 Zákona o obalech.

⁷⁹ ŘÍMANOVÁ, Dana. *Zákon o obalech včetně prováděcích předpisů s výkladem*. 3. vydání. Praha: RNDr. Ivana Hexnerová – BOVA POLYGON. 2004. 109 s. ISBN: 978-80-7273-100-8. s. 58.

⁸⁰ § 2 písm. a) Zákona o obalech, ve znění účinném do 2. března 2004.

o obalech účinné od 3. března 2004.⁸¹ Tato novela plně přejala definici obalu obsaženou ve směrnici o obalových odpadech, zejména proto, aby bylo přesně stanoveno, co je obalem a přejala taktéž pojem „jiný konečný uživatel“, protože docházelo k rozporům ve výkladu, zda obal určený jiné osobě, než spotřebiteli, je či není obalem podle zákona o obalech.⁸² Tato definice přetrvala bez výrazných změn až do současnosti.

Co se týče právní úpravy zálohového systému, zákonodárce v důvodové zprávě uvádí, že cílem § 9 zákona o obalech je určit způsob stanovení výše zálohy a zajistit její jednotnou výši od výrobce až po prodejce. Zákon o obalech tedy opustil koncepci, kdy se na výši zálohy museli dohodnout podnikatelé a stanovil, že výše zálohy bude stanovena prováděcím právním předpisem. Přednosti této varianty zákonodárce spatřoval v nižší administrativní náročnosti, jednoduchosti, přehlednosti a právní jistotě pro spotřebitele. Nebyl však slepý ani k negativům a z důvodové zprávy je patrné, že si uvědomoval, že tato varianta může vykazovat určitou rigiditu a že ve výši zálohy se nebudou moci odrážet aktuální potřeby na trhu (v případě, že by došlo např. k inflaci, snížila by se reálná hodnota zálohy, což by mohlo mít za následek nižší ochotu spotřebitelů vracet zálohované obaly). Kromě výše uvedeného, úpravu, kterou obsahoval zákon o ochraně spotřebitele ve znění do 31. ledna 2001, zákonodárce v podstatě převzal do zákona o obalech s účinností od 1. ledna 2002.⁸³ Byla však přidána povinnost pro osobu, která uvádí do oběhu nápoje v jednorázových obalech, aby nabízela stejné nápoje rovněž ve vratných zálohovaných obalech, pokud taková varianta na trhu existuje, a to do ustanovení § 9 odst. 10 zákona o obalech. Tato povinnost se nevztahovala na osoby, které uváděly nápoje do oběhu na prodejní ploše menší než 200 m². V této podobě vydrželo ustanovení § 9 zákona o obalech relativně dlouho, a to až do roku 2017.

---

⁸¹ Novela byla provedena zákonem č. 94/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů (zákon o obalech), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁸² Novela byla provedena zákonem č. 94/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů (zákon o obalech), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 146/2002 Sb., o Státní zemědělské a potravinářské inspekci a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁸³ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o obalech a o změně některých zákonů (zákon o obalech) č. 477/2001 Sb.

1. července 2017 vstoupila v účinnost novela zákona o obalech. Původně ustanovení § 9 nemělo být novelizováno ani po 15 letech, nicméně Ministerstvo průmyslu a obchodu požadovalo v připomínkovém řízení zrušení ustanovení § 9 odst. 10 zákona o obalech, které zakotvovalo povinnost nabízet kromě nápojů v jednorázových obalech i nápoje ve vratných obalech, pokud taková varianta na trhu existuje. Zákonodárce tak musel nalézt kompromisní řešení, neboť zrušení tohoto ustanovení by dle něj představovalo možné riziko ohrožení funkčního systému vratných zálohovaných obalů. Povinnost byla proto zúžena pouze na některé druhy nápojů, tedy na stolní pivo, výčepní pivo nebo ležáky.⁸⁴

2.2. Aktuální právní úprava v České republice

Zákon o obalech upravuje vratné zálohované obaly v ustanovení § 9 od 1. 1. 2002, kdy vstoupil v účinnost, a to až do dnešního dne.

Podle litery zákona je obalem výrobek zhotovený z jakéhokoliv materiálu „*a určený k pojmutí, ochraně, manipulaci, dodávce, případně prezentaci výrobku, který je určený spotřebiteli, případně jinému konečnému uživateli.*“⁸⁵ Je patrné, definice obalu jako takového je relativně široká, když zahrnuje v podstatě cokoliv z jakéhokoliv materiálu a je zpřesněna tím, k jakému účelu má být takový výrobek použit a to, že je v konečném důsledku určen konečnému spotřebiteli, případně i podnikateli. Vratným obalem je obal, pro nějž existuje speciální způsob vrácení osobě, která jej uvedla do oběhu.⁸⁶ Vratným zálohovaným obalem je potom „*vratný obal, u něhož je účtována zvláštní peněžní částka, která je přímo vázána k vratnému obalu užitému k prodeji výrobku a jejíž vrácení kupujícímu je při prodeji výrobku zaručeno po vrácení tohoto obalu.*“⁸⁷ Záloha je samostatná peněžní částka, resp. není součástí ceny samotného výrobku. Kupujícímu jsou tedy účtovány dvě částky – první cena výrobku a druhá záloha na obal.⁸⁸ Označování vratných zálohovaných obalů a výše zálohy jsou stanoveny prováděcím právním předpisem (podrobněji viz níže).⁸⁹ Je tedy zřejmé, že z hlediska toho, jak široce je vymezen

---

⁸⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 149/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů (zákon o obalech), ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁵ § 2 písm. a) zákona o obalech.

⁸⁶ § 2 písm. i) zákona o obalech.

⁸⁷ § 9 odst. 1 zákona o obalech.

⁸⁸ PETRŽÍLEK, Petr. *Zákon o obalech č. 477/2001 Sb. a související předpisy s komentářem*. 1- vydání. Praha: IFEC, 2002. 240 s. ISBN: 978-80-86412-17-7. s 62.

⁸⁹ § 9 odst. 9 zákona o obalech.

pojem obal, se zálohový systém vztahuje pouze na jejich malou množinu, když obalem může být v podstatě cokoliv z jakéhokoliv materiálu, pokud to slouží účelu stanovenému zákonem a je to určeno konečnému spotřebiteli či jinému konečnému uživateli. Toto se týká i nápojových obalů, neboť fakticky je v obchodech z nápojů prodávaných ve vratných zálohovaných obalech nabízeno hlavně pivo. Dále jsou zálohovány i některé sekundární obaly, např. pивní přepravky. Ačkoliv výše zálohy pro tento typ obalu není stanovena právním předpisem (nařízení, kterým se stanoví výše zálohy pro vybrané druhy vratných zálohovaných obalů, výši zálohy pro tento druh obalu neupravuje), stále se i na tyto obaly vztahují další zákonné povinnosti vyplývající ze zákona o obalech či z vyhlášky o způsobu označování vratných zálohovaných obalů, neboť tyto právní předpisy se vztahují na vratné zálohované obaly obecně.

Od 1. 10. 2022, resp. od účinnosti novely zákona o obalech,⁹⁰ jsou v § 9 zákona o obalech odlišeny pojmy opakovaně použitelné obaly a jednorázové obaly, jsou – pro opakovaně použitelné obaly zákonodárce používá pojem „obal“ a pro jednorázové obaly v kontextu § 9 zákona o obalech pojem „odpad z tohoto obalu, jde-li o jednorázový obal“. Některé povinnosti se totiž týkají jenom opakovaně použitelných obalů, jiné pouze jednorázového obalu, některé případně obou druhů obalů.

Ustanovení § 9 zákona o obalech stanovuje subjektům povinnosti spojené se systémem vratných zálohovaných obalů a tyto povinnosti jsou často nastaveny tak, aby chránily konečného spotřebitele.

Existuje povinnost dodržovat výši zálohy, která je stanovena pro vratné zálohované obaly prováděcích právním předpisem.⁹¹ Tímto právním předpisem je nařízení vlády, kterým se stanoví výše zálohy pro vybrané druhy vratných zálohovaných obalů (. Dodržovat výši zálohy podle tohoto nařízení musí každý, nejenom osoby, které tyto výrobky uvádí na trh nebo do oběhu. Hlavním důvodem pro dodržování výše této zálohy je ochrana spotřebitele.⁹²

Osoby, které uvádí na trh výrobky ve vratných zálohovaných obalech, jsou povinny „*tyto obaly jako vratné zálohované obaly označit způsobem, který stanoví prováděcí právní předpis*“.⁹³

---

⁹⁰ Zákon č. 244/2022 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků.

⁹¹ § 9 odst. 2 zákona o obalech.

⁹² TRYČL, Ladislav. PETRŽÍLEK, Petr. *Zákon o obalech. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. 121 s. ISBN: 978-80-7598-476-0. s. 28.

⁹³ § 9 odst. 3 zákona o obalech.

Tímto prováděcím právním předpisem je vyhláška o způsobu označování vratných zálohovaných obalů.

Osoby, které uvádí na trh nebo do oběhu výrobky ve vratných zálohovaných obalech, jsou povinny tyto obaly vykupovat nebo odpady z těchto obalů „*bez omezení množství a bez vázání tohoto výkupu na nákup zboží*“.⁹⁴ Kdyby bylo vrácení vratného zálohovaného obalu omezeno množstvím těchto obalů, případně tím, že by si spotřebitel musel nakoupit jiné výrobky, nebyla by naplňována pozitivně stimulační funkce tohoto ekonomického nástroje životního prostředí. Co se týče výkupu těchto obalů, jsou osoby, které výrobky ve vratných zálohovaných obalech uvádí na trh nebo do oběhu, povinny zajistit, aby bylo možné obaly nebo odpady z těchto obalů (pokud jde o vratné zálohované jednorázové obaly) vykupovat „*po celou provozní dobu*“.⁹⁵

Další povinností, která směřuje k ochraně spotřebitele, je povinnost osoby, která vratné zálohované obaly prodává, informovat spotřebitele o výši zálohy „*a tuto informaci na viditelném místě zpřístupnit*“.⁹⁶ Tato povinnost zůstala upravená v zákoně o ochraně spotřebitele, neboť se vztahuje výlučně k ochraně spotřebitele.

Dále je zakotvena informační povinnost pro osoby, které výrobky v těchto obalech uvádí na trh nebo do oběhu jinak než prodejem spotřebiteli (tedy prodejem podnikateli). Také ony jsou povinny podnikatele informovat nejméně 6 měsíců před tím, než bude změněn druh vratného zálohovaného obalu nebo bude ukončen výkup vratného zálohovaného obalu nebo odpadu z vratného zálohovaného jednorázového obalu.⁹⁷

Pokud by osoba, která uvedla na trh nebo do oběhu vratné zálohované obaly, chtěla přestat používat tyto vratné zálohované obaly, byla by povinna je „*vykupovat za podmínek dosud platných nejméně 1 rok od posledního uvedení tohoto obalu na trh nebo do oběhu*“.⁹⁸

Na rozdíl od předchozí úpravy, kdy všechny osoby, které uváděly na trh výrobky v obalech, které nejsou vratnými zálohovanými obaly, musely nabízet tyto výrobky rovněž ve vratných zálohovaných obalech (viz výše), současná úprava toto od roku 2017 zúžila pouze na osoby, které uvádí do oběhu stolní pivo, výčepní pivo nebo ležáky.⁹⁹ Tato povinnost se ovšem

---

⁹⁴ § 9 odst. 4 zákona o obalech.

⁹⁵ § 9 odst. 5 zákona o obalech.

⁹⁶ § 18 odst. 1 zákona o ochraně spotřebitele.

⁹⁷ § 9 odst. 6 zákona o obalech.

⁹⁸ § 9 odst. 7 zákona o obalech.

⁹⁹ § 9 odst. 10 zákona o obalech.

stejně, jako za předchozí právní úpravy, nevztahuje na osoby, které tyto nápoje uvádí „do oběhu na prodejní ploše menší než 200 m²“.

Za porušení povinností týkajících se vratných zálohovaných obalů může být výrobcům či distributorům těchto obalů uložena pokuta až do 500 000 Kč.¹⁰⁰ Z dat České obchodní inspekce vyplývá, že nejčastěji porušovanou povinností, kterou § 9 zákona o obalech stanovuje, byla právě povinnost nabízet nápoje ve vratných zálohovaných obalech, pokud taková alternativa na trhu existuje.¹⁰¹

Nejvyšší správní soud se v rozsudku č. j. 6 As 56/2006-56 ze dne 31. ledna 2008 dokonce zabýval výkladem pojmu „nabízet“ v předmětném ustanovení. Žalobkyni, obchodnímu řetězci Albert (v té době společnost, která obchody provozovala, měla obchodní firmu AHOLD Czech Republic, a.s.), byla uložena pokuta od České obchodní inspekce za porušení § 9 odst. 10 zákona o obalech, protože během kontroly České obchodní inspekce nebyly na prodejní ploše nabízeny výrobky také ve vratných zálohovaných obalech. Společnost se pokoušela bránit cestou správního soudnictví, nicméně ani Nejvyšší správní soud nedal za pravdu jejím argumentům. Dle Nejvyššího správního soudu není relevantní, jestli se zboží, které byla společnost povinna nabízet, nacházelo zrovna ve skladu. Společnost měla povinnost toto zboží nabízet, tedy učinit ho dostupným na prodejní ploše a jelikož je právnickou osobou, a tedy její odpovědnost za porušení zákona je objektivní, nebylo na místě zkoumat míru jejího zavinění či účasti.¹⁰² Toto rozhodnutí Nejvyššího správního soudu se však zdá býti poněkud formalistickým, když penalizuje společnost Albert za to, že předmětné zboží ve vratných zálohovaných obalech bylo momentálně vyprodáno.

V jiném rozsudku, č. j. 6 As 14/2007-58 ze dne 16. dubna 2008, se Nejvyšší správní soud v souvislosti s porušením § 9 odst. 10 zákona o obalech zabýval výkladem pojmu „stejný nápoj“, kdy nepřekvapivě postavil na jisto, že „přírodní minerální voda“ nemůže být považována za stejný nápoj jako „ochucená minerální voda“, jelikož jsou chuťově odlišné (kvůli přidání nápojového koncentrátu).¹⁰³

---

¹⁰⁰ § 45 odst. 1 písm. b) zákona o obalech.

¹⁰¹ Data České obchodní inspekce za roky 2014 – 2020 o sankcích udělených za porušení ustanovení Zákona o obalech. Viz Česká obchodní inspekce. *Uložené pokuty*. In: coi.cz [online]. [cit. 2022-12-02] Dostupné z: <https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.coi.cz%2Fuserdata%2Ffiles%2Fdokumenty-ke-stazeni%2Fopen-data%2Fsankce.xlsx&wdOrigin=BROWSELINK>.

¹⁰² Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 6 As 56/2006-56 ze dne 31. ledna 2008.

¹⁰³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 6 As 14/2007-58 ze dne 16. dubna 2008.

Kromě výše zmíněné judikatury vztahující se k porušení povinnosti podle § 9 odst. 10 zákona o obalech, ve znění účinném do 30. června 2017, nejsou uveřejněna další relevantní soudní rozhodnutí českých soudů, která by nějakým způsobem poskytla vodítka či přímo výklad pojmů vztahujících se k vratnému zálohovému systému podle zákona o obalech.

Aktuálně je nicméně před Soudním dvorem Evropské unie řešena předběžná otázka předložená Spolkovým soudním dvorem v Německu týkající se toho, zda je v souladu s právem Evropské unie, pokud je uváděna cena výrobku bez zálohy a výše této zálohy je uvedena samostatně (záloha není zahrnuta v ceně výrobku), resp. zda se dá záloha považovat za součást prodejní ceny, a proto by měla být cena výrobku uváděna včetně zálohy. Generální advokát Nicholas Emiliou dospěl k závěru, že záloha součástí prodejní ceny není z důvodu, že je vratná, a tedy ji v konečném důsledku nehradí spotřebitel. Je otázkou, jak se k věci postaví samotný Soudní dvůr Evropské unie. Pokud by se však neztotožnil s názorem generálního advokáta, a uzavřel by, že se má u zálohovaných výrobků uvádět cena včetně zálohy, dané by mohlo mít dopad i na vnitrostátní rozhodovací praxi a v budoucnosti možná i na právní úpravu.¹⁰⁴

2.2.1. Prováděcí právní předpisy zákona o obalech

Jak je již zmíněno výše, ustanovení § 9 odst. 3 a § 9 odst. 9 zákona o obalech předpokládají vydání prováděcích právních předpisů, které stanoví výši zálohy a způsob označování těchto obalů. Těmito prováděcími právními předpisy jsou nařízení, kterým se stanoví o výše zálohy pro vratné zálohované obalů a vyhláška o způsobu označování vratných zálohovaných obalů.

Nařízení, kterým se stanoví výše zálohy pro vratné zálohovaných, je účinné od 13. května 2002 a jeho příloha stanovuje výši záloh podle kritéria druhu obalu a objemu.¹⁰⁵ Je nutné podotknout, že výše záloh se zásadně nijak nezvyšovala, nařízení totiž bylo novelizováno pouze

---

¹⁰⁴ Stanovisko generálního advokáta Nicholase Emilioua ze dne 2. února 2023 ve věci C-543/21 Verband Sozialer Wettbewerb eV proti familia-Handelsmarkt Kiel GmbH & Co. KG.

¹⁰⁵ Pro láhev na víno o objemu 1 l je výše zálohy 3 Kč, pro láhev na minerální vodu o objemu 0,7 l je výše zálohy 1 Kč, pro láhev na ovocný sirup o objemu 0,7 l je výše zálohy 3 Kč, pro láhev na pivo s korunkovým uzávěrem o objemu 0,5 l je výše zálohy 3 Kč, pro láhev na limonádu a sodovou vodu o objemu 0,33 l je výše zálohy 3 Kč, pro láhev na minerální vodu o objemu 0,33 l je výše zálohy 3 Kč.

jednou, a to v roce 2010.¹⁰⁶ Výše zálohy se změnila pouze u lahve na minerální vodu, která před předmětnou novelizací byla stanovena ve výši 3 Kč, dnes je ve výši 1 Kč.

Vyhláška o způsobu označování vratných zálohovaných obalů je ještě stručnější než nařízení, kterým se stanoví o výše zálohy pro vratné zálohované obaly. Účinná je od 1. května 2002 a obsahuje pouhé 3 paragrafy. Co do způsobu označení odkazuje vyhláška o způsobu označování obalů na technickou normu ČSN 77 0053 s tím, že podle této technické normy má být obal označen na obalu samotném nebo na jeho štítku. Tato povinnost obaly označit se vztahuje i na obaly, které nejsou definovány v nařízení, kterým se stanoví o výše zálohy pro vratné zálohované obaly, tedy na všechny obaly, při jejichž prodeji je účtována samostatná částka jako záloha (např. pивní přepravky).¹⁰⁷

2.2.2. Vybrané vratné zálohované jednorázové obaly

Jak je již naznačeno výše, zavedení zálohování jednorázových nápojových je v souladu s čl. 9 odst. 1 směrnice o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí. Evropský zákonodárce dává členským státům možnost zavést mimo jiné zálohové systémy za účelem zajištění tříděného sběru odpadů pro recyklaci. Do roku 2025 mají členské státy takto zajistit 77 % celkového množství odpadů z plastových výrobků na jedno použití. Do roku 2029 mají členské státy takto zajistit dokonce 90 % těchto odpadů.

Ustanovení § 9a zákona o obalech tedy na směrnici o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí reaguje a bylo do zákona obalech přidáno zákonem č. 244/2022 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí. Toto ustanovení se týká vrácení zálohovaného obalu, který je jednorázový. Podle tohoto ustanovení je spotřebitel oprávněn předat odpad z vybraného zálohovaného jednorázového obalu na sběrné místo do provozovny osoby, která dané vybrané vratné zálohované jednorázové obaly uvádí na trh nebo do oběhu prodejem spotřebiteli. Osoba, která uvádí tyto vybrané vratné zálohované jednorázové obaly na trh nebo do oběhu není ve vztahu k odpadu z obalů převzatého od spotřebitele původcem odpadu, a proto

---

¹⁰⁶ Nařízení, kterým se stanoví výše zálohy vratných zálohovaných obalů bylo novelizováno nařízením vlády č. 209/2010 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 111/2002 Sb., kterým se stanoví výše zálohy pro vybrané druhy vratných zálohovaných obalů.

¹⁰⁷ TRYČL, Ladislav. PETRŽÍLEK, Petr. *Zákon o obalech. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. 121 s. ISBN: 978-80-7598-476-0. s. 28.

její provozovna nemusí být zařízením určeným pro nakládání s odpady. Druhy těchto vybraných vratných zálohovaných jednorázových obalů má stanovit prováděcí právní předpis.¹⁰⁸

Zákonodárce tímto ustanovením zjednodušuje zavedení dobrovolného zálohování ze strany individuálního výrobce (zejm. nápojů), které uvádí na trh ve vybraných jednorázových obalech.

Rozdíl, oproti opakovaně použitelným vratným zálohovaným obalům, tkví v tom, že v případě jednorázových obalů by se z nich po jejich použití stal odpad ve smyslu zákona o odpadech a jejich výkup by tedy měl probíhat v režimu zákona o odpadech a jeho prováděcích předpisů. Osoby, které by takové odpady vykupovaly, by tedy musely mít povolení k nakládání s odpady a byly by původci odpadu ve smyslu tohoto zákona, s čímž je spojeno množství povinností.¹⁰⁹

Nicméně, aby na tyto osoby nebyly kladeny nároky, které by je mohly odradit od zavedení tohoto dobrovolného zálohového systému, zákonodárce v ustanovení § 9a zákona o obalech zakotvil výjimku, a tyto osoby nemusí být zařízením určeným pro nakládání s odpady. Ve vztahu k odpadům navíc nejsou původci odpadu jako osoby při jejichž činnosti odpad vzniká.¹¹⁰ Původci odpadu jsou tedy osoby, které provádí úpravu odpadů nebo jiné činnosti, jejichž výsledkem je změna povahy nebo složení odpadu.¹¹¹ Jedná se tedy o zjednodušení zavádění takových dobrovolných systémů.¹¹²

Co se týče druhů vybraných vratných zálohovaných jednorázových obalů, tyto mají být stanoveny prováděcím právním předpisem, jak je uvedeno výše. Tím je vyhláška č. 95/2023 Sb., kterou se mění vyhláška č. 30/2021 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o obalech. Druhy vybraných vratných zálohovaných obalů podle § 9a odst. 1 zákona o obalech jsou stanoveny v souladu s § 11c vyhlášky v příloze 9 této vyhlášky. Jedná se o plastové nápojové lahve o objemu až 3 litry, včetně jejich uzávěrů a víček a nápojové plechovky o objemu až 3 litry.¹¹³

---

¹⁰⁸ § 9a zákona o obalech.

¹⁰⁹ § 15 odst. 1 písm. a) zákona o odpadech.

¹¹⁰ § 5 odst. 1 písm. a) zákona o odpadech.

¹¹¹ § 5 odst. 1 písm. b) zákona o odpadech.

¹¹² Důvodová zpráva k zákonu č. 244/2022 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí.

¹¹³ Vyhláška č. 95/2023 Sb., kterou se mění vyhláška č. 30/2021 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o obalech.

Nedá se říci, že by toto zákonné ustanovení bylo zbytečné a nebylo v soukromém sektoru využíváno, když např. společnost Košík.cz s.r.o., která provozuje internetový obchod s potravinami a jejich dovážkou, ve spolupráci se společností Mattoni 1873 a.s., která je výrobcem nápojů, spolupracují na vracení PET lahví (tento dobrovolný zálohový systém je blíže popsán v bodě 4.1.1. této práce). Před zavedením tohoto ustanovení musely subjekty, pokud chtěly dobrovolné zálohování zavést, zajistit zpětný odběr odpadu z těchto obalů a zajistit využití odpadu z obalů podle zákona o obalech v souladu s § 13 zákona o obalech.¹¹⁴

2.2.3. Povinný obsah recyklovaných plastů v obalu

Požadavek na povinný obsah recyklátu v plastových nápojových obalech byl implementován do zákona o obalech v návaznosti na směrnici o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí.¹¹⁵ V zákoně o obalech je tedy stanoveno, že od 1. ledna 2025 mají nápojové lahve o objemu až 3 litry včetně jejich uzávěrů a víček, které jsou vyrobeny hlavně z polyethylentereftalátu, obsahovat nejméně 25 % recyklovaných plastů. Od počátku roku 2030 jsou požadavky ještě přísnější a vztahují se na všechny plastové nápojové obaly o objemu až 3 litry – tyto lahve mají obsahovat nejméně 30 % recyklovaných plastů.¹¹⁶

I z tohoto důvodu v současné době stoupá poptávka po tzv. *rPET*,¹¹⁷ který by byl vhodný pro výrobu nápojových obalů. Ve vztahu k zálohovému systému to znamená, že pokud by se takový systém pro plastové nápojové obaly zavedl, existoval by zdroj neponičených a málo znečištěných použitých nápojových obalů, které by byly vhodné k výrobě recyklátu.¹¹⁸

2.3. Právní úprava na úrovni Evropské unie

V současné době sice neexistuje na úrovni Evropské unie právní úprava povinného zálohování nápojových obalů, to se ale nejspíše v budoucnu změní. Přípravovaná legislativa

---

¹¹⁴ Zálouhujme.cz. Tak si zálohujte, nikdo vám v tom nebrání. In: zalohujme.cz [online]. [cit. 2023-05-14]. Dostupné z: https://www.zalohujme.cz/tak-si-zalohujte-nikdo-vam-v-tom-nebrani/?fbclid=IwAR3z7VQB3C_XmhCQYjUmD1FG1j5SycQwYm5ERkOZCDm5Z7uWeKTVFfSJugA.

¹¹⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 244/2022 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí.

¹¹⁶ § 12a odst. 1 Zákona o obalech.

¹¹⁷ Recyklovaném polyethylentereftalátu.

¹¹⁸ UNESDA. *PET Market in Europe. State of Play 2022 : Production, collection and recycling*. In: unesda.eu [online]. [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://www.unesda.eu/wp-content/uploads/2022/01/PET-Market-in-Europe-State-of-Play-2022.pdf>. s. 27.

může v členských státech proměnit i současné systémy záloh. Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o obalech a odpadech z obalů, kterým se mění nařízení (EU) 2019/1020 a směrnice (EU) 2019/904 a zrušuje směrnice 94/62/EC¹¹⁹ (dále jen „**návrh nařízení o obalech**“) navazuje na směrnici o omezení dopadu některých plastových výrobků, nicméně, na rozdíl od směrnice o omezení dopadu některých plastových výrobků, návrh nařízení o obalech počítá se zavedením povinného systému záloh od 1. ledna 2029,¹²⁰ nicméně jen pro členské státy, které nedostatečně třídí relevantní obalové odpady. Zálohovat jednorázové nápojové obaly by proto nemusely členské státy, které dva roky po sobě před tím, než začne tato povinnost platit (nebo v letech 2026 a 2027), vytrídí i bez zálohového systému alespoň 90 % celkové hmotnosti obalů uvedených na trh v daném členském státě. Takovému členskému státu bude udělena výjimka z povinnosti zálohovat.¹²¹ Výjimka členskému státu nicméně může být odejmuta, pokud 3 roky po sobě vytrídí méně než 90 % hmotnosti obalů uvedených na trh.¹²²

Při nenaplnění těchto cílů budou muset členské státy zálohovat plastové a kovové nápojové obaly o objemu až tři litry.¹²³ Členské státy se mohou rozhodnout, zda do systému záloh zahrnou i skleněné nápojové obaly.¹²⁴ To nicméně není z tuzemské perspektivy relevantní, neboť v České republice se skleněné nápojové obaly zálohují (viz kapitola 2.2. této práce). Návrh nařízení o obalech nestanovuje přesné parametry systémů záloh a zpětného odběru, spíše zakotvuje minimální požadavky na ně (mj. návrh nařízení o obalech nepočítá s tím, že by výše zálohy měla být jednotná v celé Evropské unii).¹²⁵ Ve vztahu k zálohování nápojových obalů je tedy cílem návrhu nařízení o obalech vytvořit společný rámec, a ne upravit podrobnosti fungování systémů, ty mají zůstat v rukou jednotlivých členských států.

Návrh nařízení obalech prochází standardním legislativním procesem a měl by být přijat do května 2024.¹²⁶ I kdyby v České republice nakonec nebyl schválen zákon zavádějící

---

¹¹⁹ Evropská komise. *Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o obalech a odpadech z obalů, kterým se mění nařízení (EU) 2019/1020 a směrnice (EU) 2019/904 a zrušuje směrnice 94/62/EC*. In: eur-lex.europa.eu [online]. [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0677>.

¹²⁰ Čl. 44 odst. 1 návrhu nařízení o obalech.

¹²¹ Čl. 44 odst. 3 návrhu nařízení o obalech.

¹²² Čl. 44 odst. 5 návrhu nařízení o obalech.

¹²³ Čl. 44 odst. 1 písm. a) a b) návrhu nařízení o obalech.

¹²⁴ Recitál č. 103 návrhu nařízení o obalech.

¹²⁵ Příloha X návrhu nařízení o obalech.

¹²⁶ *Nové nařízení si posvíti na plastové obaly*. In: Obaly21 [online]. [cit. 2023-02-20] Dostupné z: <https://www.obaly21.cz/nove-narizeni-o-obalech-si-posviti-na-plastove-obaly/>.

zálohování jednorázových nápojových obalů z plastu či kovu, dá se očekávat, že by zálohování stejně muselo být zavedeno kvůli požadavkům na úrovni Evropské unie. Tato situace by však nastala pouze v případě, že by Česká republika netřídila odpady dostatečně.

2.4. Dílčí závěr

V této kapitole byl shrnut vývoj právní úpravy zálohového systému v České republice. Zálohový systém existuje v České republice už od roku 1992, kdy existovala spíše stručná právní úprava. V průběhu let byly zejména rozšířeny povinnosti prodávajících, výrobců a dodavatelů ve vztahu k vratným zálohovaným obalům a posílena ochrana spotřebitele. V současné době je zálohový systém upraven v zákoně o obalech a podrobnosti v jeho prováděcích předpisech. Povinné zálohování se za současného stavu vztahuje pouze na nápojové obaly, které lze opětovně použít ke stejnému účelu a které jsou vyrobeny ze skla. Za účelem řádného fungování tohoto systému je stanovena řada povinností zejména pro osoby, které uvádí na trh nebo do oběhu vratné zálohované obaly, i s ohledem na ochranu spotřebitele.

Z výše uvedeného je nicméně patrné, že v České republice zatím není právní předpis který by zakotvoval povinné zálohování jednorázových nápojových obalů, když současná právní úprava zálohového systému se soustředí spíše na znovu použitelné nápojové obaly (skleněné lahve) a jednorázových obalů se dotýká spíše okrajově (umožňuje zavést právě dobrovolné systémy zálohování), ale netvoří právní základ pro fungování regulovaného zálohového systému, tak jako tomu je u opakovatelně použitelných obalů.

Zákon o obalech navíc stanovuje cíle pro povinný obsah recyklovaných plastů v nápojových obalech, které se mají začít plnit již počátkem roku 2025, díky čemuž se zvedá poptávka po recyklovaném plastu, konkrétně *rPET*. Jak také bude podobněji popsáno níže, ze strany soukromoprávních subjektů existují snahy zálohový systém zavést na dobrovolné bázi a právní úprava takového systému by se jevila jako vhodná.

3. Komparace právní úpravy systémů záloh pro jednorázové nápojové obaly

Ke komparaci právní úpravy vratných zálohovaných obalů v různých státech je přistoupeno, protože existují různě nastavené funkční systémy vratných zálohovaných plastových (případně kovových) nápojových obalů. Komparace je tedy prostředkem k naplnění jednoho z cílů této práce – k popsání možností, jak je systém záloh možné právně nastavit a rozšířit ho na další druhy nápojových obalů. Tato část bude zaměřena spíše na fungování systému záloh ve vztahu k jednorázovým, tedy jednocestným obalům, nicméně k uchopení problematiky systému zálohování může být přistoupeno i k rozboru, jakým způsobem jsou zálohovány opakovaně použitelné obaly a zda v relevantních zemích existují dva odlišné systémy zálohování či je zálohování jednorázových nápojových obalů spojeno s opakovaně použitelnými nápojovými obaly.

V této části bude popsána právní úprava v některých evropských státech. Evropská unie totiž nesjednocuje právní úpravu systémů záloh nápojových obalů, a to ani směrnicemi. Možnosti právní úpravy jsou tak ponechány zcela v rukou jednotlivých členských států.

Nicméně, jak už je uvedeno výše v kapitole 1.2.1. této práce, Evropská unie stanovila ve směrnici o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí cíle pro tříděný sběr jednorázových nápojových obalů, které je třeba naplnit a explicitně uvádí zavedení zálohového systému jako jeden z prostředků, kterými je tak možné učinit.¹²⁷

Mezi evropské státy, které zavedly zálohované PET nápojové obaly patří především Švédsko, Island, Finsko Norsko, Dánsko, Estonsko, Německo, Nizozemsko, Chorvatsko, Litva, Slovensko, Lotyšsko a Malta. Ve většině z těchto států nezalohují jenom PET nápojové obaly, ale i skleněné (jako je tomu v České republice) nebo kovové nápojové obaly.¹²⁸

3.1. Slovenská republika

Se Slovenskou republikou sdílela Česká republika v minulosti mnohé, včetně právních předpisů. I po rozpadu České a slovenské federativní republiky si právní úprava v Česku a na Slovensku zůstala velmi blízká. Je tak přirozené, že při zkoumání jiných právních řádů nahlédneme nejprve k našim nejbližším sousedům, u kterých je systém záloh nápojových obalů prozatím rozšířen více než u nás. Zároveň na Slovensku přijali úpravu zálohování některých jednorázových nápojových obalů relativně nedávno – s účinností od 1. ledna 2022.

---

¹²⁷ Článek 9 odst. 1 směrnice o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí.

¹²⁸ *Zalohujme.cz* [online]. [cit. 2022-12-11]. Dostupné z: <https://www.zalohujme.cz/>.

Slovenský zákonodárce se rozhodl jít cestou vytvoření zcela nového zákona, který bude upravovat výhradně zálohování jednorázových nápojových obalů, a to zákona č. 302/2019 Z. z., o zálohování jednorázových obalov na nápoje a o zmene a doplnení niektorých zákonov (dále jen „**slovenský zákon o zálohování**“). Tento zákon tak doplňuje zákon č. 79/2015 Z.z., o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (dále jen „**slovenský zákon o odpadech**“), ve kterém je upraven zálohový systém pro opakovaně použitelné obaly. Podrobnosti jsou upraveny na vyhlášce Ministerstva životního prostředí č. 347/2019 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o zálohování jednorázových obalov na nápoje (dále jen „**slovenská vyhláška o zálohování**“).

Inspirace pro fungování zálohového systému byla na Slovensku čerpána hlavně od skandinávských a pobaltských zemí, jako je Litva, Švédsko, Norsko či Finsko, a to kvůli vysoké míře účinnosti jejich systémů, pokud jde o procenta takto vyříděných nápojových obalů. Dále inspirace pocházela od ostatních evropských zemí.¹²⁹

Zálohovány jsou jednorázové nápojové obaly z plastu a obaly na nápoje z kovu o objemu 0,1 l až 3 l.¹³⁰ Z povinnosti zálohovat tyto druhy nápojových obalů však existují výjimky. Například nejsou zálohovány jednorázové obaly na nápoje, které jsou poskytovány při silniční, letecké, vodní nebo železniční dopravě, dále jednorázové obaly na nápoje, které jsou určeny pro vývoz a přepravené z celního režimu Evropské unie nebo třeba jednorázové nápojové obaly, které jsou prodávány na trzích ve smyslu zákona č. 178/1998 Z. z., o podmienkach predaja výrobkov a poskytovania služieb na trhových miestach a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb., o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon).¹³¹

Co se týče druhu nápojů obsažených v nápojových obalech, zálohují se nápojové obaly, které obsahují slazené i neslazené nápoje, minerální vody, pramenité vody, kojenecké vody, ochucené vody, ovocné šťávy, nektary, ovocné nápoje, ledové čaje, sportovní nápoje, energetické nápoje, pivo, cider, hruškové víno, radler a ovocné víno. Zálohování se nevztahuje na mléko a mléčné nápoje, sirupy a alkoholické nápoje s obsahem alkoholu vyšším než 15 %.¹³²

---

¹²⁹ Správca zálohového systému. *Výročná správa Správcu zálohového systému 2021*. In: spravcazalah.sk [online]. [cit. 2022-12-15]. Dostupné z:

https://spravcazalah.sk/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%A1_spr%C3%A1va_Spr%C3%A1vcu_z%C3%A1lohov%C3%A9ho_syst%C3%A9mu_2021.pdf.

¹³⁰ § 1 slovenské vyhlášky o zálohování.

¹³¹ § 3 odst. 2 slovenského zákona o zálohování.

¹³² *Správca zálohového systému* [online]. [cit. 2022-12-15] Dostupné z: <https://spravcazalah.sk/>.

Slovenská vyhláška o zálohování potom upravuje požadavky na označování zálohovaného jednorázového obalu¹³³ a rozsah údajů, které má shromažďovat správce zálohového systému jednorázových obalů.¹³⁴

Oblast zálohování spadá pod Ministerstvo životního prostředí, které tuto oblast zaštiťuje. Hlavním orgánem dozoru je Slovenská inspekce životního prostředí, na některé povinnosti dohlíží Slovenská obchodní inspekce.¹³⁵

Slovensko má ambici prostřednictvím zálohování jednorázových nápojových obalů z plastu a z kovu naplnit cíle návratnosti těchto obalů stanovené Evropskou unií ve směrnici o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí, které jsou stanoveny až do roku 2025, a to nejméně 90 % hmotnosti obalů uvedených na trh v kalendářním roce.¹³⁶

3.1.1. Povinnosti výrobců a distributorů

Aby systém zálohování řádně fungoval, stanovuje slovenský zákon o zálohování celou řadu povinností pro výrobce obalů a pro jejich distributory.

Výrobci obalů jsou povinni jednorázové obaly na nápoje zálohovat a dodržovat výši zálohy určenou správcem (subjekt správce zálohového systému je blíže popsán v kapitole 3.1.2.). Když obal vyrábí, musí ho označit tak, aby bylo zřejmé, že se na něj vztahuje systém zálohování. Dále výrobci musí vést odděleně účetní záznamy o ceně výrobku a o výši zálohy. Výrobci mají množství povinností ve vztahu ke správci, musí ho požádat o uzavření smlouvy o plnění povinností spojených se zálohováním do 60 dnů od doručení oznámení o začátku vykovávání činnosti správce. U správce rovněž musí registrovat jednotlivé zálohované jednorázové obaly na nápoje ještě před jejich uvedením na trh a následně odvádět správci zálohy vybrané z uvádění nápojů v jednorázových obalech na nápoje na trh za kalendářní rok v souladu s uzavřenou smlouvou. Výrobci dále musí uhradit správci veškeré náklady spojené s účastí v zálohovém systému a náklady na přepravu, využití, recyklaci a likvidaci odpadu ze zálohování jednorázových nápojových obalů v souladu s uzavřenou smlouvou a vést evidenci zálohovaných

---

¹³³ § 3 slovenské vyhlášky o zálohování.

¹³⁴ § 4 slovenské vyhlášky o zálohování.

¹³⁵ Slovenská obchodní inspekce je orgánem dozoru pro dodržování povinností podle § 4 odst. 1 písm. a) a b) a § 5 odst. 1 písm. a) a b) , f) až h) Slovenského zákona o zálohování.

¹³⁶ Příloha č. 1 ke slovenskému zákonu o zálohování.

jednorázových nápojových obalů a údaje z ní hlásit správci v rozsahu nezbytném pro plnění povinností správce.¹³⁷

Distributoři, kteří prodávají nápoje v zálohovaných jednorázových obalech konečnému spotřebiteli, ale i distributoři, kteří prodávají nápoje jinak než konečnému spotřebiteli (tedy dalším podnikatelům) jsou povinni tyto obaly zálohovat a dodržovat výši zálohy určenou správcem a vést odděleně účetní záznamy o ceně výrobku a výši zálohy.

Distributoři, kteří prodávají konečnému spotřebiteli mají, kromě výše zmíněného, povinností daleko více. Musí při uvedení prodejní ceny nápoje v zálohovaném jednorázovém obalu uvést i výši zálohy. Dále mají povinnost požádat správce o uzavření smlouvy o plnění povinností spojených se zálohováním do 60 dnů od doručení oznámení o začátku vykovávání činnosti správce a registrovat se u něj jako odběrné místo odpadu ze zálohovaných jednorázových obalů z nápojů. Tito distributoři potom musí odebírat odpad ze zálohovaných jednorázových obalů na nápoje v místě provozovny nebo v okruhu 150 metrů od místa provozovny, a to bez omezení množství a bez vázání tohoto sběru na nákup zboží. Distributor, který prodává nápoje konečnému spotřebiteli na prodejní ploše menší než 300 m² může místo vrácení peněžní částky odpovídající záloze poskytnout konečnému spotřebiteli poukázku na nákup zboží v provozovně tohoto distributora v hodnotě zálohy. Při vrácení odpadu ze zálohovaného jednorázového nápojové obalu konečným spotřebitelem distributor musí vrátit zálohu v plné výši, a to i bez prokázání úhrady zálohy ze strany konečného zákazníka. Pokud výrobce obalů přestane některé obaly uvádět na trh, distributor musí sbírat odpad ze zálohovaných jednorázových nápojových obalů po dobu nejméně šesti měsíců ode dne zveřejnění oznámení na internetových stránkách správce. Distributor, obdobně jako výrobce, musí poskytovat součinnost správci a vést evidenci o zálohovaných jednorázových obalech na nápoje a údaje z této evidence oznamovat správci v rozsahu potřebném pro plnění jeho povinností.¹³⁸

Povinnost zpětného odběru odpadu ze zálohovaných jednorázových obalů na nápoje potom mají distributoři s prodejní plochou nejméně 300 m² a ti, kteří mají prodejní plochu menší, se mohou zapojit jako místo zpětného odběru dobrovolně. Odpady v takovém případě musí shromažďovat a zabezpečit je před znehodnocením, odcizením nebo jinou nežádoucí situací a následně jsou distributoři povinni tyto odpady odevzdat správci.¹³⁹

---

¹³⁷ § 4 odst. 1 slovenského zákona o zálohování.

¹³⁸ § 5 odst. 1 slovenského zákona o zálohování.

¹³⁹ § 5 odst. 2 slovenského zákona o zálohování.

Slovenský zákon o zálohování logicky výrobcům a distributorům zakazuje uvádět na trh a distribuovat nápoje v zálohovaných jednorázových obalech, které u správce nejsou registrované.¹⁴⁰

Za porušení výše zmíněných povinností mohou být výrobcům či distributorům vratných zálohovaných obalů uloženy pokuty v různé výši. Některé z těchto pokut jsou vypočítány jako násobek hodnoty zálohy za jednorázový nápojový obal a počtu všech jednorázových nápojových obalů uvedených na trh výrobcem či prodaných distributorem.¹⁴¹ Další pokuty jsou stanoveny relativně určitě, jejich výše se tedy pohybuje v určitém rozmezí a je na uvážení orgánu státního dozoru, jak vysoká pokuta v určitém rozmezí bude uložena, zejména s přihlédnutím k závažnosti, rozsahu a k době trvání protiprávního jednání.¹⁴² Nejvyšší pokutu lze výrobcovi či distributorovi uložit za porušení zákazu uvádět na trh nebo distribuovat nápoje v jednorázových nápojových obalech, které nejsou registrovány u správce, a to až do 120 000 eur.¹⁴³

3.1.2. Správce zálohového systému

Zvláštním subjektem je tzv. správce, který má zabezpečovat chod zálohovaného systému. Správcem je nezisková organizace *Správca zálohového systému*, kterou založily čtyři neziskové organizace pověřené slovenským Ministerstvem životního prostředí: Asociácia výrobcov nealkoholických nápojov a minerálnych vôd na Slovensku, Slovenské združenie výrobcov piva a sladu, Slovenská aliancia moderného obchodu a Zväz obchodu SR. Tyto neziskové organizace, jak je patrné z jejich názvů, zastupují výrobce různých druhů nápojů. Díky tomu, že institut správce je koncipován tak, že se jedná o entitu oddělenou od státu, je i zálohovaný systém oddělený od státu (mimo jiné zdrojem jeho financování tak nejsou veřejné finance).¹⁴⁴

Jelikož je správce hlavním organizátorem zálohového systému, má celou řadu povinností. Musel zálohový systém vytvořit, to zahrnovalo zejména nastavení procesů, vybudování

---

¹⁴⁰ § 5a slovenského zákona o zálohování.

¹⁴¹ Např. za porušení povinnosti uzavřít smlouvu se správcem zálohového systému podle § 4 odst. 1 písm. d) slovenského zákona o obalech.

¹⁴² § 14 odst. 9 slovenského zákona o obalech.

¹⁴³ § 14 odst. 7 slovenského zákona o obalech.

¹⁴⁴ *Správca zálohového systému* [online]. [cit. 2022-12-15] Dostupné z: <https://spravcazalah.sk/>.

meziskladů a třídícího centra,¹⁴⁵ také má vést informační kampaň pro veřejnost, výrobce a distributory.¹⁴⁶ Důležitou povinností je nediskriminační přístup k výrobcům a distributorům.¹⁴⁷ V případě porušení této povinnosti může Ministerstvo životního prostředí změnit zakladatelské dokumenty správce.¹⁴⁸ Dále správce stanovuje výši zálohy¹⁴⁹ – ve Vyhlášce o zálohování je totiž stanovena pouze minimální výše zálohy, a to 0,12 eur za plastový obal a 0,10 eur za obal kovový. Správce však stanovil jednotnou výši zálohy pro plastové i kovové obaly, a to 0,15 euro.¹⁵⁰ Kromě toho má správce informační povinnost vůči Ministerstvu životního prostředí spočívající např. v oznamování údajů z evidence o zálohovaných jednorázových obalech na nápoje, kterou správce vede nebo v každoročním doručování seznamu výrobců a distributorů, kteří se správcem uzavřeli smlouvu.¹⁵¹

Za porušení povinností správce existují sankce, správci je možné na základě Slovenského zákona o obalech uložit pokuty. Jejich výše se liší podle toho, jaký přestupek byl správcem spáchán. Například za porušení povinnosti zabezpečovat splnění cílů pro vrácení jednorázových nápojových obalů bude správci uložena pokuta, která se vypočítá jako násobek hmotnosti jednorázových nápojových obalů v tunách, která odpovídá nesplněnému zůstatku cíle návratnosti obalů pro daný kalendářní rok a částky 6 000 eur.¹⁵² Dále lze správci rovněž uložit velice přísnou pokutu až ve výši 120 000 eur, a to např. za nekompenzování částky zálohy distributorům jednorázových nápojových obalů, za nekompenzování nákladů distributorů spojených s odběrem odpadu z jednorázových nápojových obalů, za nezajištění přepravy a recyklace odpadů ze zálohových jednorázových nápojových obalů atp.¹⁵³

---

¹⁴⁵ Správce zálohového systému. *Výročná správa Správce zálohového systému 2021*. In: spravcazaloh.sk [online]. [cit. 2022-12-15] Dostupné z:

https://spravcazaloh.sk/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%A1_spr%C3%A1va_Spr%C3%A1vcu_z%C3%A1lohov%C3%A9ho_syst%C3%A9mu_2021.pdf.

¹⁴⁶ § 7 odst. 1 písm. f), písm. k), písm. s) slovenského zákona o zálohování.

¹⁴⁷ § 7 odst. 1, písm. d) slovenského zákona o zálohování.

¹⁴⁸ § 6 odst. 10 slovenského zákona o zálohování.

¹⁴⁹ § 7 odst. 1 písm. g) slovenského zákona o zálohování.

¹⁵⁰ *Správce zálohového systému* [online]. [cit. 2022-12-15] Dostupné z: <https://spravcazaloh.sk/>.

¹⁵¹ § 7 odst. 1 písm. m), písm. n) slovenského zákona o zálohování.

¹⁵² § 14 odst. 4 slovenského zákona o obalech.

¹⁵³ § 14 odst. 7 slovenského zákona o obalech.

3.1.3. Zálohový systém pro jednorázové nápojové obaly v praxi

Státem garantovaný systém zálohování plastových a kovových nápojových obalů u sousedního Slovenska funguje již více jak jeden rok. Je tak možné zhodnotit to, zda jeho právní rámec je vhodně nastaven pro fungování systému v praxi.

Jak je uvedeno výše v kapitole 3.1.1. této práce, relevantní výrobci i distributoři nápojových obalů mají povinnost požádat správce zálohového systému o uzavření smlouvy o plnění povinností podle slovenského zákona o zálohování a také mají registrační povinnost vůči správci. Po splnění těchto kroků se mohou zapojit do systému zálohování.

Koloběh zálohování tedy začíná u výrobce, který musí registrovat nápojové obaly u správce a zaplatit mu zálohu a poplatek za každý obal uvedený na trh.¹⁵⁴ Výrobce následně prodá distributorovi výrobek, za který mu distributor zaplatí kromě kupní ceny i zálohu. Koncový zákazník (spotřebitel) si koupí od distributora výrobek, za který zaplatí kupní cenu i zálohu a následně prázdný obal vrátí distributorovi, který spotřebiteli vrátí částku odpovídající záloze. Distributor, který má povinnost obaly sbírat, je poté vrátí správci, který distributorovi uhradí částku odpovídající záloze a dále manipulační poplatek. Správce pak zabezpečuje kontrolu, spočítání, přepravu a zpracování prázdných obalů, jejich přesun k subjektu zabývajícím se recyklací. Tento subjekt materiál zpracuje a výrobce může materiál využít na výrobu nových plastových nebo kovových nápojových obalů.¹⁵⁵ Logisticky fungování zálohového systému zabezpečuje třídící centrum a mezisklady, které byly vybudovány správcem v průběhu roku 2021.¹⁵⁶

Jde o systém centralizovaný, kde je silná pozice správce, který zajišťuje po organizační stránce nejenom infrastrukturu zálohového systému, ale také sbírá údaje o obalech přímo od výrobců, dále od obchodníků, těm také vrací zálohu a vyplácí manipulační poplatek, dále kontroluje, sčítá a zpracovává obaly, které následně prodá subjektu zabývajícím se recyklací.

---

¹⁵⁴ Poplatek správci zálohového systému se platí na základě smlouvy mezi správcem a daným výrobcem, platba poplatku není povinností, která by byla výrobcem stanovena zákonem. Viz Správce zálohového systému. *Výrobcovia a zálohovanie jednorazových nápojových obalov*. In: spravcazaloh.sk [online]. [cit. 2023-03-18]. Dostupné z: https://spravcazaloh.sk/Vyrobcovia_a_System_zalohovania_plastovych_flias_a%20plechoviek.pdf. s. 5.

¹⁵⁵ Správce zálohového systému. *Výročná správa Správce zálohového systému 2021*. In: spravcazaloh.sk [online]. [cit. 2022-12-15]. Dostupné z: https://spravcazaloh.sk/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%A1_spr%C3%A1va_Spr%C3%A1vcu_z%C3%A1lohov%C3%A9ho_syst%C3%A9mu_2021.pdf. s. 10, 11.

¹⁵⁶ Tamtéž. s. 29.

Příjmy z takto prodaného materiálu jsou příjmem správce, nikoliv jednotlivých výrobců nebo obchodníků. Díky tomuto existují na Slovensku spolehlivá data o míře úspěšnosti tohoto systému, sbíraná přímo jeho správcem.¹⁵⁷

3.1.4. Zálohový systém pro opakovaně použitelné obaly

Zálohování opakovaně použitelných obalů funguje na Slovensku podle slovenského zákona o odpadech. Úprava pro zálohování opakovaně použitelných obalů je srovnatelná s úpravou českou. Jsou stanoveny povinnosti jak pro výrobce obalů, tak pro distributory.¹⁵⁸ Podrobnosti o výši zálohy, označení obalů atd. má stanovit prováděcí právní předpis.¹⁵⁹

Jak je podrobně popsáno výše, tak v rámci systému zálohování jednorázových nápojových obalů existuje tzv. správce zálohového systému. Tento správce nicméně nemá na starosti zálohový systém pro opakovaně použitelné obaly a tento tedy funguje odděleně. Organizace a logistika systému zálohování opakovaně použitelných obalů včetně zpětného odběru prázdných obalů zůstává na spolupráci distributorů a výrobců – rovněž obdobně, jako je tomu v České republice.

Na Slovensku je tedy duální režim zálohování, kdy opakovaně použitelné obaly jsou zálohovány v režimu slovenského zákona o odpadech a neexistuje subjekt, který by systém záloh organizoval a jednorázové obaly jsou zálohovány podle Slovenského zákona o zálohování a existuje správce systému, který ho zajišťuje.

3.2. Německá spolková republika

V Německu má zálohování nápojových obalů relativně dlouhou tradici. Jeho kořeny sahají až do počátků 20. století,¹⁶⁰ k povinnému zálohování jednorázových nápojových obalů však bylo přistoupeno až začátkem 21. století. Je také důležité poznamenat, že v Německé spolkové republice není zákonem ani jiným právním předpisem zakotvena povinnost zálohovat opakovaně použitelné nápojové obaly (ze skla či z PET) (tzv. *Mehrwegpfand*) a jejich zálohování

---

¹⁵⁷ Správce na internetových stránkách www.spravcazaloh.sk zveřejňuje zprávy o své činnosti.

¹⁵⁸ Zejm. § 55 a § 56 slovenského zákona o odpadech.

¹⁵⁹ Zejm. § 103 odst. 3 písm. m) slovenského zákona o odpadech.

¹⁶⁰ NEUSCHELER Tillmann. *Jedem sein eigenes Fläschchen*. In: *Franfurter Allgemeine* [online]. [cit. 2023-01-11]. Dostupné z <https://blogs.faz.net/bierblog/2017/02/08/jedem-sein-eigenes-flaeschchen-1674/>.

je tedy na bázi dobrovolné dohody mezi výrobcí a distributory nápojů. Systém zpětného odběru však u těchto obalů funguje obdobně jako u jednorázových nápojových obalů.¹⁶¹

Právním základem pro zálohový systém jednorázových nápojových obalů (tzv. *Einwegpfand*) bylo nařízení o předcházení vzniku odpadů z obalů a o jejich využití z 19. června 1991, nicméně plastové nápojové obaly měly výjimku a nemusely být zálohovány za podmínky, že podíl nápojů prodaných v opakovaně použitelných obalech neklesne pod 72 %.¹⁶² Toto se nicméně stalo v roce 1997, a tak německá vláda rozhodla, že povinnost zálohovat i jednorázové nápojové obaly se stane účinnou od 1. ledna 2003.¹⁶³

V současné době je povinnost zálohovat jednorázové nápojové obaly upravena v zákoně o dalším rozvoji odděleného sběru recyklovatelných odpadů v okolí domácností z 5. července 2017 (dále jen „**německý zákon o obalech**“). Tento zákon vstoupil v platnost 1. ledna 2019 a nahradil tak nařízení o předcházení vzniku odpadů z obalů a o jejich využití.¹⁶⁴

3.2.1. Zálohované jednorázové nápojové obaly

Povinnost zálohovat se vztahuje na plastové (a kovové) jednorázové nápojové obaly, které jsou větší než 0,1 l a menší než 3 l. Nezálohují se nápojové obaly od některých nápojů (např. šumivé víno, víno, další alkoholické nápoje, mléko a mléčné nápoje s nejméně 50% obsahem mléka, ostatní mléčné výrobky, ovocné a zeleninové džusy a šťávy nebo dietní nápoje), neboť tyto nápoje podléhají zvláštní právní úpravě vztahující se k potravinám.¹⁶⁵ Od 1. ledna 2024 nicméně budou zálohovány i plastové nebo kovové nápojové obaly obsahující tyto

---

¹⁶¹ *Einweg- und Mehrweg-Pfand: Was ist rechtlich geregelt?* In: Die Verbraucher Zeitung [online]. [cit. 2023-01-12]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20151222195817/https://www.verbraucherzentrale-bawue.de/mediabig/174961A.pdf>.

¹⁶² § 9 Verordnung über die Vermeidung von Verpackungsabfällen (Verpackungsverordnung -VerpackV) von 12. Juni 1991. Bundesgesetzblatt, Jahrgang 1991, Teil I (nařízení o předcházení vzniku odpadů z obalů a o jejich využití).

¹⁶³ Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz und Reaktorsicherheit. *Dosenpfand kommt ab 1. Januar 2003*. In: bmu.de [online]. [cit. 2023-01-12]. Dostupné z: <https://www.bmu.de/pressemitteilung/dosenpfand-kommt-ab-1-januar-2003>.

¹⁶⁴ *Die Informationsplattform für Hersteller und Vertrieber zum Verpackungsgesetz* [online]. [cit. 2023-01-13]. Dostupné z: <https://verpackungsgesetz-info.de/>.

¹⁶⁵ ACR+. *Deposit-refund systems for one-way beverage packaging in Europe. The case of Germany*. In: acrplus.org [online]. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: https://www.acrplus.org/images/technical-reports/2019_ACR_Deposit-refund_systems_in_Europe_Case_Studies_Germany.pdf.

nápoje.¹⁶⁶ Je tak zřejmé, že v Německu je kontinuálně rozšiřován okruh nápojových obalů, na které se povinnost zálohovat vztahuje.

3.2.2. Povinnosti výrobců a distributorů

Výrobci jednorázových nápojových obalů jsou povinni účtovat svým zákazníkům zálohu ve výši nejméně 0,25 eur včetně DPH za jeden obal. Zálohu musí vybírat každý další distributor ve všech fázích obchodu, až do prodeje výrobku konečnému spotřebiteli. Před uvedením na trh musí být jednorázové nápojové obaly trvale, zřetelně, čitelně a na viditelném místě označeny, aby bylo zřejmé, že se na ně vztahuje zálohová povinnost. Výrobci jsou dále povinni se zapojit do celostátního jednotného zálohového systému.¹⁶⁷

Distributoři nápojů v jednorázových nápojových obalech jsou povinni v místě skutečného výdeje nebo v jeho bezprostřední blízkosti v běžné pracovní době bezplatně odebrat prázdné nápojové obaly a vrátit zálohu. Zálohu nelze vrátit, pokud není obal převzat zpět. U distributorů s prodejní plochou menší než 200 m² je povinnost zpětného odběru omezena na jednorázové obaly od nápojů značek, které má distributor ve svém sortimentu a v případě prodeje na dálku se za prodejní plochu považují všechny skladovací a expediční prostory. Povinnost zajistit zpětný odběr obalů se vztahuje i na prodejní automaty, jejichž provozovatelé musí v přiměřené vzdálenosti od těchto automatů zajistit vhodné zařízení pro zpětný odběr. Obdobně to platí pro distributory, kteří prodávají své zboží na dálku, ti toto zařízení mají zajistit v přiměřené vzdálenosti od konečného spotřebitele.¹⁶⁸

Za porušení některých z těchto povinností lze výrobce a distributory potrestat pokutou až do výše 100 000 eur.¹⁶⁹

3.2.3. Správce zálohového systému

Do roku 2006, kdy zálohový systém začala provozovat společnost Deutsche Pfandsystem GmbH (dále jen „DPG“), byl systém v Německu značně nepřehledný, neboť fungovalo paralelně několik systémů vedle sebe a tím se snižovala jeho efektivita.¹⁷⁰ DPG je soukromým subjektem,

---

¹⁶⁶ § 31 odst. 4 německého zákona o obalech.

¹⁶⁷ § 31 odst. 1 německého zákona o obalech.

¹⁶⁸ § 31 odst. 2 německého zákona o obalech.

¹⁶⁹ § 34 odst. 2 německého zákona o obalech.

¹⁷⁰ EEIP, a.s. *Návrh modelu depozitního systému pro jednorázové nápojové obaly v ČR*. In: zalohujme.cz [online]. [cit 2023-03-11]. Dostupné z: https://www.zalohujme.cz/wp-content/uploads/2021/03/2020_06_EEIP_DRS-studie_FINAL.pdf. s. 50.

který je napůl vlastněn distributory a výrobci nápojů.¹⁷¹ Tím je tedy obdobou správce zálohového systému na Slovensku.

Nicméně, od slovenského správce, který je popsán v kapitole 3.1.2. této práce, se DPG výrazně liší. DPG jako správce zálohového systému nemá tak silnou pozici a není centrálním subjektem, přes který by proudil tok záloh či dokonce jiných poplatků, ale ani jím není organizováno zpracování vrácených obalů. DPG pouze poskytuje výrobcům a distributorům platformu pro vzájemné vypořádání nároků na vrácení záloh.¹⁷²

Z toho, že DPG není správcem, který by měl silnou pozici a zálohový systém je tzv. decentralizovaný, je zřejmé, že v Německu neexistuje jeden centrální subjekt, který by měl na starosti nakládání s vrácenými obaly. Vrácené obaly tak po celou dobu zůstávají majetkem distributorů a tito vrácené obaly mohou prodat recyklačnímu zařízení. To znamená mimo jiné i to, že neexistuje autorita, která by zaručovala, že z vrácených jednorázových obalů se opět stanou nové výrobky či přímo nápojové obaly.¹⁷³

3.3. Švédské království

I ve Švédsku má zálohování nápojových obalů dlouhou tradici a již od 19. století fungovalo díky spolupráci mezi jednotlivými pivovary, co se týče opakovaně použitelných nápojových obalů ze skla.¹⁷⁴ Opakovaně použitelné nápojové obaly byly totiž drahou komoditou, a tak tento systém byl výhodnou cestou pro výrobce nápojů, jak získat zpět nápojový obal, který mohli znovu použít.¹⁷⁵ Skleněné nápojové obaly dnes nejsou ve Švédsku ze zákona zálohovány,

---

¹⁷¹ ARTLEP, Uta; SOUREN, Rainer. *Recycling von Einweggetränkeverpackungen in Deutschland: Gesetzliche Regelungen und Funktionsweises des implementierten Pfandsystems*. 1. vydání. Ilmenau: Technische Universität Ilmenau, Institut für Betriebswirtschaftslehre, 2011. 22 s. ISBN 978-3-940882-27-1. s. 13.

¹⁷² ACR+. Deposit-refund systems for one-way beverage packaging in Europe. The case of Germany. In: arcplus.org [online]. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: https://www.acrplus.org/images/technical-reports/2019_ACR_Deposit-refund_systems_in_Europe_Case_Studies_Germany.pdf. s. 3, 4.

¹⁷³ EEIP, a.s. *Návrh modelu depozitního systému pro jednorázové nápojové obaly v ČR*. In: zalohujme.cz [online]. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: https://www.zalohujme.cz/wp-content/uploads/2021/03/2020_06_EEIP_DRS-studie_FINAL.pdf. s. 58.

¹⁷⁴ TOJO, Naoko. *Deposit Refund Systems in Sweden*. 2011. Lund: International Institute for Industrial Environmental Economics, Lund University. 30 s. ISBN: 978-91-88902-83-2. s. 13.

¹⁷⁵ Anthesis. *The Swedish Deposit Return System – What Could the UK Learn?* In: anthesisgroup.com [online]. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.anthesisgroup.com/deposit-return-system-lessons-from-sweden/>.

nejspíše díky vysokému 90% podílu recyklovaného skla.¹⁷⁶ Devadesátiprocentní míra recyklovaného materiálu za rok je rovněž cílem pro recyklaci jak plastových, tak kovových nápojových obalů za pomoci zálohového systému.¹⁷⁷

3.3.1. Právní úprava

Současný zálohový systém pro plastové a kovové jednorázové nápojové obaly se začal utvářet ke konci 20. století, a to v roce 1984, kdy byl zaveden na kovové nápojové obaly a v roce 1994 ho doplnil zálohový systém na plastové nápojové obaly.¹⁷⁸

Právním základem pro zálohování plastových a kovových nápojových obalů bylo až do nedávna nařízení SFS 2005:220 o vratných systémech pro plastové a kovové nápojové obaly, které vydalo Ministerstvo životního prostředí v roce 2005 (dále jen „**první švédské nařízení**“). V současné době se nicméně povinnosti spojené se zálohovým systémem přesunuly do nového nařízení SFS 2022:1274 o odpovědnosti výrobce za obal z roku 2022 (dále jen „**druhé švédské nařízení**“), kterým bylo První švédské nařízení zrušeno.¹⁷⁹ Některá ustanovení zrušeného prvního švédského nařízení stále přechodně platí, avšak jenom do konce roku 2023 (druhé švédské nařízení nicméně obsahuje velmi obdobnou úpravu).¹⁸⁰

Druhé švédské nařízení zakotvuje pro každého, kdo plní plastové nebo kovové nápojové obaly nápoji nebo kdo je uvádí na švédský trh, povinnost zajistit, aby také výrobky byly zahrnuty v zálohovém systému.¹⁸¹ Od 1. 1. 2023 přestala platit výjimka týkající se obalů, do kterých jsou plněny zeleninové nebo ovocné šťávy, a tak i takové obaly musí být zálohovány, nicméně výjimka stále platí pro obaly, do kterých jsou plněny mléčné nápoje.¹⁸² I obaly na mléčné nápoje

---

¹⁷⁶ KINDBOM, Hannes, MCDERMOTT, Rosalind. *Sweden as a Model for Deposit Based Recycling in England, Wales and Northern Ireland* [online]. [cit. 2023-01-16] https://committees.parliament.uk/writtenevidence/9621/html/#_gnwzngd9qhrk.

¹⁷⁷ Část 2 odst. 3 a odst. 6 nařízení SFS 2022:1274 z roku 2022.

¹⁷⁸ Zero Waste Scotland. *Deposit return in Sweden. A case study*. In: [zerowastescotland.org.uk](https://www.zerowastescotland.org.uk) [online]. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.zerowastescotland.org.uk/sites/default/files/DRS%20Case%20Study%20-%20Sweden%20FINAL.pdf>.

¹⁷⁹ Přechodná ustanovení druhého švédského nařízení, bod 2 písm. a).

¹⁸⁰ Podle přechodných ustanovení druhého švédského nařízení, bodu 16., se uplatní odstavec 2 zrušeného prvního švédského nařízení (na osoby, které do konce roku 2023 plní nápoje do plastových nebo kovových obalů nebo takové výrobky uvádějí na švédský trh) a podle bodu 17. se uplatní odstavec 10 písm. a) zrušeného prvního švédského nařízení týkající se poskytovaných informací za období do konce 31. prosince 2023.

¹⁸¹ Část 3 odst. 11 ve spojení s částí 4 odst. 3 druhého švédského nařízení.

¹⁸² Odstavec 2 prvního švédského nařízení.

však budou podléhat zálohovému systému, a to od roku 2029.¹⁸³ Obaly musí být patřičně označeny – jednak znamením, že jsou součástí zálohového systému a dále z obalu musí být zřejmé, jaká je výše zálohy.¹⁸⁴ Zároveň platí, že relevantní nápoje nesmí být prodávány jinak, než ve vratných zálohovaných obalech. Tato povinnost se však opět nevztahuje na obaly, do kterých jsou plněny mléčné produkty. Jak již ale bylo uvedeno výše, od d 1. 1. 2029 budou muset být součástí systému i tyto výrobky.¹⁸⁵ Stejně jako v Německu je tak patrné, že okruh nápojů, na jejichž obaly se zálohový systém vztahuje, se postupně rozšiřuje.

Ve Švédsku jsou sankce za porušení povinností spojených se systémem záloh zakotveny ve vyhlášce č. 2012:259 o sankcích v oblasti práva životního prostředí. Rozdílně od ostatních srovnávaných států, pokuty pro výrobce a distributory za porušení povinností spojených se zálohovým systémem (např. za nevyznačení toho, že obal je součástí systému záloh), se stanovuje na základě toho, kolika jednorázových nápojových obalů se týkalo toto porušení a pokud je jejich množství velké, může být uložena pokuta až 50 000 SEK.¹⁸⁶

3.3.2. Správce zálohového systému

Správce zálohového systému je subjekt Returpack Svenska AB, který se skládá ze dvou společností – Returpack-Burg Svenska AB (tato byla založena již v roce 1984)¹⁸⁷ a Returpack-Pet Svenska AB (dále jen „Returpack“).¹⁸⁸ Tato společnost, pod značkou Pantamera, zajišťuje systém záloh z organizačního hlediska.

Returpack rovněž stanovuje technické podmínky pro nápojové obaly, aby mohly být součástí zálohového systému jako např. rozměry, umístění označení, že se na obal vztahuje zálohový systém a výše zálohy, materiály přípustné pro nápojové obaly, atd.¹⁸⁹

---

¹⁸³ Část 4 odst. 3 druhého švédského nařízení.

¹⁸⁴ Část 3 odst. 9 druhého švédského nařízení.

¹⁸⁵ Část 3 odst. 11 druhého švédského nařízení.

¹⁸⁶ To se týká případu, kdy by se porušení povinností spojených se systémem záloh týkalo více než 20 000 nápojových obalů. Viz § 19a vyhlášky č. 2012:259 o sankcích v oblasti práva životního prostředí.

¹⁸⁷ Allabolag. *Returpack-Burg Svenska AB*. In: allabolag.se [online]. [cit. 2023-01-18]. Dostupné z <https://www.allabolag.se/5562189117/koncern>.

¹⁸⁸ Allabolag. *Returpack-Pet Svenska AB*. In: allabolag.se [online], [cit. 2023-01-18]. Dostupné z <https://www.allabolag.se/5564784204/koncern>.

¹⁸⁹ Pantamera. *Technical Specification and Marking Manual for Metal and Plastic Containers in the Swedish Deposit Return System. Appendix 2*. In: pantamera.nu [online]. [cit. 2023-01-13]. Dostupné z: <https://assets.rp-pm-prod.pantamera.nu/4ab6f4/globalassets/documents/appendix-2-technical-specification-20230201.pdf>.

Výše zálohy se liší podle materiálu, objemu nápojového obalu a podle obsahu alkoholu v nápoji. V závislosti na druhu materiálu mohou k záloze přistupovat další poplatky.¹⁹⁰ Co se týče kovových obalů, záloha pro nápojové obaly z hliníku i z oceli je stanovena na 0,89 SEK pro nápoje s obsahem alkoholu menším než 3,5 % a 0,80 SEK pro nápoje s obsahem alkoholu vyšším než 3,5 %. Pro plastové nápojové obaly (čiré i barevné) ve kterých je obsažen nápoj s obsahem alkoholu menším než 3,5 % je záloha stanovena na 0,89 SEK, pokud je objem obalu menší než 1 litr a pokud je objem větší než 1 litr, pak je záloha stanovena na 1,79 SEK. V případě nápoje s obsahem alkoholu větším než 3,5 % je záloha pro plastové nápojové obaly stanovena na 0,80 SEK, když je objem obalu menší než 1 litr a na 1,60 SEK, když je objem obalu větší než 1 litr.¹⁹¹ Pro úplnost, výše zálohy je uvedena bez DPH a při prodeji konečnému spotřebiteli je tak přičteno k výši zálohy DPH podle typu nápoje buď 12 % nebo 25 %.¹⁹²

Dále Returpack zajišťuje přepravu vrácených jednorázových nápojových obalů do vlastních zařízení, kde je vytrídí a následně zajistí, že jsou ze zpracovaného recyklátu vyrobeny opět nové nápojové obaly.¹⁹³

Dá se tedy uzavřít, že díky centralizovanému systému, ve kterém má jeho správce silnou roli, se naplňuje účel zálohového systému, tedy v souladu s principy cirkulární ekonomiky dochází k opětovnému použití materiálu, a to dokonce ke stejnému účelu.

3.4. Chorvatská republika

V Chorvatsku byl systém záloh zaveden s účinností od roku 2006, a to vyhláškou Ministerstva životního prostředí, územního plánování a výstavby č. NN 97/2005-1894, o obalech a obalových materiálech z roku 2005. Důvodem pro zavedení tohoto systému bylo zejména

---

¹⁹⁰ Dalšími poplatky jsou zejména poplatky za balení a za třídění, které společně se zálohovou platí relevantní společnosti Returpacku jako správci zálohového systému.

¹⁹¹ Pantamera. *Deposit and Fees. Appendix 3*. In: pantamera.nu [online]. [cit. 2023-01-17] Dostupné z: <https://assets.rp-pm-prod.pantamera.nu/4ad211/globalassets/documents/appendix-3---deposit-and-fees-2023.pdf>.

¹⁹² Pantamera. *Sign up to the deposit system*. In: pantamera.nu [online]. [cit. 2023-01-17] Dostupné z: <https://pantamera.nu/en/company/breweries-producers--importers/sign-up-to-the-swedish-deposit-system/>.

¹⁹³ ARC+. *Deposit-refund systems for one-way beverage packaging in Europe*. In: arcplus.org [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: https://www.arcplus.org/images/technical-reports/2019_ACR_Deposit-refund_systems_in_Europe_Case_Studies_Sweden.pdf. s. 3.

zvyšování množství odpadu z jednorázových nápojových obalů.¹⁹⁴ Tato vyhláška byla několikrát změněna, a to vyhláškami č. NN 88/2015-1735, NN 78/2016-1795, NN 116/2017-2685, NN 14/2020-253 a NN 144/2020-2773 (dále jen „**chorvatská vyhláška o obalech**“).¹⁹⁵

Obdobně jako na Slovensku či ve Švédsku, i v Chorvatsku byly stanoveny cíle pro tříděný sběr odpadu, co se týče nápojových obalů. V Chorvatsku byly stanoveny čl. 56 zákona č. NN 84/2021-1554, o nakládání s odpady (dále jen „**chorvatský zákon o nakládání s odpady**“) a tyto cíle korespondují s textací čl. 9 směrnice o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí ve vztahu k jednorázovým nápojovým obalům.¹⁹⁶

V současné době se právní základ pro zálohování nachází v chorvatském zákoně o nakládání s odpady, který obecně stanovuje práva a povinnosti spojené se zálohováním, nicméně specifickou úpravu pro zálohový systém jednorázových nápojových obalů neobsahuje. Chorvatský zákon o nakládání s odpady stanovuje, že podrobnosti (jako jsou druhy zálohovaných produktů, výše zálohy či informační povinnost) mají být upraveny v podzákoném právním předpise.¹⁹⁷ Dá se tedy říci, že podzákoné právní předpisy konkretizují obecnou právní úpravu chorvatského zákona o nakládání s odpady.

Takovým podzákoným právním předpisem je zejména chorvatská vyhláška o obalech, která se stala účinnou v roce 2006 a od té doby doznala několik změn (viz výše) a dále nařízení č. NN 97/2015-1872, o hospodaření s obalovými odpady, které bylo rovněž změněno nařízeními č. NN 07/2020-93, NN 140/2020-2703 (dále jen „**chorvatské nařízení o obalech**“). Z hlediska systematiky je tak právní úprava zálohového systému méně přehledná, než např. na Slovensku, neboť je obsažena v několika právních předpisech a v těchto právních předpisech je upravena na různých místech, v kontextu ostatních práv a povinností spojených s nakládáním s obaly.

Chorvatsko se od ostatních v této práci srovnávaných zemí, ve kterých je zaveden zálohový systém na jednorázové nápojové obaly, odlišuje zejména tím, že správcem systému

---

¹⁹⁴ ARC+. *Deposit-refund systems for one-way beverage packaging in Europe. The case of Croatia*. In: arcplus.org [online]. [cit. 2023-01-19]. Dostupné z: https://www.acrplus.org/images/technical-reports/2019_ACR_Deposit-refund_systems_in_Europe_Case_Studies_Croatia.pdf. s. 1

¹⁹⁵ Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost. *Naknada za ambalazu i ambalazni otpad*. In: fzoeu.hr [online]. [cit. 2023-01-19]. Dostupné z: <https://www.fzoeu.hr/hr/naknada-za-ambalazu-i-ambalazni-otpad/1407>.

¹⁹⁶ Článek 56 chorvatského zákona o nakládání s odpady.

¹⁹⁷ Článek 104 odst. 10 chorvatského zákona o nakládání s odpady.

není soukromá společnost založená ze strany nápojářských společností, nýbrž veřejná instituce, jak bude přiblíženo v bodu 3.4.2. této práce.

3.4.1. Zálhované nápojové obaly

V současné době se v Chorvatsku zálhují jednorázové nápojové obaly, který mají objem 0,2 litrů a větší, a které jsou vyrobeny ze skla, plastu, hliníku, železa a cínu. Zálhované jsou nápojové obaly, které obsahují alkoholické nápoje, nealkoholické nápoje, stolní, přírodní minerální vody a přírodní pramenité vody, ovocné sirupy, ovocné šťávy a nektary, a kromě toho i mléko a tekuté mléčné výrobky.¹⁹⁸ Nápojové obaly od mléčných nápojů nicméně nebyly do systému záloh zahrnuty vždy, ale až od 1. června 2021.¹⁹⁹ Obdobně jako v Německu nebo ve Švédsku tedy i v Chorvatsku můžeme pozorovat to, že se systém záloh rozšiřuje i na další druhy nápojových obalů.

Samotná záloha je stanovená na 0,50 kn,²⁰⁰ nicméně po přijetí eura, kterým se v Chorvatsku platí od 1. ledna 2023, se částka zálohy při přepočítání na eura zdá malá, neboť činí pouhých 0,07 eur. Je tak nejnižší zálohou v zemích porovnávaných v této práci, ale i nejnižší zálohou stanovenou v rámci zemí Evropské unie. Dá se dokonce říci, že částka ve výši 0,07 eur neposkytuje dostatečnou motivaci pro vrácení nápojových obalů.²⁰¹

3.4.2. Povinnosti výrobců a distributorů

Výrobce jednorázových nápojových obalů je povinen zaplatit správci systému vratnou zálohu při uvedení takového vratného zálhovaného obalu na trh.²⁰² Částku zálohy výrobce následně požaduje po prodávajícím, kterému nápojový obal obsahující nápoj, prodá.²⁰³ Dále má výrobce informační povinnost vůči správci zálhového systému ohledně množství obalů

---

¹⁹⁸ Článek 22 odst. 1 chorvatské vyhlášky o obalech.

¹⁹⁹ Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost. *Milk and dairy products packaging back in the deposit system*. In: fzo.eu.hr [online]. [cit. 2023-01-19]. Dostupné z: <https://www.fzo.eu.hr/en/milk-and-dairy-products-packaging-back-in-the-deposit-system/8586>.

²⁰⁰ Článek 5 odst. 1 chorvatského nařízení o obalech.

²⁰¹ *NGO calls for higher deposit-refund for beverage packaging in Croatia*. In: N1 [online]. [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://n1info.hr/english/news/ngo-calls-for-higher-deposit-refund-for-beverage-packaging-in-croatia/#:~:text=In%202006%2C%20Croatia%20introduced%20a%20deposit-refund%20system%20for,waste%20and%20enables%20quality%20material%20for%20plastic%20recycling>.

²⁰² Článek 22 odst. 3 chorvatské vyhlášky o obalech.

²⁰³ Článek 22 odst. 2 chorvatské vyhlášky o odpadech.

uvedených na trh.²⁰⁴ Obaly, na které se vztahuje zálohová povinnost, má výrobce označit předepsaným způsobem.²⁰⁵

Distributor (či osoba, která provozuje recyklační zařízení) je povinen zaplatit konečnému spotřebiteli částku odpovídající záloze za vrácený nápojový obal. Povinnost vykupovat zpět vratné zálohované obaly se týká pouze prodávajících, jejichž prodejní plocha je větší než 200 m². Pro ty, kteří mají prodejní plochu menší než 200 m², tato povinnost neplatí, nicméně mají dovoleno odebírat zpět nápojové obaly, pokud u nich jsou zabezpečeny technické podmínky pro bezpečný zpětný odběr nápojových obalů. Na rozdíl od ostatních porovnávaných zemí, v Chorvatsku je omezen počet obalů, které může spotřebitel prodávajícímu vrátit, a to na 80 obalů za den. Proávající je dále povinen pravidelně informovat správce zálohového systému o počtu vrácených obalů a je také povinen označit jasně a viditelně místo pro zpětný odběr obalů a informovat spotřebitele o zpětném odběru.²⁰⁶

Na rozdíl od ostatních srovnávaných zemí, sankce za porušení povinností spojených se systémem záloh, nejsou diferenciovány na základě např. počtu obalů či jejich hmotnosti, ale je stanoveno, že za porušení povinností výrobců a distributorů podle chorvatské vyhlášky o obalech či chorvatského nařízení o obalech je možné uložit pokutu ve výši 100 000 HRK – 800 000 HRK, což po přijetí eura činí cca 13 272 eur – 106 178 eur, pokud jde o právnické osoby.²⁰⁷

3.4.3. Správce zálohového systému

Zálohový systém zajišťuje tzv. *Fond za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost* (dále jen „**Fond**“), který má na starosti nejenom zálohový systém, ale i další oblasti spojené se zlepšováním životního prostředí a udržitelným rozvojem. Fond je právnickou osobou založenou zákonem č. NN 107/2003, o fondu na ochranu životního prostředí a energetické účinnosti, je pověřen výkonem veřejné správy, odpovídá chorvatské vládě a funguje od roku 2004.²⁰⁸

V oblasti systému záloh Fond vypořádává zálohy mezi výrobcí a prodávajícími nápojových obalů. Fond přijímá částku odpovídající záloze od výrobce nápojového obalu při jeho uvedení na trh a poté vyplatí částku odpovídající záloze prodávajícímu (nikoliv výrobcí),

---

²⁰⁴ Článek 104 odst. 3, odst. 4 chorvatského zákona o nakládání s odpady.

²⁰⁵ Článek 13 odst. 1 chorvatské vyhlášky o obalech.

²⁰⁶ Článek 24 chorvatské vyhlášky o obalech.

²⁰⁷ Čl. 171 odst. 1, odst. 2 chorvatského zákona o nakládání s odpady.

²⁰⁸ Zákon o fondu za zaštitu okoliša i energetsku učinkovitost, NN 107/2003-1405 (zákon o fondu na ochranu životního prostředí a energetické účinnosti).

kteřou prodávající zaplatil spotřebiteli za vrácený obal.²⁰⁹ Kromě záloh Fond platí prodávajícím a osobám provozujícím recyklační zařízení manipulační poplatky.²¹⁰

Příjmy Fondu tvoří zejména nejrůznější poplatky v oblasti životního prostředí, tedy nejenom z oblasti odpadů, ale i za znečišťování či spojené s motorovými vozidly.²¹¹

3.5. Dílčí závěr

V této kapitole bylo nastíněno, jakým způsobem je nastaveno zálohování především jednorázových nápojových obalů ve vybraných státech Evropské unie; na Slovensku, v Německu, ve Švédsku a v Chorvatsku. Navzdory tomu, že tyto státy mají odlišné historické a ekonomické prostředí,²¹² ve všem těchto státech je zavedený funkční zálohový systém pro jednorázové nápojové obaly. Na příkladu těchto států bylo poukázáno na odlišnosti a nastíněny různé modely zálohových systémů pro jednorázové nápojové obaly.

Co se týče způsobu právní úpravy zálohového systému, Slovensko přistoupilo k vytvoření nového zákona, který upravuje výhradně zálohový systém jednorázových nápojových obalů. V některých ostatních srovnávaných zemích je právní úprava zálohového systému pro jednorázové nápojové obaly obsažena v právních předpisech upravující obaly obecně a v některých případech to způsobuje nepřehlednost právní úpravy (např. v Chorvatsku, kde je právní úprava roztržštěná v množství právních předpisů)

V porovnávaných zemích nejsou podstatné rozdíly mezi druhy a velikostmi nápojových obalů, které musí být zálohovány, většinou jedná se o plastové a kovové nápojové obaly do objemu 3 l. V Německu, ve Švédsku a ostatně i v Chorvatsku je patrné, že se postupně rozšiřuje okruh nápojových obalů, které jsou zálohovány. Na Slovensku zatím, na rozdíl od ostatních států, nejsou zálohovány nápojové obaly, které obsahují mléko či mléčné nápoje.

Nejnižší záloha je v Chorvatsku, po přijetí eura totiž činí pouhých 0,07 eur pro všechny druhy vratných obalů a je tedy otázkou, zda je tato částka dostatečně motivační k tomu, aby obaly byly vráceny. Ve Švédsku je nicméně výše zálohy obdobná pro některé druhy obalů, a to 0,8

---

²⁰⁹ Článek 24 odst. 11 chorvatské vyhlášky o obalech.

²¹⁰ Článek 6 odst. 4 chorvatského nařízení o obalech.

²¹¹ FZOEU. Sources and purpose of funding. In: fzo.eu.hr. [cit. 2023-03-17]. Dostupné z: <https://www.fzo.eu.hr/en/sources-and-purpose-of-funding/8223>.

²¹² Světová banka. *GDP per capita, PPP (current international \$)*. In: [data.worldbank.org]. Cit: [2023-03-17]. Dostupné z: https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.PP.CD?most_recent_value_desc=true&year_high_desc=true.

SEK.²¹³ Na rozdíl od Chorvatska je však ve Švédsku výše zálohy odstupňovaná podle typu nápoje a velikosti i materiálu obalu, nejvyšší záloha je 1,79 SEK,²¹⁴ což už je srovnatelné s ostatními státy, např. Slovenskem, kde výše zálohy pro všechny obaly činí 0,15 eur. Záloha je nejvyšší v Německu, kde je stanovena na 0,25 eur pro všechny druhy vratných obalů. V povinnostech výrobců a distributorů jsou v porovnávaných zemích rozdíly, nicméně společné je pro výše zmíněné právní úpravy povinnost výrobců označit obal tak, aby bylo zřejmé, že se o zálohovaný obal jedná a zapojit se do systému záloh. Dále pro distributory, kteří prodávají konečnému spotřebiteli, odebrat obaly a vracet spotřebitelům zálohu. V některých právních úpravách jsou poté povinnosti výrobců, ale i distributorů ve vztahu ke správci zálohového systému (např. na Slovensku nebo v Chorvatsku).

Je zřejmé, že důležitým subjektem zálohového systému je jeho správce, který zajišťuje zálohový systém ve všech výše zmíněných zemích. Většina těchto států má správce zálohového systému, který má relativně silnou pozici a přes kterého proudí tok záloh a případně dalších poplatků, až na Německo, kde správce zálohového systému spíše poskytuje platformu pro vypořádání těchto nároků výrobců a distributorů, ale sám se do řetězce nezapojuje. V Německu na Slovensku a ve Švédsku jsou správci zálohového systému osoby soukromého práva, založené stakeholdery nápojového průmyslu. Na Slovensku, ve Švédsku a v Chorvatsku tito správci zajišťují infrastrukturu pro zpětný odběr jednorázových nápojových obalů, proudí přes ně tok záloh a poplatků a disponují spolehlivými daty o nápojových obalech a jejich recyklaci. Chorvatsko nicméně svěřilo roli správce zálohového systému do rukou veřejné instituce.

---

²¹³ Při přepočtu na eura tato částka činí cca 0,07 eur.

²¹⁴ Při přepočtu na eura tato částka činí cca 0,16 eur.

4. Perspektivy vývoje právní úpravy v oblasti zálohování jednorázových nápojových obalů v České republice

Jak vyplývá z výše uvedeného, je možné, aby byl v České republice zaveden zálohovaný systém i na jednorázové nápojové obaly. U jednorázových nápojových obalů z plastu se dokonce zavedení tohoto systému jeví jako vhodné kvůli naplnění cílů pro recyklaci stanovených směrnicí o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí (tyto cíle jsou rovněž uvedeny výše).

Je však jisté, že cíle stanovené směrnicí o omezení dopadu plastových výrobků nejsou jediné, které by měly členské státy Evropské unie zajímat. Jak již bylo zmíněno výše, Evropská komise připravila návrh nařízení o obalech, které rozšiřuje okruh plastových výrobků, které musí od roku 2030 obsahovat nejméně 30 % recyklátu a v dalších letech bude povinný podíl recyklátu v nově vyrobených plastových obalech růst. Je tak zřejmé, že bude úlohou členských států nejenom plastový odpad třídit, ale i ho zodpovědněji recyklovat a vyrábět z něj nové výrobky.²¹⁵ Kromě toho návrh nařízení o obalech počítá se zavedením povinného zálohování nápojových obalů, jak je podrobněji uvedeno v kapitole 2.3. této práce.

Ministerstvo životního prostředí se v minulosti vyjádřilo, že pracuje na návrhu zákona o zálohách. Zálohování by se navíc nevztahovalo jenom na plastové nápojové obaly, ale i na nápojové obaly z kovu. Zajímavostí je, že Ministerstvo životního prostředí nechce se zálohováním skončit jenom u nápojových obalů, nýbrž má ambici rozšířit systém záloh i na autobaterie. Právní úprava zálohování by rovněž měla být v souladu se Strategickým rámcem, který byl přiblížen v první kapitole této práce.²¹⁶ Podle aktuálně zveřejněných tezí k zálohování

---

²¹⁵ Evropská komise. *Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o obalech a odpadech z obalů, kterým se mění nařízení (EU) 2019/1020 a směrnice (EU) 2019/904 a zrušuje směrnice 94/62/EC*. In: eur-lex.europa.eu [online]. [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0677>.

²¹⁶ Ministerstvo životního prostředí. *MŽP vede věčně debatu o zálohování. Připraví proto návrh zákona o zálohách, který zásadně podpoří cirkulární ekonomiku*. In: mzp.cz [online]. [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/news_20221109-Ministr-Jurecka-MZP-vede-vecne-debatu-o-zalohovani-Pripravi-proto-navrh-zakona-o-zalohach-ktery-zasadne-podpori-cirkularni-ekonomiku.

však nebude právní úprava obsažena ve speciálním zákoně, nýbrž dojde k novelizaci zákona o obalech (podrobněji viz níže).²¹⁷

Jelikož ke dni uzavření rukopisu této práce nebyl návrh zákona o zálohování zatím zveřejněn, není úplně jisté, jakým způsobem Ministerstvo životního prostředí k zavedení zálohování jednorázových nápojových obalů v České republice přistoupí.

4.1. Možnost zavedení zálohového systému pro jednorázové nápojové obaly

Za účelem naplnění cílů stanovených v čl. 9 směrnice o omezení plastových výrobků, zákonodárce přidal do Zákona o obalech ustanovení § 9a, jak je podrobně popsáno v kapitole 2. této práce. Je však nutné zdůraznit, že ustanovení, ačkoliv zjednodušuje zavedení dobrovolného systému zálohování nápojových obalů a může tím přispět k naplnění cílů směrnice o omezení plastových výrobků, samo o sobě k naplnění předmětných cílů nejspíše nepostačí, neboť nestanovuje povinnost zálohovat jednorázové nápojové obaly pro všechny relevantní subjekty.

Jedním z prostředků pro naplnění cílů stanovených směrnicí o omezení plastových výrobků je zavedení povinného zálohového systému²¹⁸ pro jednorázové nápojové obaly. Rozšíření zálohového systému však nelze vnímat izolovaně pouze v kontextu obalů z plastu. Kdyby totiž byly zálohovány pouze jednorázové plastové nápojové obaly, mohlo by to vést k přesunutí některých nápojů do jednorázových nápojových kovových obalů. Bylo by tedy vhodné zálohovat jak jednorázové nápojové obaly z plastu, tak i z kovu zároveň. Při zavedení zálohového systému tedy nelze opomenout ani nápojové obaly z kovu, k čemuž by ostatně mělo být přistoupeno.²¹⁹

4.1.1. Současná situace a přístup k zálohování v České republice

Je třeba podotknout, že v České republice existuje vůle spotřebitelů, ale i podnikatelů zálohovat nápojové obaly z plastu. Podle dat z roku 2022, tři čtvrtiny spotřebitelů je pro to, aby

---

²¹⁷ Ministerstvo životního prostředí. *MŽP představilo teze k povinnému zálohování nápojových plastových lahví a plechovek*. In: mzp.cz [online]. [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/news_20230516-MZP-predstavilo-teze-k-povinnemu-zalohovani-napojovych-plastovych-lahvi-a-plechovek?fbclid=IwAR1R2-BY7ckgAG-IBeQiDz9CK3zV20DYBCMpb3oBcOxAwyNF_ldMORvNzD0.

²¹⁸ Směrnice o omezení dopadu plastových výrobků v čl. 9 odst. 1 dává členským státům možnost zavést zálohové systémy za účelem zaplnění stanovených cílů pro tříděný sběr.

²¹⁹ Důvodová zpráva k zákonu č. 244/2022 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí. K čl. III bodu 20.

byly plastové nápojové obaly zálohovány, sedm z deseti spotřebitelů pak podporuje i zálohování kovových nápojových obalů. Zavedení zálohového systému pro tyto obaly není podporováno spotřebiteli méně, ani když jim bylo sděleno, že by obaly museli vrátet neponičené. K výraznému snížení spotřeby nápojů v plastových nebo v kovových nápojových obalech by zavedení zálohového systému nejspíše nevedlo (81 % spotřebitelů by stále nakupovalo nápoje v plastových nápojových obalech a 79 % by stále nakupovalo nápoje v kovových nápojových obalech).²²⁰ Snížení spotřeby jednorázových obalů sice není hlavním cílem zavedení zálohové systému, nicméně z dat je zřejmé, že mírný pokles spotřeby těchto obalů by nastal.²²¹

Co se týče výše zálohy, ta by měla dle průzkumu být nastavena obdobně jako u skleněných nápojových obalů, průměrně spotřebitelé navrhovali částku ve výši 3,98 Kč pro plastové a 3,85 Kč pro kovové nápojové obaly.²²² Dá se tedy konstatovat, že čeští spotřebitelé jsou ochotni platit zálohu v lehce nižší výši, než je stanoveno např. v Německu, nicméně tato částka je srovnatelná s částkou, která je jako záloha vybírána na Slovensku.²²³ Rovněž systém vracení nápojových obalů by si spotřebitelé přáli obdobný jako je nynější systém pro vracení skleněných nápojových obalů, tedy aby jako sběrná místa fungovaly obchody, ve kterých byly nápoje zakoupeny.²²⁴

---

²²⁰ Iniciativa pro zálohování. *Průzkum Ipsos: Češi zálohový systém chtějí. Zavedení záloh nijak nesníží jejich chuť nápoje nakupovat.* In: jdemeokrokdal.cz [online]. [cit. 2023-02-15] Dostupné z: <https://jdemeokrokdal.cz/wp-content/uploads/2022/11/221106-TZ-Pruzkum-IPSOS-Cesi-zalohovy-system-chteji.-Zavedeni-zaloh-nijak-nesnizi-jejich-chut-napojje-nakupovat.docx>.

²²¹ Jak vyplývá z tiskové zprávy Iniciativy pro zálohování ze dne 9. listopadu 2022, 6 % spotřebitelů by nápoje v PET lahvích nakupovalo podstatně méně a 2 % by dokonce nenakupovalo nápoje v PET lahvích vůbec. Obdobně by se snížila spotřeba nápojů v plechovkách, kdy by 7 % spotřebitelů nakupovalo nápoje v nich podstatně méně a 4 % by přestalo nápoje v plechovkách nakupovat úplně. Dostupné na následujícím odkazu: <https://jdemeokrokdal.cz/wp-content/uploads/2022/11/221106-TZ-Pruzkum-IPSOS-Cesi-zalohovy-system-chteji.-Zavedeni-zaloh-nijak-nesnizi-jejich-chut-napojje-nakupovat.docx>.

²²² Iniciativa pro zálohování. *Průzkum Ipsos: Češi zálohový systém chtějí. Zavedení záloh nijak nesníží jejich chuť nápoje nakupovat.* In: jdemeokrokdal.cz [online]. [cit. 2023-02-15] Dostupné z: <https://jdemeokrokdal.cz/wp-content/uploads/2022/11/221106-TZ-Pruzkum-IPSOS-Cesi-zalohovy-system-chteji.-Zavedeni-zaloh-nijak-nesnizi-jejich-chut-napojje-nakupovat.docx>.

²²³ Na Slovensku je stanovena záloha ve výši 0,15 eur jak za PET nápojový obal, tak za kovový obal (viz bod 3.1.2. této práce). V přepočtu na české koruny podle kurzu k 24. únoru 2023, činí tato částka 3,55 Kč.

²²⁴ Iniciativa pro zálohování. *Průzkum Ipsos: Češi zálohový systém chtějí. Zavedení záloh nijak nesníží jejich chuť nápoje nakupovat.* In: jdemeokrokdal.cz [online]. [cit. 2023-02-15] Dostupné z: <https://jdemeokrokdal.cz/wp->

To, že je Česká republika na zálohování jednorázových nápojových obalů připravená, dokládá i skutečnost, že ačkoliv povinnost zálohovat jednorázové nápojové obaly v České republice zatím neexistuje, dobrovolný systém zálohování zavedli někteří výrobci nápojů ve spolupráci s donáškovými službami. Konkrétně prostřednictvím služby Košík.cz jsou nabízeny nápoje v plastových vratných zálohovaných obalech společnosti Mattoni. K ceně nápoje je připočtena záloha ve výši 3 Kč za jeden obal, která je spotřebiteli vrácena, pokud obal vrátí. Vrácené obaly společnost Mattoni dále recykluje a používá je pro výrobu dalších plastových nápojových obalů.²²⁵ Košík.cz popisuje systém vratných zálohovaných plastových nápojových obalů následujícím způsobem: nejprve si zákazník zakoupí nápoj v zálohovaném plastovém nápojovém obalu vyrobený společností Mattoni. K ceně výrobku je připočítána částka 3 Kč jako záloha. Následně, po spotřebování nápoje, zákazník vrátí nepoškozený obal, včetně etikety a víčka, kurýrovi, v důsledku čehož je zákazníkovi vrácena částka odpovídající záloze na jeho bankovní účet. Tento obal následně putuje do recyklačního zařízení, je vyčištěn a rozebrán na granulát a z tohoto granulátu vznikne nový plastový nápojový obal lahev.²²⁶ Košík.cz zároveň deklaruje, že takový plastový nápojový obal obsahuje 80 % recyklovaného PET materiálu.²²⁷

Od 23. února 2023 navíc spustily systém obdobný zálohovému obchodní řetězce Lidl a Kaufland, v jejichž prodejnách (zatím se jedná o tři prodejny z každého řetězce, ale postupně mají přibývat) jsou umístěny automaty na vrácení plastových a kovových jednorázových nápojových obalů. Nicméně, v tomto případě se nejedná o klasický zálohový systém, neboť tyto řetězce nejsou domluveny s výrobcí nápojů a vrácené obaly budou pravděpodobně sešrotovány a odvezeny do sběrného dvora. Spotřebitelé také neplatí za koupi nápoje klasickou zálohu, ale k vrácení nápojových obalů jsou motivováni tím, že za vrácení dostanou slevu na nákup zboží. Účelem zavedení těchto automatů je hlavně otestování toho, jak by systém mohl fungovat

---

content/uploads/2022/11/221106-TZ-Průzkum-IPSOS-Cesi-zalohovy-system-chteji.-Zavedeni-zaloh-nijak-nesnizi-jejich-chut-napoje-nakupovat.docx.

²²⁵ Mattoni, Košík.cz. *Z lahve bude lahev*. In: mattoni.cz [online]. [cit. 2023-02-24] Dostupné z: <https://www.mattoni.cz/z-lahve-bude-lahev>.

²²⁶ Košík.cz. *Z lahve bude lahev*. In: košik.cz [online]. [cit. 2022-24-11]. Dostupné z: <https://www.kosik.cz/stranky/z-lahve-bude-lahev?kampan=paticka>.

²²⁷ Mattoni, Košík.cz. *Z lahve bude lahev*. In: mattoni.cz [online]. [cit. 2023-02-24] Dostupné z: <https://www.mattoni.cz/z-lahve-bude-lahev>.

zejména hlediska chování jejich zákazníků (konečných spotřebitelů) nebo z hlediska toho, jaké náklady distributoři (obchody) vynaloží na zálohový systém.²²⁸

Samotní výrobci nápojů, ale ani jejich distributoři tedy nejsou proti zálohovému systému, ale naopak mu jdou naproti. To dokládá i fakt, že výrobce nápojů Mattoni 1873 nebo Kofola ČeskoSlovensko se aktivně zapojují v iniciativě Zálohujme.cz, která podporuje zavedení zálohování hlavně plastových nápojových obalů a aktivně za zavedení zálohování lobbjuje.²²⁹

4.1.2. Potenciální nevýhody zavedení zálohového systému

Zavedení zálohování plastových nápojových obalů by však podle některých názorů mohlo mít i negativní dopady, zejména podle názorů subjektů, které působí na poli odpadového hospodářství jako je Česká asociace odpadového hospodářství, která sdružuje podnikatele podnikající v oblasti využívání, zneškodňování, svozu, sběru a recyklace odpadů.²³⁰ Bývá zdůrazňováno, že stávající systém třídění, zejména co se týče plastových výrobků, je velice úspěšný, protože jeho úspěšnost je 82 %, a proto není potřeba zálohy zavádět ani za tím účelem, aby byly naplněny cíle stanovené směrnicí o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí, neboť tyto cíle už jsou z velké části plněny.²³¹ Nicméně, jak je uvedeno i výše, podíl recyklovaných plastových výrobků není v České republice tak vysoký, jak bývalo v minulosti uváděno. V roce 2021 bylo recyklováno pouze 43 % z celkového množství plastových odpadů.²³² Je zřejmé, že argument „úspěšnosti“ současného systému třídění odpadu ztrácí na síle.

---

²²⁸ HORÁČEK, Filip. *Řetězce otestují, jestli lidé chtějí vracet petky*. In: seznamzpravy.cz [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: [https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ekonomika-byznys-trendy-analyzy-retezce-otestuji-jestli-lide-chteji-vracet-petky-](https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ekonomika-byznys-trendy-analyzy-retezce-otestuji-jestli-lide-chteji-vracet-petky-225339?fbclid=IwAR26rkZJl8xIHpHRrCfLb_SA_VNVBHvIW5IYgboN2Q9TWPB74AIVmziWzE5M)

225339?fbclid=IwAR26rkZJl8xIHpHRrCfLb_SA_VNVBHvIW5IYgboN2Q9TWPB74AIVmziWzE5M.

²²⁹ Zálohujme.cz. *Otevřený dopis iniciativy Zálohujme.cz ministru životního prostředí ČR*. In: zalohujme.cz [online]. [cit. 2023-02-20] Dostupné z: https://www.zalohujme.cz/wp-content/uploads/2021/08/2021-08-16-Otev%C5%99en%C3%BD-dopis-M%C5%BDP-cirkularita-FINAL_1.pdf.

²³⁰ Mezi členy České asociace odpadového hospodářství patří např. společnost AVE CZ odpadové hospodářství s.r.o. nebo společnost Komwag, podnik čistoty a údržby města, a.s., které zajišťují svaz komunálního i tříděného odpadu v množství českých obcí.

²³¹ HAVELKA, Petr. *Zálohování PET lahví v ČR očima odborníků*. In: caoh.cz [online]. [cit. 2023-01-15]. Dostupné z: <https://www.caoh.cz/aktuality/zalohovani-pet-lahvi-v-cr-ocima-odborniku.html>.

²³² Data za rok 2021. Viz Ekokom. EKO-KOMunikace. *Zpravodaj pro klienty společnosti EKO-KOM, a. s. 2/2022*. Třídění a recyklace odpadů v ČR v roce 2021. s. 4. In: ekokom.cz [online]. [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: https://www.ekokom.cz/wp-content/uploads/2022/07/EKOKOMunikace_2_2022.pdf.

Aby byly cíle směrnice o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí naplněny bez zavedení zálohování jednorázových nápojových obalů, je možné např. rozšířit síť pro tříděný sběr odpadu nebo zavést principy rozšířené odpovědnosti výrobce a zjistit, zda existuje prostor pro dotřídňování komunálního odpadu. Zároveň je však třeba vyhodnocovat, zda je těmito prostředky cílů stanovených směrnicí o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí dosahováno.²³³ Další nástroje ke zvýšení podílu vyříděných obalů by byly vítané, nicméně cílem této práce není provést ekonomickou analýzu těchto navrhovaných prostředků ve srovnání se zavedením zálohového systému.

Existují další potenciální ekonomické nevýhody zavedení zálohového systému, jako např. riziko poklesu třídění ostatních odpadů, ohrožení ekonomického fungování dotřídňovacích linek plastových obalů, dopady na domácnosti (ochota vracet použité obaly), na obchodníky (zvýšené spotřební výdaje, změna nabídky v obchodech) a samozřejmě na zpracovatele odpadů nebo na obce.²³⁴

Objevují se i názory, že zavedením zálohového systému na jednorázové nápojové plastové obaly by byla ohrožena svoboda volby toho, jak s obalem po jeho použití naložit, protože spotřebitel v případě jeho nevrácení ekonomicky ponese zaplacenou zálohu. Nicméně, jak je již uvedeno v kapitole 1.3.1.2. této práce, zálohový systém jako ekonomický nástroj životního prostředí podporuje ekologicky výhodné chování tím, že ho ekonomicky zvýhodňuje a trestá ekologicky nevýhodné chování tím, že ho ekonomicky znevýhodňuje. Je pravdou, že tento nástroj má subjekty nutit k určitému chování, nicméně je stále na vůli subjektu, jak k tomu přistoupí a jak tedy bude reagovat.²³⁵

---

²³³ Ministerstvo životního prostředí. *Zálohování PET lahví je v tuto chvíli nadbytečné a riskantní, littering nevyřeší, říká studie CETA*. In: mzp.cz [online]. [cit. 2023-02-10] Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/news_190606-zalohovani-PET.

²³⁴ ROD, Aleš, PETERKA, Pavel, SCHWARZ, Jiří. Studie dopadů zavedení zálohového systému na nápojové obaly z PET. In: mzp.cz [online]. [cit. 2023-03-11] Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_190606-zalohovani-PET/\\$FILE/Studie_PET_CETA_2019.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_190606-zalohovani-PET/$FILE/Studie_PET_CETA_2019.pdf).

²³⁵ MEZŘICKÝ, Václav. *Enviromentální politika a udržitelný rozvoj*. Praha: Portál, 2005. 208 s. ISBN: 978-80-7367-003-0. s. 129.

4.2. Zálohování jednorázových nápojových obalů *de lege ferenda*

Žádný platný právní akt ze strany Evropské unie nestanovuje přímo konkrétní parametry zálohových systémů, které by byly univerzální pro všechny členské státy. Je tedy nutné přizpůsobit nastavení zálohového systému při jeho zavedení specifickým konkrétního státu, v tomto případě České republiky.²³⁶ Nelze tedy ani nekriticky přijmout právní úpravu z jiného státu, v němž je zálohový systém pro jednorázové nápojové obaly zavedený.

Specifikem České republiky je zejména to, že je v ní už jeden zálohový systém zaveden, a to pro opakovaně použitelné obaly.²³⁷ Jak je naznačeno v kapitole 3.1.3. této práce, obdobně jako na Slovensku, by i v českém prostředí mohly fungovat dva systémy zálohování vedle sebe – jeden pro opakovaně použitelné nápojové obaly a druhý pro jednorázové nápojové obaly. Pro opakovaně použitelné obaly by nadále platil režim zákona o obalech a tento zákon by se vztahoval na skleněné nápojové obaly, které budou po jejich vrácení opakovaně použity ke stejnému účelu, tedy znovu naplněny nápojem a dále prodány. Je nicméně zřejmé, že systém zálohování znovu použitelných nápojových obalů je dlouhodobě funkční a jeho fungování by po legislativní stránce nemělo být zavedením zálohového systému pro jednorázové nápojové obaly ohroženo.

V zákoně o obalech by tedy měla být právní úprava zálohování opakovaně použitelných obalů ponechána. Nicméně, bylo by vhodné tuto právní úpravu taktéž lehce upravit v návaznosti na zavedení zálohování jednorázových nápojových obalů. Bylo by vhodné v zákoně o obalech zrušit § 9 odst. 10, který upravuje povinnost nabízet pivo, výčepní pivo a ležáky ve vratných (zálohovaných) obalech, pokud jsou nabízeny v nevratných obalech.²³⁸ Toto ustanovení se stane po nabytí právní úpravy povinného zálohování jednorázových nápojových obalů zbytečným, neboť za předpokladu, že by se zálohovaly plastové a plechové obaly na pivo, byly by všechny nápoje nabízeny ve vratných (zálohovaných) nápojových obalech.

Dále by mělo být přistoupeno k revizi ustanovení vztahujících se k dobrovolnému zálohování jednorázových nápojových obalů. Jak je podrobně uvedeno v kapitole 2.2. této práce, § 9a zákona o obalech a s ním související změny § 9 zákona o obalech ohledně jednorázových

---

²³⁶ PATORSKA, Julia. PACA, Dominika. Deposit-Refund Systems (DRS). Facts & Myths. In: Deloitte.com [online] [cit. 2023-03-11]. Dostupné z:

https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/pl/Documents/Brochures/pl_DRS_Brochure_Deloitte.pdf. s. 24.

²³⁷ § 9 zákona o obalech.

²³⁸ Podrobněji viz kapitola 2.2. této práce.

nápojových obalů, byly přidány do zákona o obalech zejména z toho důvodu, aby se zavádění dobrovolných zálohových systémů usnadnilo. Tato ustanovení jistě svoje využití našla (viz dobrovolný zálohový systém zavedený službou Košík.cz ve spolupráci s výrobcem nápojů Mattoni nebo systémy zavedené obchodními řetězci Kaufland a Lidl, podrobně popsané v kapitole 4.1.1. této práce). Nicméně, v případě vytvoření nového zákona, který by se týkal výhradně zálohování jednorázových nápojových obalů, by bylo nejvhodnější tato ustanovení ze zákona o obalech vyjmout a v podstatě v tomto uvést zákon o obalech, co se týče § 9 a § 9a do stavu před novelou, která se stala účinnou 1. října 2022.

Nicméně, Ministerstvo životního prostředí České republiky nepřipravuje zcela nový zákon, který by se týkal zálohování jednorázových nápojových obalů, jak původně zamýšlelo²³⁹ a rozhodlo se jít cestou novelizace zákona o obalech.²⁴⁰ Tato možnost však nemusí jevit jako optimální, když můžeme z aktuální textace samotného § 9 Zákona o obalech seznat, že po novele, která nabyla účinnosti v říjnu 2022, je tento zákon je přinejmenším jazykově složitý, což může způsobovat jeho nepřehlednost. Záleželo by tedy, jak by byla novela předmětného ustanovení navržena, zda by bylo zálohování jednorázových nápojových obalů ponecháno v § 9 a upravil by se § 9a zákona o obalech či zda by bylo přistoupeno k tomu, že by pro zálohování jednorázových nápojových obalů byla vytvořena zcela nová ustanovení zákona o obalech. Indicie o tom, jakým způsobem bude zálohový systém „vložen“ do zákona o obalech neposkytují ani zveřejněné teze k tomuto systému.²⁴¹

V nové právní úpravě zálohování (tedy v zákoně o zálohování jednorázových nápojových obalů, případně v novele zákona o obalech) by měly být stanoveny povinnosti výrobců, osob, které uvádí na trh nebo do oběhu nápoje v těchto obalech buď přímým prodejem spotřebiteli nebo prodejem dalším podnikatelům. Mělo by být stanoveno, na které jednorázové nápojové obaly se zálohová povinnost vztahuje a kolik činí výše zálohy, příp. způsob určení výše zálohy, tyto

---

²³⁹ Ministerstvo životního prostředí. *MŽP vede věčně debatu o zálohování. Připraví proto návrh zákona o zálohách, který zásadně podpoří cirkulární ekonomiku.* In: mzp.cz. [online]. [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/news_20221109-Ministr-Jurecka-MZP-vede-vecne-debatu-o-zalohovani-Pripravi-protovnavrh-zakona-o-zalohach-ktery-zasadne-podpori-cirkularni-ekonomiku.

²⁴⁰ VOCHOZKOVÁ, Tereza Rozálie. *Resort životního prostředí chce zálohování PET lahví a plechovek. Řada výrobců to vítá, obce mají obavy.* In: ct24.ceskatelevize.cz [online]. [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3572553-resort-zivotniho-prostredi-chce-zalohovani-pet-lahvi-a-plechovek-rada-vyrobcu-vita>.

²⁴¹ Ministerstvo životního prostředí. *Zálohování.* In: mzp.cz [online]. [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: <https://www.mzp.cz/cz/zalohovani>.

podrobnosti nicméně mohou být stanoveny podzákonými právními předpisy, obdobně jako u opakovaně použitelných vratných nápojových obalů. Neméně důležitá je právní úprava vztahující se k působnosti správce zálohového systému, dále stanovení poplatků, které budou hrazeny správci zálohového systému a které bude správce zálohového systému vyplácet jako kompenzaci nákladů na zálohování. Měl by být jasně stanoven tok záloh a poplatků tak, aby byl systém funkční i po ekonomické stránce (viz níže). Je otázkou, na které nápojové obaly by se měl zálohový systém vztahovat s ohledem na druh nápoje, který je v nápojovém obalu obsažen. Je zřejmé, že na některé druhy nápojů jsou svým složením specifické (jako mléko), a tak by zavedení povinného zálohového systému u nich mohlo být komplikovanější.²⁴² Nicméně, zavedení zálohového systému na plastové a kovové nápojové obaly nealkoholických nápojů (jako jsou různé druhy vod včetně minerálních, pramenitých i ochucených nebo ovocných či zeleninových šťáv či džusů) a z alkoholických nápojů minimálně pivo, se jeví jako bezproblémové. Jak však vidíme na příkladu Německa, Švédska, ale i Chorvatska, postupně lze zálohový systém rozšířit i na nápojové obaly od mléka a mléčných výrobků.²⁴³

---

²⁴² Nápojové obaly, ve kterých jsou mléčné produkty, typicky nebývají součástí zálohových systémů nejenom ze zřejmých hygienických důvodů, ale i kvůli důvodům etickým, když ve většině zemí je mléko považováno za základní potravinu, a tak by zvýšení jeho ceny mohlo být v rozporu s etickými principy, dále se mléčné produkty typicky nekonzumují venku nebo „na cestě“, a tak obaly mléčných produktů tvoří významnou část odpadu vyhozeného na veřejných místech. Viz PATORSKA, Julia. PACA, Dominika. *Deposit-Refund Systems (DRS). Facts & Myths*. In: Deloitte.com [online] [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/pl/Documents/Brochures/pl_DRS_Brochure_Deloitte.pdf. s. 13.

V Německu otáleli s rozšířením povinnosti zálohovat plastové obaly, které obsahují mléčné výrobky kvůli Svazu mlékárenského průmyslu (*der Milchindustrie-Verband*), který proti rozšíření systému záloh na mléčné výrobky argumentoval tím, že by obaly od mléčných výrobků mohly znečistit a pravděpodobně kontaminovat nejenom automaty určené pro zpětný odběr těchto obalů, ale i následný recyklát (vločky z rozdrcených plastových lahví). Viz LEHMANN, Norbert. *Pfandpflicht für Milch in Einwegplastikflaschen geplant*. In: agrarheute.com [online]. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.agrarheute.com/politik/pfandpflicht-fuer-milch-einweg-plastikflaschen-geplant-577358>.

²⁴³ Viz kapitola 3.2.1. této práce.

S ohledem na to, že v České republice už se pracuje na legislativě na zavedení zálohování jednorázových nápojových obalů,²⁴⁴ a na to, že po přijetí příslušné legislativy bude nejméně rok trvat nastavení systému, by se mohlo začít zálohovat od roku 2025.²⁴⁵

4.2.1. Práva a povinnosti výrobců a osob, které uvádí na trh nebo do oběhu nápoje v jednorázových nápojových obalech

Právním předpisem by měly být upraveny práva a povinnosti klíčových subjektů zálohového systému, zejména výrobců jednorázových nápojových obalů a distributorů nápojů v jednorázových nápojových obalech. Klíčové je právně zakotvit, že účast v zálohovém systému je pro tyto subjekty povinná.

Celý proces zálohování začíná už při výrobě nápojového obalu, který by měl být označen tak, aby bylo zřejmé, že se na něj vztahuje zálohový systém. Součástí označení by měly být další technické požadavky, jako např. čárový kód pro zařízení zpětného odběru. Výrobce by měl zároveň být povinen dodržovat výši zálohy, která může být stanovena buď správcem zálohového systému (obdobně jako je tomu na Slovensku) nebo může být stanovena podzákonným právním předpisem (jako v ostatních srovnávaných státech).

Osoby, které uvádí na trh nebo do oběhu nápoje jinak než prodejem spotřebiteli (tedy nápoje prodávají dalším podnikatelům), by rovněž měly mít povinnost se zapojit do zálohového systému, účtovat svým odběratelům částku zálohy (a tito odběratelé by opět měli účtovat zálohu svým odběratelům či konečným spotřebitelům tak, aby záloha byla vybrána na každé úrovni dodavatelsko-odběratelského řetězce). V povinnostech osob, které uvádí na trh nebo do oběhu nápoje v jednorázových zálohovaných obalech prodejem spotřebiteli, by se potom výrazně měla promítat ochrana spotřebitele. To znamená zejména informační povinnost vůči spotřebiteli o tom, jakým způsobem je prováděn zpětný odběr nápojových obalů, o výši zálohy a samotná povinnost odebírat nápojové obaly a vracet částku zálohy. Rovněž by obaly měly být odebírány po celou provozní dobu a jejich množství by nemělo být omezeno (jinak je tomu v Chorvatsku).

Ohledně povinností těchto klíčových subjektů směrem ke správci zálohového systému bude záviset na tom, jak bude přistoupeno k zakotvení subjektu správce zálohového systému (viz

---

²⁴⁴ Blíže viz kapitola 4.2.3. této práce.

²⁴⁵ HORÁČEK, Filip. *Jak budou Češi vracet „petky“*. *Záloha by měla být pět korun*. In: seznamzpravy.cz [online]. [cit, 2023-04-16]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ekonomika-byznys-trendy-analyzy-jak-budou-cesi-vracet-petky-zaloha-by-mela-byt-pet-korun-229001>.

podkapitola 4.2.2.). Dalo by se nicméně hovořit nejméně o informační povinnosti směrem ke správci ve vztahu vztahující se k množství obalů uvedených na trh nebo do oběhu.

Aby právní norma upravující systém záloh pro jednorázové nápojové obaly nebyla bezzubá, je nutné myslet i na zakotvení odpovídajících sankcí za porušení povinností výrobců a distributorů relevantních nápojových obalů. Porušení povinností souvisejících se zálohovým systémem a související sankce by s ohledem na zásadu subsidiarity trestní represe měly být sankcemi zejména správního trestání,²⁴⁶ např. peněžitá pokuta, která je nejčastěji ukládanou sankcí správního trestání,²⁴⁷ a to i v oblasti práva životního prostředí.²⁴⁸ Taková pokuta by měla mít dostatečně odstrašující charakter, aby subjekty odradila od porušování jejich povinností. Zároveň by měla být stanovena dostatečně určitě a neměla by mít příliš velké rozpětí. Současná právní úprava v Zákoně o obalech zakotvuje za přestupek spáchaný tím, že některá z relevantních osob porušení některou ze zákonných povinností týkajících se vratných zálohovaných obalů, pokutu až do výše 500 000 Kč,²⁴⁹ je také možné, že zákonodárce podřadí povinnosti spojené s novým systémem záloh jednorázových nápojových obalů pod toto ustanovení a sankce za porušení povinností by tedy byla pokuta až do výše 500 000 Kč.

4.2.2. Správce zálohového systému

Důležitou součástí spolehlivých a funkčních zálohových systémů je správce tohoto systému, který by měl mít relativně silné postavení, obdobně jako je tomu na Slovensku nebo ve Švédsku. Správcem zálohového systému v České republice by mohla být právnická osoba soukromého práva, která by byla založená a spravovaná klíčovými aktéry nápojářského průmyslu, tedy zejm. výrobci nápojů.

Lze jistě argumentovat, že není nutné mít správce zálohového systému, neboť v případě zálohování opakovaně použitelných obalů správce taktéž neexistuje. Nicméně, v případě jednorázových nápojových obalů je situace poněkud složitější než v případě opakovaně použitelných obalů. Opakovaně použitelné obaly se vymyjí a znovu se naplní nápojem (např. pívem) – není tedy náročné je vrátit zpět výrobcí. Naproti tomu jednorázové nápojové obaly musí

---

²⁴⁶ HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016. 600 s. ISBN: 978-80-7400-624-1. s. 295.

²⁴⁷ BOHADLO, David, POTĚŠIL, Lukáš, POTMĚŠIL, Jan. *Správní trestání z hlediska praxe a judikatury*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 224 s. ISBN: 978-80-7400-413-1. s. 50.

²⁴⁸ TUHÁČEK, Miloš, JELÍNKOVÁ, Jitka, a kol. *Právo životního prostředí : Praktický průvodce*. 1. vydání. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2015. 288 s. ISBN: 978-80-247-9978-0. s. 80.

²⁴⁹ § 45 odst. 1 písm. b) zákona o obalech.

projít procesem recyklace a z recyklátu může být vyroben nový výrobek. Pokud by neexistoval subjekt správce zálohového systému a jednorázové obaly by byly bez dalšího vráceny zpět výrobcům, výrobci by sami museli tyto obaly recyklovat (případně prostřednictvím subdodavatele) a vznikaly by jim ve spojení s tímto další náklady. Z tohoto pohledu je proto jednodušší, aby existoval subjekt správce, který by se o logistické záležitosti staral centralizovaně.

Možností by jistě bylo založit správce zálohového systému jako právnickou osobu veřejného práva nebo tuto roli svěřit Státnímu fondu životního prostředí, obdobně jako je tomu v Chorvatsku.²⁵⁰ Nicméně, toto se jeví jako méně flexibilní možnost, která by nejenom vyžadovala změnu zákona č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí České republiky, ale i následné činnosti Státního fondu životního prostředí v rámci systému záloh by mohly být více rigidní než u soukromé právnické osoby. Navíc, v případě, že by byl systém ztrátový, taková ztráta by byla nesena z veřejných financí a případná kapitálová injekce by byla administrativně náročnější než u soukromé společnosti.²⁵¹

Další variantou by bylo mít správce zálohového systému se slabším postavením obdobně jako je tomu v Německu. Správce by byl osobou soukromého práva a poskytoval by výrobcům a distributorům platformu pro vypořádání záloh, tedy by přes něj neprocházel tok záloh ani vrácených obalů.²⁵² Díky tomu, že správce zálohového systému v Německu neprovádí tolik činností (nevyplácí kompenzace za zpětný odběr distributorům, nemá povinnost organizovat a logisticky zajišťovat uskladnění a převoz navracených obalů), náklady na jeho činnost jsou nižší, než v jiných zemích.²⁵³ Nicméně, nedostatek přímé kontroly nad tokem záloh by mohl omezovat transparentnost systému. V Německu spolehlivá data o účinnosti zálohového systému

---

²⁵⁰ Správcem systému záloh je v Chorvatsku Fond ochrany životního prostředí (*Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost*), což je státní fond spravovaný Ministerstvem životního prostředí Chorvatské republiky, jak je uvedeno v kapitole 3.4.2 této práce.

²⁵¹ Srov. např. postup pro poskytnutí příplatku mimo základní kapitál kapitálovým společností (pro společnost s ručením omezeným dle § 162, § 163 zákona č. 90/2012, o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)), pro akciovou společnost se ustanovení o příplatku mimo základní kapitál společnosti s ručením omezeným použijí obdobně, viz ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. 1336 s. ISBN: 978-80-7400-799-6. s. 387.

²⁵² DPG. *About DPG*. In: dpg-pfansystem.de [online]. [cit. 2023-02-16] Dostupné z: <https://dpg-pfansystem.de/index.php/en/the-one-way-deposit-system/about-dpg.html>.

²⁵³ Tamtéž. s. 57.

neexistují, neboť správce je centrálně nesbírá, a tak se vychází z dat jednotlivých výrobců, příp. distributorů nápojů.²⁵⁴

V ostatních srovnávaných státech, tedy na Slovensku a ve Švédsku, je pozice správce silná a správci jsou založeny subjekty, které podnikají v nápojářském průmyslu. Jelikož v českém prostředí existuje vůle takových subjektů zálohový systém pro jednorázové nápojové obaly zavést (viz podkapitola 4.1.1. této práce), nabízí se založit správce českého zálohového systému jako osobu soukromého práva, která by měla na starosti vybudování infrastruktury a systému záloh, jakož i informační povinnost ve vztahu k zálohování a která by byla spravovaná klíčovými aktéry nápojářského průmyslu. Správci by po vybudování infrastruktury pro zálohový systém měla být rovněž svěřeno zajišťování celého systému a sbírání dat o jeho účinnosti. Z vyjádření ministra životního prostředí plyne, že pro budoucí českou právní úpravu je pravděpodobná právě tato varianta.²⁵⁵

4.2.3. Záloha, poplatky a recyklát v rámci zálohového systému

Výše zálohy vzhledem k tomu, že v České republice funguje systém záloh pro opakovaně použitelné nápojové obaly ze skla, který je podrobně popsán v kapitole 2.2. této práce, by měla být stanovena obdobně.

Na rozdíl od systému pro opakovaně použitelné nápojové obaly, by však se systémem pro jednorázové nápojové obaly měly být stanoveny poplatky, které by se platily správci zálohového systému a také manipulační poplatky, které by správce zálohového systému vyplácel distributorům jako kompenzaci za provádění zpětného odběru obalů. Neměly by rovněž chybět poplatky placené výrobcí správci zálohového systému za uvedení jednorázového nápojového obalu na trh, obdobně je tomu v ostatních srovnávaných zemích.

Zajímavou myšlenkou je uzavření cirkulární smyčky v tom smyslu, že by správce veřejně nabízel zpětně odebrané obaly recyklačním společnostem, ale za podmínky, že recyklační proces musí splňovat podmínky toho, aby z recyklátu mohly být vyrobeny výrobky splňující požadavky pro styk s vodou nebo s potravinami. Takový recyklát by měl být navrácen zpět správci

---

²⁵⁴ EEIP, a.s. *Návrh modelu depozitního systému pro jednorázové nápojové obaly v ČR*. In: zalohujme.cz [online]. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: https://www.zalohujme.cz/wp-content/uploads/2021/03/2020_06_EEIP_DRS-studie_FINAL.pdf. s. 59.

²⁵⁵ DRGÁČ, Zdeněk. DIVIŠOVÁ, Bára. *Pětikoruna za každou plechovku. Hladík vysvětlil, jak budou fungovat zálohy*. In: tn.nova.cz [online]. [cit. 2023-04-16]. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/495494-naprimo-hladik-rekne-jake-ma-plany-a-priority-v-resortu-zivotniho-prostredi>.

zálohového systému, který by ho následně distribuoval mezi výrobce, kteří dodali obaly na trh původně (ze kterých je nyní recyklát, který je jim vrácen).²⁵⁶ Takto není systém zálohování nastaven v žádném ze srovnávaných států. Dá se jistě konstatovat, že z pohledu principů cirkularity by tento model byl „nejčistší“, avšak mohly by vyvstat právní problémy v oblasti práva hospodářské soutěže např. v případě, že by správce zálohového systému byla osoba financovaná státem.²⁵⁷ Nicméně, s ohledem na to, že od 1. ledna 2025 bude existovat povinnost, aby nově vyrobené nápojové obaly z plastu (hlavně z polyethylentereftalátu) obsahovaly alespoň 25 % recyklovaných plastů, i ohledem na principy cirkularity, by měla být právní normou provázána tato povinnost právě s povinnostmi v rámci systému záloh pro jednorázové nápojové obaly.

Realisticky je možné očekávat, že pokud by správce zálohového systému byl povinen zajišťovat prodej vytríděných nápojových obalů recyklačním společností, tyto společnosti by následně vyrobily recyklát v různé kvalitě. Určité množství takového recyklátu, které by splňovalo požadavky pro styk s vodou a s potravinami, by mohlo být následně použito na výrobu nových nápojových obalů.

4.2.4. Teze k zálohovému systému pro jednorázové nápojové obaly

Ministerstvo životního prostředí zveřejnilo 16. května 2023 teze k připravované právní úpravě zálohování jednorázových nápojových obalů.²⁵⁸ Dle těchto tezí je plánováno do systému záloh zahrnout jednorázové nápojové obaly vyrobené z pasty a z kovu o objemu 0,1 až 3 litry. Ze zálohovací povinnosti budou prozatím vyjmuty obaly, které obsahují nápoje, obsahující více než 15 % alkoholu, dále ty, které obsahují mléko a mléčné výrobky a jednorázové skleněné

---

²⁵⁶ EEIP, a.s. *Návrh modelu depozitního systému pro jednorázové nápojové obaly v ČR*. In: zalohujme.cz [online]. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: https://www.zalohujme.cz/wp-content/uploads/2021/03/2020_06_EEIP_DRS-studie_FINAL.pdf. s. 85.

²⁵⁷ Čl. 107 an. Smlouvy o fungování evropské unie.

²⁵⁸ Ministerstvo životního prostředí. *MŽP představilo teze k povinnému zálohování nápojových plastových lahví a plechovek*. In: mzp.cz [online]. [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/news_20230516-MZP-predstavilo-teze-k-povinnemu-zalohovani-napojovych-plastovych-lahvi-a-plechovek?fbclid=IwAR1R2-BY7ckgAG-IBeQiDz9CK3zV20DYBCMpb3oBcOxAwyNF_ldMORvNzD0.

nápojové obaly.²⁵⁹ V tomto aspektu není směřování právní úpravy zálohování problematické, zakotvuje zálohovou povinnost pro obdobné druhy nápojových obalů, jako je tomu v ostatních srovnávaných státech.²⁶⁰ Záloha by měla činit 4 – 5 Kč,²⁶¹ což je rovněž přijatelné z hlediska ochoty spotřebitelů. Pozitivní je záměr rozdělit nevrácené zálohy mezi správce (operátora) zálohového systému a obce, přičemž správci by připadlo 85 % a obci 15 % těchto záloh.²⁶² Obcím by tak alespoň částečně bylo kompenzováno to, že přijdou o finanční prostředky spojené s prodejem vytríděného odpadu z jednorázových nápojových obalů.

Co by mohlo u části adresátů navrhované právní úpravy vyvolat odpor, je zakotvení povinnosti zpětně odebírat prázdné obaly pro prodejny a čerpací stanice už od 50 m². Ve srovnání se zahraniční právní úpravou se dané jeví jako relativně přísný požadavek, když např. v Německu a v Chorvatsku musí zpětný odběr provádět distributoři s prodejní plochou větší jak 200 m² a na Slovensku dokonce s prodejní plochou větší než 300 m².²⁶³

Teze počítají s vytvořením subjektu správce zálohového systému. Ten bude mít na starosti systém vytvořit, spravovat, koordinovat a financovat. Kromě toho bude zajišťovat plnění cílů pro zpětný odběr odpadů z jednorázových nápojových obalů (viz níže). Správce (operátora) zálohového systému by měly vytvořit subjekty, které pokrývají minimálně 80 % trhu s jednorázovými nápojovými obaly. Prostředky na svoji činnost bude správce čerpat z poplatků

---

²⁵⁹ HLADÍK, Petr. SURÝ, David. *Teze legislativní úpravy povinného zálohování vybraných jednorázových nápojových obalů v ČR*. In: mzp.cz [online]. [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_20230516-MZP-predstavilo-teze-k-povinnemu-zalohovani-napojovych-plastovych-lahvi-a-plechovek/\\$FILE/Za%CC%81lohovy%CC%81%20syste%CC%81m%20FIN.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_20230516-MZP-predstavilo-teze-k-povinnemu-zalohovani-napojovych-plastovych-lahvi-a-plechovek/$FILE/Za%CC%81lohovy%CC%81%20syste%CC%81m%20FIN.pdf).

²⁶⁰ Viz kapitola 3. této práce.

²⁶¹ HLADÍK, Petr. SURÝ, David. *Teze legislativní úpravy povinného zálohování vybraných jednorázových nápojových obalů v ČR*. In: mzp.cz [online]. [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_20230516-MZP-predstavilo-teze-k-povinnemu-zalohovani-napojovych-plastovych-lahvi-a-plechovek/\\$FILE/Za%CC%81lohovy%CC%81%20syste%CC%81m%20FIN.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_20230516-MZP-predstavilo-teze-k-povinnemu-zalohovani-napojovych-plastovych-lahvi-a-plechovek/$FILE/Za%CC%81lohovy%CC%81%20syste%CC%81m%20FIN.pdf).

²⁶² Tamtéž.

²⁶³ Viz kapitoly 3.1.1., 3.2.2. a 3.4.2. této práce.

od výrobců, výnosů z prodeje obalového odpadu a z nevrácených záloh.²⁶⁴ Ke správci tedy bude nejspíše přistoupeno obdobně, jako je tomu např. na Slovensku.

Cíle pro zpětný odběr odpadů z obalů jsou potom podle Ministerstva životního prostředí ambiciózní, když v roce 2029 má být podle tezí takto zpětně odebráno 90 % plastových i kovových jednorázových nápojových obalů.²⁶⁵ Je sice možné konstatovat, že ve srovnání s nynějším stavem třídění plastového odpadu je tento cíl nastaven tak, aby subjekty motivoval k němu směřovat. Nicméně, dosáhnout v roce 2029 zpětného odběru 90 % plastových a kovových jednorázových nápojových obalů není tak nerealistické, jak by se mohlo zdát. Na Slovensku byla v prvním roce po zavedení zálohového systému míra návratnosti odpadů ze zálohovaných obalů přibližně 71 %, ²⁶⁶ V dalších srovnávaných zemích je nicméně systém zálohování jednorázových nápojových obalů zaveden delší dobu a daří se dosahovat vyšší míry návratnosti, např. v Německu 98 % pro plastové a 99 % pro kovové nápojové obaly²⁶⁷ a v Chorvatsku 96 % pro plastové a 86 % pro kovové nápojové obaly.²⁶⁸

4.3. Jednorázové nápojové obaly jako odpad

Jednorázové obaly, na rozdíl od vratných opakovaně použitelných obalů, nebudou v případě zavedení zálohového systému znovu použity, nýbrž by měly být recyklovány a materiál následně využit pro výrobu nových výrobků (zčásti i nových jednorázových

---

²⁶⁴ HLADÍK, Petr. SURÝ, David. *Teze legislativní úpravy povinného zálohování vybraných jednorázových nápojových obalů v ČR*. In: mzp.cz [online]. [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_20230516-MZP-predstavilo-teze-k-povinnemu-zalohovani-napojovych-plastovych-lahvi-a-plechovek/\\$FILE/Za%CC%81lohovy%CC%81%20syste%CC%81m%20FIN.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_20230516-MZP-predstavilo-teze-k-povinnemu-zalohovani-napojovych-plastovych-lahvi-a-plechovek/$FILE/Za%CC%81lohovy%CC%81%20syste%CC%81m%20FIN.pdf).

²⁶⁵ Tamtéž.

²⁶⁶ Správce zálohového systému. *Správa o činnosti Správce zálohového systému za rok 2022*. In: spravcazaloh.sk [online]. [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: <https://www.spravcazaloh.sk/Spr%C3%A1va%20o%20%C4%8Dinnosti%20Spr%C3%A1vcu%202022.pdf>. s. 41.

²⁶⁷ EEIP, a.s. *Návrh modelu depozitního systému pro jednorázové nápojové obaly v ČR*. In: zalohujme.cz [online]. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: https://www.zalohujme.cz/wp-content/uploads/2021/03/2020_06_EEIP_DRS-studie_FINAL.pdf. s. 51.

²⁶⁸ Tamtéž. 77.

nápojových obalů). Zákon o obalech pro použité jednorázové nápojové obaly z tohoto důvodu používá pojem „odpad z vybraných vratných jednorázových obalů“.²⁶⁹

Již v současné právní úpravě dobrovolně zaváděných zálohových systémů je pro tyto obaly zakotvena odchylka od zákona o odpadech – osoba, která zpětně odebírá odpady z těchto obalů není ve vztahu k převzatým odpadům původcem odpadu a provozovna této osoby nemusí být zařízením pro nakládání s odpady.²⁷⁰ Obdobná odchylka by měla být zakotvena i v případě zavedení povinného zálohování jednorázových nápojových obalů z plastu a z kovu. Původce odpadu má totiž množství povinností podle § 15 zákona o odpadech, které by mohly odradit osoby, při jejichž činnosti odpad vzniká, od toho, aby zálohování podporovaly.

Nabízí se tedy otázka, kdo by byl ve vztahu k odpadu z těchto obalů původcem odpadu ve smyslu § 5 zákona o odpadech. V současné době, kdy neexistuje povinnost zálohovat jednorázové nápojové obaly, je ve vztahu k odpadu z těchto obalů původcem odpadu typicky obec, neboť odpady z těchto obalů jsou součástí komunálního odpadu²⁷¹ a osoby odkládají odpad na místo obcí k tomuto účelu určené.²⁷² Při zavedení zálohového systému na jednorázové nápojové obaly by však původcem odpadu nebyla obec, jelikož osoby by neodkládaly odpad na obcí určené místo, ale vracely by odpad zpět osobě, u které výrobek zakoupily. Původcem odpadu by tedy byla osoba, při jejíž činnosti odpad vzniká (tedy osoba, která zpětně odebírá odpad z jednorázových nápojových obalů). Jak je ale uvedeno výše, taková varianta by nebyla příliš žádoucí, proto by bylo vhodné zakotvit v právním předpisu upravujícím povinné zálohování jednorázových nápojových obalů obdobnou výjimku, tedy že by osoby, které zpětně odebírají odpady z těchto obalů, nebyly původci odpadu a jejich provozovna by nemusela být zařízením pro nakládání s odpady. Původcem odpadu ve vztahu k jednorázovým nápojovým obalům by tedy měla být: „osoba, která provádí úpravu odpadů nebo jiné činnosti, jejichž výsledkem je změna povahy nebo složení odpadu“.²⁷³

Dalším problémem v souvislosti se zavedením zálohování jednorázových nápojových obalů je pokles vyříděného komunálního odpadu. Zavedením zálohování jednorázových nápojových obalů totiž nutně dojde k tomu, že se část komunálního odpadu (jednorázové plastové a kovové nápojové obaly) přesune od obcí k podnikatelům. S tímto jevem mají

---

²⁶⁹ § 9a zákona o obalech.

²⁷⁰ Tamtéž.

²⁷¹ Typicky se jedná o tříděný plastový a kovový odpad z domácností podle § 11 odst. 2 písm. a) zákona o odpadech.

²⁷² Podle § 59 zákona o obalech.

²⁷³ § 5 odst. 1 písm. b) zákona o odpadech.

zkušenosti např. na Slovensku, kde zaznamenali v obci Stupava pokles vytríděných plastových jednorázových nápojových obalů o 80 % - 90 %.²⁷⁴ Zavedení zálohování by tedy mělo přímý dopad na využití míst sloužících pro sběr těchto odpadů (např. kontejnery), svozovou techniku, dotřídňovací zařízení atp. Z tohoto důvodu by mělo dojít ke snížení investic do sběru komunálního odpadu.²⁷⁵ Obce by navíc přišly o odměny za vytríděné obalové odpady, které jim poskytuje EKO-KOM.²⁷⁶

Proto by, v případě zavedení zálohového systému pro jednorázové nápojové obaly, měly být upraveny povinnosti obcí ve vztahu k oddělenému soustředování recyklovaných složek komunálního odpadu podle § 59 zákona o odpadech.²⁷⁷ Mohly by být např. sníženy cíle pro oddělené soustředování recyklovatelných složek komunálního odpadu²⁷⁸ či pozměněn způsob výpočtu těchto cílů.²⁷⁹

4.4. Dílčí závěr

V této kapitole bylo nastíněno, jakým způsobem by mohla být nastavena právní úprava zálohového systému pro jednorázové nápojové obaly zejména s ohledem na zahraniční

---

²⁷⁴ VOCHOZKOVÁ, Tereza Rozálie. *Resort životního prostředí chce zálohování PET lahví a plechovek. Řada výrobců to vítá, obce mají obavy*. In: ct24.ceskatelevize.cz [online]. [cit. 2023-05-14]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3572553-resort-zivotniho-prostredi-chce-zalohovani-pet-lahvi-a-plechovek-rada-vyrobcu-vita>.

²⁷⁵ KOZEL, Zbyněk. Interakce zálohování dnes nevratných obalů a třídění domovního odpadu. In: *Odpadové fórum*. Praha: České ekologické manažerské centrum. 2008. **11**. ISSN: 1212-7779. s. 25.

²⁷⁶ HAVELKA, Petr. Zálohování PET lahví v ČR očima odborníků. In: caoh.cz [online]. [cit. 2023-05-14]. Dostupné z: <https://www.caoh.cz/aktuality/zalohovani-pet-lahvi-v-cr-ocima-odborniku.html>.

²⁷⁷ § 59 zákona o odpadech upravuje povinnosti obce ve vztahu ke komunálního odpadu. Nejvýznamnější je povinnost přebrat veškerý komunální odpad vznikající nepodnikajícím fyzickým osobám na území této obce. Dále je obec povinna určit místa pro oddělené soustředování komunálního odpadu (alespoň nebezpečný odpad, papír, plasty, sklo, kov, biologický odpad a jedlé oleje a tuky). Ve vztahu k oddělené soustředovaným recyklovaným složkám odpadu je obec povinna zajistit, aby tyto složky tvořily od roku 2025 alespoň 60 %, od roku 2030 alespoň 65 % a od roku alespoň 70 % z celkového množství komunálních odpadů.

²⁷⁸ § 59 odst. 3 zákona o odpadech.

²⁷⁹ Aktuálně stanoven v příloze č. 18 vyhlášky č. 247/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady.

zkušenosti a s ohledem na již existující zálohový systém opakovaně použitelných nápojových obalů.

Nejprve bylo shrnuto, že existuje vůle mezi spotřebiteli, ale i podnikateli zálohový systém na jednorázové nápojové obaly z plastu a z kovu zavést. Jak vyplývá z různých iniciativ pro zavedení zálohování, ale i z průzkumů veřejného mínění, zálohování jednorázových nápojových obalů jsou Češi nakloněni. To dokládá i skutečnost, že někteří podnikatelé využili zavedení dobrovolného systému záloh (jako např. Mattoni ve spolupráci s Košík.cz nebo obchodní řetězce Kaufland a Lidl). Nicméně, jelikož každá mince má dvě strany a při návrhu nové právní úpravy nelze opomenout ani negativa navrhovaných změn, nebyly opomenuto shrnutí případných negativních dopadů zavedení zálohového systému. Nicméně, jak je ze shrnutí zřejmé, některé z těchto argumentů jsou nepodložené.

Následně bylo popsáno několik možností, kterými je možné systém záloh pro jednorázové nápojové obaly do právního řádu České republiky dostat. Byl popsán i přístup Ministerstva životního prostředí České republiky, který již návrh nové právní úpravy připravuje v podobě novely Zákona o obalech. Návrh takového zákona však nebyl ke dni uzavření rukopisu této diplomové práce zveřejněn. Bylo popsáno, že existuje i možnost vytvoření zcela nového zákona, který by upravoval výhradně zálohování jednorázových nápojových obalů, obdobně jako je tomu například na Slovensku.

Po tom, co byly objasněny cesty formálního zakotvení systému záloh v právním řádu, byla nastíněna i materiální stránka takové právní úpravy, zejména to, na které nápojové obaly by se právní úprava měla vztahovat, jaké povinnosti by měly mít relevantní subjekty. S tím byla spojena úvaha o tom, že by se dalo právně zakotvit uzavření materiálového toku tak, aby se ze zpětně odebraných nápojových obalů znovu staly nové nápojové obaly, díky čemuž by nemusely být využívány přírodní zdroje v tak velké míře.

Nebyla opomenuta ani problematika toho, že v případě odpadů z jednorázových nápojových obalů se stále jedná o odpady podle zákona o odpadech ani toho, že odpady z jednorázových nápojových obalů doposud jsou hlavně komunálním odpadem. Proto bylo přistoupeno k navržení toho, jakým způsobem by bylo vhodné zákon o odpadech upravit.

Prostřednictvím této kapitoly byl naplněn jeden z nejdůležitějších cílů této práce, a to nastínění, jakým způsobem by mohla vypadat právní úprava systému záloh pro jednorázové nápojové obaly v České republice a uvedení možných variant.

Závěr

Třídění odpadu a jeho následné zpracování je velice široké téma, které má zásadní význam pro ochranu životního prostředí. Tato práce se zaměřuje na relativně malou, ale z pohledu ochrany životního prostředí význačnou množinu odpadu, a to plastové a kovové nápojové obaly, které jsou často nacházeny na plážích v Evropské unii. U plastů obecně není zcela využit recyklační potenciál, což může být způsobeno tím, že v České republice neexistují vhodné či dostatečně motivující nástroje.

Jedním ze způsobů, jak zvýšit podíl recyklovaných plastových nápojových obalů (a tedy i plastů celkově), by mohlo být zavedení systému záloh právě pro jednorázové nápojové obaly, které jsou vyrobeny z plastu a z kovu. Zálohování spočívá v tom, že při zakoupení výrobku je k jeho ceně přičtena částka zálohy. Po použití je nepoškozený prázdný výrobek vrácen zpět distributorovi a konečnému spotřebiteli či uživateli je částka zálohy vrácena zpět.

Z hlediska charakteristiky je systém záloh ekonomický nástroj ochrany životního prostředí, který motivuje subjekty k ekologičtějšimu chování, které je pro ně i ekonomicky výhodné. Při nevrácení použitého výrobku by totiž byl subjekt „potrestán“ tím, že by mu nebyla vrácena záloha.²⁸⁰

V existujících systémech zálohování jednorázových nápojových obalů je obdobně motivován i distributor, neboť jemu by také nebyla vrácena záloha, pokud by prázdné obaly nevrátil zpět výrobcí či správci zálohového systému, který má na starosti zajištění roztrídění a následnou recyklaci materiálu. Z tohoto materiálu by se následně opět mohly stát mimo jiné i nápojové obaly. Tímto jsou naplněny principy oběhové hospodářství, které je v současné době prosazováno jak na unijní, tak na tuzemské úrovni. Zavedení tohoto systému by rovněž bylo v souladu s principy ochrany životního prostředí, zejména s principem trvale udržitelného rozvoje, ale i např. s principem „znečišťovatel platí“.

Nelze však odhlédnout od toho, že v České republice je už řadu let právně upraven systém záloh pro opakovaně použitelné nápojové obaly ze skla. Jádro právní úpravy se v současné době nachází v zákoně o obalech a podrobnosti jsou stanoveny podzákonými právními předpisy. Nezdá se, že by právní úprava způsobovala početné výkladové problémy, což dokládá i malé množství dostupné judikatury k tomuto tématu. S ohledem na zásadu právní jistoty by tedy nová právní úprava zálohování jednorázových nápojových obalů měla obsahovat některé prvky již

---

²⁸⁰ Tento systém je možné využívat i pro jiné výrobky, než jsou nápojové obaly, to nicméně nebylo předmětem této práce.

existující právní úpravy pro opakovaně použitelné nápojové obaly, např. povinnost zálohovat a dodržovat výši zálohy ze strany všech relevantních subjektů, povinnost výrobce obalu označit obal tak, aby z něj bylo zřejmé, že je tento obal zálohovaný či povinnost osob, které uvádějí tyto obaly na trh nebo do oběhu jejich prodejem spotřebiteli, tyto obaly zpětně odebírat.

Protože je vhodné se při vytváření nové právní úpravy inspirovat obdobnou právní úpravou v zahraničí, bylo přistoupeno ke komparaci právních úprav zálohování jednorázových nápojových obalů ve vybraných státech Evropské unie. Z velkého množství států, od kterých by se inspirace dala čerpat, bylo vybráno Slovensko, Německo, Švédsko a Chorvatsko, a to především z důvodu různorodosti zálohových systémů pro jednorázové nápojové obaly v těchto zemích.

Slovensko jako země České republiky nejbližší jednak právně, ale i historicky a kulturně představuje zdroj informací, neboť procházelo zavedením zálohového systému pro jednorázové nápojové obaly relativně nedávno a jeho zkušenosti jsou čerstvé. I před zavedením zálohového systému pro jednorázové nápojové obaly, existovala na Slovensku právní úprava pro zálohování opakovaně použitelných obalů. Od roku 2022 se však na základě slovenského zákona o zálohování zálohuje i jednorázové nápojové obaly z plastů a z kovu. Správcem zálohového systému na Slovensku je soukromý subjekt, který má za úkol organizovat systém záloh a zálohy přes něj proudí.

V Německu naproti tomu není zákonem stanovena povinnost zálohovat opakovaně použitelné obaly, nicméně výrobci a distributoři nápojů v těchto obalech tak činí na základě soukromoprávní dohody. Zálohování jednorázových nápojových obalů je však právně upraveno. Na rozdíl od Slovenska (ale i od ostatních srovnávaných zemí) německý správce zálohového systému pouze systém záloh zajišťuje, ale sám se ho aktivně neúčastní např. tím, že by vypořádával zálohy mezi výrobcí a distributory, toliko jim k tomu poskytuje platformu. Díky tomu, že správce je pouhým prostředníkem mezi výrobcí a distributory, náklady na jeho činnost jsou nižší než v ostatních srovnávaných státech.

V Německu, a také ve Švédsku, je zálohováno nejvíce druhů nápojových obalů. V minulosti v obou zemích panovaly obavy ohledně zálohování obalů, které obsahovaly např. mléčné výrobky či zeleninové šťávy kvůli hygienickým požadavkům, nicméně postupně se v obou zemích budou zálohovat i nápojové obaly od takových nápojů. Ve všech srovnávaných zemích však nejsou podstatné rozdíly ohledně velikosti zálohovaných nápojových obalů.

Chorvatsko se ode všech srovnávaných zemí odlišuje tím, že správa zálohového systému je svěřena do rukou státního fondu. Chorvatsko je odlišné také tím, že je omezeno množství

obalů, které konečný spotřebitel či uživatel může za den vrátit jednomu prodávajícímu. Toto omezení nicméně může být nepohodlné pro spotřebitele, kteří nakupují větší množství nápojů v těchto obalech (např. rodiny či větší skupiny osob) – museli by častěji navštěvovat prodávající, kteří zpětný odběr zajišťují, aby obaly vrátili. Navíc toto omezení lze snadno obejít tím, že osoba vrátí obaly, které by byly nad stanovený počet, na jiném místě zpětného odběru.

V poslední části této práce byly nastíněny parametry nové právní úpravy. Nebylo opomenuto ani to, že společnost na zálohování jednorázových nápojových obalů připravena. To dokládá jednak průzkum mezi spotřebiteli, ale z druhé strany i faktické chování podnikatelů, kteří využívají možnosti zavádět dobrovolné zálohování jednorázových nápojových obalů.

Úmyslně je v této práci uváděn pojem „jednorázové nápojové obaly“, který zahrnuje jak plastové, tak kovové nápojové obaly. Ekonomicky by totiž nedávalo smysl zavést zálohování pouze pro plastové nápojové obaly, neboť by se kvůli tomu mohly více prodávat nápoje v obalech kovových. Kovové nápojové obaly by tedy neměly být vynechány.

V práci byly popsány různé možnosti, jak zálohování jednorázových nápojových obalů zakotvit do právního řádu České republiky. Je jistě možnost vytvořit zcela nový zákon, který by se věnoval výlučně zálohování těchto obalů. Dále je možné novelizovat zákon o obalech a včlenit právní úpravu zálohování jednorázových nápojových obalů do něj. To by však mělo být provedeno nejlépe úplně novým ustanovením tohoto zákona (zálohování jednorázových nápojových obalů by kvůli přehlednosti zákona nemělo být včleněno do ustanovení upravující zálohování opakovaně použitelných nápojových obalů). Po materiální stránce je třeba zakotvit zejména to, jaké povinnosti budou mít jednotlivé subjekty, jak bude uchopen subjekt správce zálohového systému, jaké druhy nápojových obalů budou zálohovány a jaká bude výše zálohy.

Je nicméně otázkou, jak k nastavení systému záloh pro jednorázové nápojové obaly po právní stránce zákonodárce přistoupí. Jsou sice zveřejněny teze k zálohovému systému, nicméně je možné, že konečná podoba právní úpravy bude odlišná.

Zavedení zálohování jednorázových nápojových obalů nezabaví svět ani Českou republiku všech plastových odpadů. Zálohový systém, jak je v práci podrobně popsáno, je nicméně účinný nástroj ochrany životního prostředí, který by právě ve vztahu k třídění a recyklaci plastových (a kovových) nápojových obalů mohl být významným posunem k lepšímu. V souladu se zásadou předběžné opatrnosti a trvale udržitelného rozvoje by tak zálohování jednorázových nápojových obalů mohlo být v České republice zavedeno.

Seznam zkratek

Akční plán	Akční plán oběhového hospodářství Evropské unie z roku 2020
DPG	Deutsche Pfandsystem GmbH
druhé švédské nařízení	nařízení SFS 2022:1274 o odpovědnosti výrobce za obal
Fond	Fond za zaštitu okolí i energetsku účinnost
chorvatská vyhláška o obalech	vyhláška Ministerstva životního prostředí, územního plánování a výstavby č. NN 97/2005-1894, o obalech a obalových materiálech z roku 2005, ve znění pozdějších předpisů
chorvatské nařízení o obalech	nařízení č. NN 97/2015-1872, o hospodaření s obalovými odpady, ve znění pozdějších předpisů
chorvatský zákon o nakládání s odpady	zákon č. NN 84/2021-1554, o nakládání s odpady, ve znění pozdějších předpisů
Listina základních práv a svobod	usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů
nařízení, kterým se stanoví výše zálohy pro vybrané druhy vratných zálohovaných obalů	nařízení vlády č. 111/2002 Sb. kterým se stanoví výše zálohy pro vybrané druhy vratných zálohovaných obalů, ve znění pozdějších předpisů
návrh nařízení o obalech	návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o obalech a odpadech z obalů, kterým se mění nařízení (EU) 2019/1020 a směrnice (EU) 2019/904 a zrušuje směrnice 94/62/EC
Německý zákon o obalech	zákon o dalším rozvoji odděleného sběru recyklovatelných odpadů v okolí domácností z 5. července 2017
první švédské nařízení	nařízení SFS 2005:220 o vratných systémech pro plastové a kovové nápojové obaly
Returpack	Returpack Svenska AB
slovenská vyhláška o zálohování	vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 347/2019 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o zálohovaní jednorazových obalov na nápoje
slovenský zákon o odpadech	zákon č. 79/2015 Z.z., o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

slovenský zákon o zálohování	zákon č. 302/2019 Z. z., o zálohování jednorazových obalov na nápoje a o zmene a doplnení niektorých zákonov
směrnice o obalech a obalových odpadech	směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/62/ES ze dne 20. prosince 1994 o obalech a obalových odpadech
směrnice o odpadech	směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 98/2008 ze dne 19. listopadu 2008 o odpadech a o zrušení některých směrnic
směrnice o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí	směrnice Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2019/904 ze dne 5. června 2019 o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí
Strategický rámec	Strategický rámec cirkulární ekonomiky České republiky 2040
Strategie pro plasty	Evropská strategie pro plasty v oběhovém hospodářství z roku 2018
Ústava	ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů
vyhláška o způsobu označování vratných zálohovaných obalů	vyhláška č. 116/2002 Sb., o způsobu označování vratných zálohovaných obalů, ve znění pozdějších předpisů
zákon o obalech	zákon č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých dalších zákonů (zákon o obalech), ve znění pozdějších předpisů
zákon o odpadech	zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech, ve znění pozdějších předpisů
zákon o ochraně spotřebitele	zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů
zákon o životním prostředí	zákoně č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

ARTLEP, Uta; SOUREN, Rainer. *Recycling von Einweggetränkeverpackungen in Deutschland: Gesetzliche Regelungen und Funktionsweises des implementierten Pfandsystems*. 1. vydání. Ilmenau: Technische Universität Ilmenau, Institut für Betriebswirtschaftslehre, 2011. 22 s. ISBN 978-3-940882-27-1.

BOHADLO, David, POTĚŠIL, Lukáš, POTMĚŠIL, Jan. *Správní trestání z hlediska praxe a judikatury*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013. 224 s. ISBN: 978-80-7400-413-1.

DAHOMORSKÝ, Milan. *Právo životního prostředí*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 607 s. ISBN: 978-80-7400-338-7.

HENDRYCH, Dušan a kol. *Správní právo. Obecná část*. 9. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016. 600 s. ISBN: 978-80-7400-624-1.

HRADEC, Vratislav. *Lexikon práva životního prostředí*. Praha: EUROLEX BOHEMIA s.r.o., 2005. 1145 s. ISBN: 978-80-86861-39-5. s. 882.

JANČÁROVÁ, Ilona. *Právo životního prostředí : obecná část*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2016. 715 s. ISBN: 978-80-210-8366-0. s. 129.

KÁBRT, Jan. KUCHRASKÝ, Pavel. SCHAMS, a kol. *Latinsko/český slovník*. 2. vydání. Voznice: LEDA. 576 s. ISBN: 978-80-7335-376-6.

KISLIGEROVÁ, Eva. *Cirkulární ekonomie a ekonomika*. 1. vydání. Praha: Grada, 2021. 264 s. ISBN: 978-80-271-3230-0.

KOZEL, Zbyněk. Interakce zálohování dnes nevratných obalů a třídění domovního odpadu. In: *Odpadové fórum*. Praha: České ekologické manažerské centrum. 2008. 11. ISSN: 1212-7779.

MEZŘICKÝ, Václav. *Enviromentální politika a udržitelný rozvoj*. Praha: Portál, 2005. 208 s. ISBN: 978-80-7367-003-0.

PEKÁREK Milan, PRŮCHOVÁ, Ilona, DUDOVÁ, Jana, JANČÁROVÁ, Ilona, TKÁČILOVÁ Jana. *Právo životního prostředí. I. díl.* 2. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2009. 232 s. ISBN: 978-80-210-4926-0.

PETRŽÍLEK, Petr. *Zákon o obalech č. 477/2001 Sb. a související předpisy s komentářem.* 1. vydání. Praha: IFEC, 2002. 240 s. ISBN: 978-80-86412-17-7.

ŠVECOVÁ, Lenka, VEBER, Jaromír. *Produkční a provozní management.* 1. vydání. Praha: Grada, 2021. 344 s. ISBN: 978-80-271-1385-9.

RIFKIN, Jeremy. *Green Deal: Strašák, nebo jedinečná šance?* 1. vydání. Praha: Walden Press, 2022. 237 s. ISBN: 978-80-908015-3-0.

ŘÍMÁKOVÁ, Dana. *Zákon o obalech včetně prováděcích předpisů s výkladem.* 3. vydání. Praha: RNDr. Ivana Hexnerová – BOVA POLYGON. 2004. 109 s. ISBN: 978-80-7273-100-8.

SOUKOPOVÁ, Jana, Eduard BAKOŠ, Marie DOLEŽELOVÁ, Barbora KAPLANOVÁ, Viktor KULHAVÝ a Jarmila BERÁNKOVÁ. *Ekonomika životního prostředí.* Brno: Masarykova univerzita, 2011. 330 s. ISBN 978-80-210-5644-2.

ŠTENGLOVÁ, Ivana, HAVEL, Bohumil, CILEČEK, Filip, KUHN, Petr, ŠUK, Petr. *Zákon o obchodních korporacích.* 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020. 1336 s. ISBN: 978-80-7400-799-6.

TOJO, Naoko. *Deposit Refund Systems in Sweden.* 2011. Lund: International Institute for Industrial Environmental Economics, Lund University. 30 s. ISBN: 978-91-88902-83-2.

TOŠOVSKÁ Eva, SIDOROV Egor, RITSCHELOVÁ Iva, FARSKÝ Miroslav. *Makroekonomické souvislosti ochrany životního prostředí.* 1. VYDÁNÍ. Praha: C. H. Beck, 2010. 201 s. ISBN: 978-80-7400-308-0.

TRYČL, Ladislav. PETRŽÍLEK, Petr. *Zákon o obalech. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. 121 s. ISBN: 978-80-7598-476-0.

TUHÁČEK, Miloš, JELÍNKOVÁ, Jitka, a kol. *Právo životního prostředí : Praktický průvodce*. 1. vydání. Praha: GRADA Publishing, a.s, 2015. 288 s. ISBN: 978-80-247-9978-0.

2. Seznam použitých internetových zdrojů

BACHMANN, Marvin, ZIBUNAS, Christian, HARTMANN, Jan a kol. *Towards circular plastics within planetary boundaries*. In: Nature Sustainability [online]. [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://www.nature.com/articles/s41893-022-01054-9>.

PARKER, Laura. *The world's plastic pollution crisis explained*. In: nationalgeographic.com [online]. [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://www.nationalgeographic.com/environment/article/plastic-pollution>.

Evropská Komise. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. *A European Strategy for Plastics in a Circular Economy*. In: eur-lex.europa.eu [online]. [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1516265440535&uri=COM:2018:28:FIN>.

Evropská komise. *A European Strategy for plastics in a Circular Economy*. In: ec.europa.eu [online]. [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/environment/pdf/circular-economy/plastics-strategy-brochure.pdf>.

Ekokom. EKO-KOMunikace. *Zpravodaj pro klienty společnosti EKO-KOM, a. s. 2/2022. Třídění a recyklace odpadů v ČR v roce 2021. s. 4*. In: ekokom.cz [online]. [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: https://www.ekokom.cz/wp-content/uploads/2022/07/EKOKOMunikace_2_2022.pdf.

Eurostat. *Plastic packaging waste: 38% recycled in 2020*. In: ec.europa.eu. [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/ddn-20221020-1>.

VOCHOZKOVÁ, Tereza Rozálie. *Resort životního prostředí chce zálohování PET lahví a plechovek. Řada výrobců to vítá, obce mají obavy*. In: ct24.ceskatelevize.cz [online]. [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3572553-resort-zivotniho-prostredi-chce-zalohovani-pet-lahvi-a-plechovek-rada-vyrobcu-vita>.

Evropská komise. *Zelená dohoda pro Evropu: Snaha stát se prvním klimaticky neutrálním kontinentem*. In: ec.europa.eu [online]. [cit. 2022-09-28] Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_cs.

Evropská komise. *Circular economy action plan*. In: environment.ec.europa.eu [online]. [cit. 2022-09-28]. Dostupné z: https://environment.ec.europa.eu/strategy/circular-economy-action-plan_cs.

Evropská komise. *Plastics strategy*. In: environment.ec.europa.eu [online]. [cit. 2022-09-28]. Dostupné z: https://environment.ec.europa.eu/strategy/plastics-strategy_en.

Komise. Sdělení Komise COM (2020) 98 Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů ze dne 11. března 2020 s názvem *Nový akční plán pro oběhové hospodářství. Čistší a konkurenceschopnější Evropa*. In: eur-lex.europa.eu [online]. [cit. 2022-09-28]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=COM:2020:98:FIN>.

Komise. Sdělení Komise COM (2018) 28 Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů ze dne 16. ledna 2018 s názvem: *Evropská strategie pro plasty v oběhovém hospodářství*. In: eur-lex.europa.eu [online]. [cit. 2022-10-01]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:2df5d1d2-fac7-11e7-b8f5-01aa75ed71a1.0014.02/DOC_1&format=PDF.

Ministerstvo životního prostředí. *Strategický rámec cirkulární ekonomiky České republiky 2040*. In: mzp.cz [online], [cit. 2022-10-01]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_20211213_Vlada-schvalila-Cirkularni_Cesko_2040/\\$FILE/Cirkul%C3%A1rn%C3%AD%20%C4%8Cesko_2040_web.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_20211213_Vlada-schvalila-Cirkularni_Cesko_2040/$FILE/Cirkul%C3%A1rn%C3%AD%20%C4%8Cesko_2040_web.pdf).

Česká obchodní inspekce. *Uložené pokuty*. In: coi.cz [online]. [cit. 2022-12-02]
Dostupné z:

<https://view.officeapps.live.com/op/view.aspx?src=https%3A%2F%2Fwww.coi.cz%2Fuserdata%2Ffiles%2Fdokumenty-ke-stazeni%2Fopen-data%2Fsankce.xlsx&wdOrigin=BROWSELINK>.

Ministerstvo životního prostředí. *Návrh vyhlášky, kterou se mění vyhláška č. 30/2021 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o obalech*. In: odok.cz [online]. [cit. 2022-11-05]. Dostupné z: <https://odok.cz/portal/veklep/material/ALBSCLQA83OS/>.

UNESDA. *PET Market in Europe. State of Play 2022 : Production, collection and recycling*. In: unesda.eu [online]. [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://www.unesda.eu/wp-content/uploads/2022/01/PET-Market-in-Europe-State-of-Play-2022.pdf>.

Zalohujme.cz [online]. [cit. 2022-12-11]. Dostupné z: <https://www.zalohujme.cz/>.

Správca zálohového systému [online]. [cit. 2022-12-15] Dostupné z: <https://spravcazaloh.sk/>.

Správca zálohového systému. *Výročná správa Správcu zálohového systému 2021*. In: spravcazaloh.sk [online]. [cit. 2022-12-15] Dostupné z: https://spravcazaloh.sk/V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%A1_spr%C3%A1va_Spr%C3%A1vcu_z%C3%A1lohov%C3%A9ho_syst%C3%A9mu_2021.pdf.

Správca zálohového systému. *Výrobcovia a zálohovanie jednorazových nápojových obalov*. In: spravcazaloh.sk [online]. [cit. 2023-03-18]. Dostupné z: https://spravcazaloh.sk/Vyrobcovia_a_System_zalohovania_plastovych_flias_a%20plec hoviek.pdf.

NEUSCHELER Tillmann. *Jedem sein eigenes Fläschchen*. In: Franfurter Allgemeine [online]. [cit. 2023-01-11]. Dostupné z <https://blogs.faz.net/bierblog/2017/02/08/jedem-sein-eigenes-flaeschchen-1674/>.

Einweg- und Mehrweg-Pfand: Was ist rechtlich geregelt? In: Die Verbraucher Zeitung [online]. [cit. 2023-01-12]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20151222195817/https://www.verbraucherzentrale-bawue.de/mediabig/174961A.pdf>.

Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz und Reaktorsicherheit. *Dosenpfand kommt ab 1. Januar 2003*. In: [bmu.de](https://www.bmu.de) [online]. [cit. 2023-01-12]. Dostupné z: <https://www.bmu.de/pressemitteilung/dosenpfand-kommt-ab-1-januar-2003>.

Die Informationsplattform für Hersteller und Vertrieber zum Verpackungsgesetz [online]. [cit. 2023-01-13]. Dostupné z: <https://verpackungsgesetz-info.de/>.

ACR+. *Deposit-refund systems for one-way beverage packaging in Europe. The case of Germany*. In: [acrplus.org](https://www.acrplus.org) [online]. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: https://www.acrplus.org/images/technical-reports/2019_ACR_Deposit-refund_systems_in_Europe_Case_Studies_Germany.pdf.

EEIP, a.s. *Návrh modelu depozitního systému pro jednorázové nápojové obaly v ČR*. In: [zalohujme.cz](https://www.zalohujme.cz) [online]. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: https://www.zalohujme.cz/wp-content/uploads/2021/03/2020_06_EEIP_DRS-studie_FINAL.pdf.

Anthesis. *The Swedish Deposit Return System – What Could the UK Learn?* In: [anthesisgroup.com](https://www.anthesisgroup.com) [online]. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.anthesisgroup.com/deposit-return-system-lessons-from-sweden/>.

KINDBOM, Hannes, MCDERMOTT, Rosalind. *Sweden as a Model for Deposit Based Recycling in England, Wales and Northern Ireland* [online]. [cit. 2023-01-16] https://committees.parliament.uk/writtenevidence/9621/html/#_gnwzngd9qhrk.

Zero Waste Scotland. *Deposit return in Sweden. A case study*. In: [zerowastescotland.org.uk](https://www.zerowastescotland.org.uk) [online]. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.zerowastescotland.org.uk/sites/default/files/DRS%20Case%20Study%20-%20Sweden%20FINAL.pdf>.

Allabolag. *Returpack-Burg Svenska AB*. In: [allabolag.se](https://www.allabolag.se) [online]. [cit. 2023-01-18]. Dostupné z <https://www.allabolag.se/5562189117/koncern>.

Allabolag. *Returpack-Pet Svenska AB*. In: allabolag.se [online], [cit. 2023-01-18]. Dostupné z <https://www.allabolag.se/5564784204/koncern>.

Pantamera. *Technical Specification and Marking Manual for Metal and Plastic Containers in the Swedish Deposit Return System. Appendix 2*. In: pantamera.nu [online]. [cit. 2023-01-13]. Dostupné z: <https://assets.rp-pm-prod.pantamera.nu/4ab6f4/globalassets/documents/appendix-2-technical-specification-20230201.pdf>.

Pantamera. *Deposit and Fees. Appendix 3*. In: pantamera.nu [online]. [cit. 2023-01-17] Dostupné z: <https://assets.rp-pm-prod.pantamera.nu/4ad211/globalassets/documents/appendix-3---deposit-and-fees-2023.pdf>.

Pantamera. *Sign up to the deposit system*. In: pantamera.nu [online]. [cit. 2023-01-17] Dostupné z: <https://pantamera.nu/en/company/breweries-producers--importers/sign-up-to-the-swedish-deposit-system/>.

ARC+. *Deposit-refund systems for one-way beverage packaging in Europe*. In: arcplus.org [online]. [cit. 2023-01-17]. Dostupné z: https://www.acrplus.org/images/technical-reports/2019_ACR_Deposit-refund_systems_in_Europe_Case_Studies_Sweden.pdf.

ARC+. *Deposit -refund systems for one-way beverage packaging in Europe. The case of Croatia*. In: arcplus.org [online]. [cit. 2023-01-19]. Dostupné z: https://www.acrplus.org/images/technical-reports/2019_ACR_Deposit-refund_systems_in_Europe_Case_Studies_Croatia.pdf.

Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost. *Naknada za ambalažu i ambalažni otpad*. In: fzo.eu.hr [online]. [cit. 2023-01-19]. Dostupné z: <https://www.fzo.eu.hr/hr/naknada-za-ambalazu-i-ambalazni-otpad/1407>.

Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost. *Milk and dairy products packaging back in the deposit system*. In: fzo.eu.hr [online]. [cit. 2023-01-19]. Dostupné z: <https://www.fzo.eu.hr/en/milk-and-dairy-products-packaging-back-in-the-deposit-system/8586>.

NGO calls for higher deposit-refund for beverage packaging in Croatia. In: N1 [online]. [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://n1info.hr/english/news/ngo-calls-for-higher-deposit-refund-for-beverage-packaging-in-croatia/#:~:text=In%202006%2C%20Croatia%20introduced%20a%20deposit-refund%20system%20for,waste%20and%20enables%20quality%20material%20for%20plastic%20recycling.>

FZOEU. *Sources and purpose of funding.* In: fzo.eu.hr. [cit. 2023-03-17]. Dostupné z: <https://www.fzo.eu.hr/en/sources-and-purpose-of-funding/8223>.

Světová banka. *GDP per capita, PPP (current international \$).* In: [data.worldbank.org]. Cit: [2023-03-17].

Dostupné z: https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.PP.CD?most_recent_value_desc=true&year_high_desc=true.

Nové nařízení si posvítilo na plastové obaly. In: Obaly21 [online]. [cit. 2023-02-20] Dostupné z: <https://www.obaly21.cz/nove-narizeni-o-obalech-si-posviti-na-plastove-obaly/>.

Ministerstvo životního prostředí. *MŽP vede věčně debatu o zálohování. Připraví proto návrh zákona o zálohách, který zásadně podpoří cirkulární ekonomiku.* In: mzp.cz [online]. [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/news_20221109-Ministr-Jurecka-MZP-vede-vecne-debatu-o-zalohovani-Pripravi-proto-navrh-zakona-o-zalohach-ktery-zasadne-podpori-cirkularni-ekonomiku.

Iniciativa pro zálohování. *Průzkum Ipsos: Češi zálohový systém chtějí. Zavedení záloh nijak nesníží jejich chuť nápoje nakupovat.* In: jdemeokrokDal.cz [online]. [cit. 2023-02-15] Dostupné z: <https://jdemeokrokDal.cz/wp-content/uploads/2022/11/221106-TZ-Pruzkum-IPSOS-Cesi-zalohovy-system-chteji.-Zavedeni-zaloh-nijak-nesnizi-jejich-chut-napojenakupovat.docx>.

Mattoni, Košík.cz. *Z lahve bude lahev.* In: mattoni.cz [online]. [cit. 2023-02-24] Dostupné z: <https://www.mattoni.cz/z-lahve-bude-lahev>.

Košík.cz. *Z lahve bude lahev.* In: košík.cz [online]. [cit. 2022-24-11]. Dostupné z: <https://www.kosik.cz/stranky/z-lahve-bude-lahev?kampan=paticka>.

HORÁČEK, Filip. *Řetězce otestují, jestli lidé chtějí vracet petky*. In: seznamzpravy.cz [online]. [cit. 2023-02-25]. Dostupné z: https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ekonomika-byznys-trendy-analyzy-retezce-otestuji-jestli-lide-chteji-vracet-petky-225339?fbclid=IwAR26rkZJl8xIHpHRrCfLb_SA_VNVBHv1W5IYgboN2Q9TWB74A1VmziWzE5M.

Zálohujme.cz. *Otevřený dopis iniciativy Zálohujme.cz ministru životního prostředí ČR*. In: zalohujme.cz [online]. [cit. 2023-02-20] Dostupné z: https://www.zalohujme.cz/wp-content/uploads/2021/08/2021-08-16-Otev%C5%99en%C3%BD-dopis-M%C5%BDP-cirkularita-FINAL_1.pdf.

HAVELKA, Petr. *Zálohování PET lahví v ČR očima odborníků*. In: caoh.cz [online]. [cit. 2023-01-15]. Dostupné z: <https://www.caoh.cz/aktuality/zalohovani-pet-lahvi-v-cr-ocima-odborniku.html>.

EKO-KOMunikace. *Zpravodaj pro klienty společnosti EKO-KOM, a. s. 2/2022*. Třídění a recyklace odpadů v ČR v roce 2021. s. 4. In: ekokom.cz [online]. [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: https://www.ekokom.cz/wp-content/uploads/2022/07/EKOKOMunikace_2_2022.pdf.

Ministerstvo životního prostředí. *Zálohování PET lahví je v tuto chvíli nadbytečné a riskantní, littering nevyřeší, říká studie CETA*. In: mzp.cz [online]. [cit. 2023-02-10] Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/news_190606-zalohovani-PET.

ROD, Aleš, PETERKA, Pavel, SCHWARZ, Jiří. *Studie dopadů zavedení zálohového systému na nápojové obaly z PET*. In: mzp.cz [online]. [cit. 2023-03-11] Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_190606-zalohovani-PET/\\$FILE/Studie_PET_CETA_2019.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_190606-zalohovani-PET/$FILE/Studie_PET_CETA_2019.pdf).

PATORSKA, Julia. PACA, Dominika. *Deposit-Refund Systems (DRS). Facts & Myths*. In: Deloitte.com [online] [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/pl/Documents/Brochures/pl_DRS_Brochure_Deloitte.pdf.

Ministerstvo životního prostředí. *MŽP vede věčně debatu o zálohování. Připraví proto návrh zákona o zálohách, který zásadně podpoří cirkulární ekonomiku.* In: mzp.cz. [online]. [cit. 2023-02-15]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/news_20221109-Ministr-Jurecka-MZP-vede-vecne-debatu-o-zalohovani-Pripravi-proto-navrh-zakona-o-zalohach-ktery-zasadne-podpori-cirkularni-ekonomiku.

VOCHOZKOVÁ, Tereza Rozálie. *Resort životního prostředí chce zálohování PET lahví a plechovek. Řada výrobců to vítá, obce mají obavy.* In: ct24.ceskatelevize.cz [online]. [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3572553-resort-zivotniho-prostredi-chce-zalohovani-pet-lahvi-a-plechovek-rada-vyrobcu-vita>.

LEHMANN, Norbert. *Pfandpflicht für Milch in Einwegplastikflaschen geplant.* In: agrarheute.com [online]. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: <https://www.agrarheute.com/politik/pfandpflicht-fuer-milch-einweg-plastikflaschen-geplant-577358>.

DPG. *About DPG.* In: dpg-pfandsystem.de [online]. [cit. 2023-02-16] Dostupné z: <https://dpg-pfandsystem.de/index.php/en/the-one-way-deposit-system/about-dpg.html>.

EEIP, a.s. *Návrh modelu depozitního systému pro jednorázové nápojové obaly v ČR.* In: zalohujme.cz [online]. [cit. 2023-03-11]. Dostupné z: https://www.zalohujme.cz/wp-content/uploads/2021/03/2020_06_EEIP_DRS-studie_FINAL.pdf.

Evropská komise. *Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o obalech a odpadech z obalů, kterým se mění nařízení (EU) 2019/1020 a směrnice (EU) 2019/904 a zrušuje směrnice 94/62/EC.* In: eur-lex.europa.eu [online]. [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0677>.

HORÁČEK, Filip. *Jak budou Češi vracet „petky“. Záloha by měla být pět korun.* In: seznamzpravy.cz [online]. [cit. 2023-04-16]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ekonomika-byznys-trendy-analyzy-jak-budou-cesi-vracet-petky-zaloha-by-mela-byt-pet-korun-229001>.

DRGÁČ, Zdeněk. DIVIŠOVÁ, Bára. *Pětikoruna za každou plechovku. Hladík vysvětlil, jak budou fungovat zálohy*. In: tn.nova.cz [online]. [cit. 2023-04-16]. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/495494-naprimo-hladik-rekne-jake-ma-plany-a-priority-v-resortu-zivotniho-prostredi>.

Obaly21. *EPR aneb ne NEkončí odpovědnosti výrobce za obal*. In: obaly21.cz [online]. [cit. 2023-05-14]. Dostupné z: <https://www.obaly21.cz/epr-aneb-kde-nekonci-odpovednosti-vyrobce-za-obal/>.

Ministerstvo životního prostředí. *MŽP představilo teze k povinnému zálohování nápojových plastových lahví a plechovek*. In: mzp.cz [online]. [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/news_20230516-MZP-predstavilo-teze-k-povinnemu-zalohovani-napojovych-plastovych-lahvi-a-plechovek?fbclid=IwAR1R2-BY7ckgAG-IBeQiDz9CK3zV20DYBCMPb3oBcOxAwyNF_ldMORvNzD0.

HLADÍK, Petr. SURÝ, David. *Teze legislativní úpravy povinného zálohování vybraných jednorázových nápojových obalů v ČR*. In: mzp.cz [online]. [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_20230516-MZP-predstavilo-teze-k-povinnemu-zalohovani-napojovych-plastovych-lahvi-a-plechovek/\\$FILE/Za%CC%81lohovy%CC%81%20syste%CC%81m%20FIN.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/news_20230516-MZP-predstavilo-teze-k-povinnemu-zalohovani-napojovych-plastovych-lahvi-a-plechovek/$FILE/Za%CC%81lohovy%CC%81%20syste%CC%81m%20FIN.pdf).

Správce zálohového systému. *Správa o činnosti Správce zálohového systému za rok 2022*. In: spravcazalah.sk [online]. [cit. 2023-05-18]. Dostupné z: <https://www.spravcazalah.sk/Spr%C3%A1va%20o%20%C4%8Dinnosti%20Spr%C3%A1vcu%202022.pdf>.

3. Seznam použitých právních předpisů

Směrnice Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2019/904 ze dne 5. června 2019 o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí. Úřední věstník Evropské unie L 155/1 ze dne 12. června 2019.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/62/ES ze dne 20. prosince 1994 o obalech a obalových odpadech. Úřední věstník Evropské unie L 365/10 ze dne 31. prosince 1994.

Zákon č. 477/2001 Sb., o obalech.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 98/2008 ze dne 19. listopadu 2008 o odpadech a o zrušení některých směrnic. Úřední věstník Evropské unie L 312/3 ze dne 22. listopadu 2008.

Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí.

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 125/1997 Sb., o odpadech.

Zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele.

Zákon č. 244/2022 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků.

Nařízení vlády č. 209/2010 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 111/2002 Sb., kterým se stanoví výše zálohy pro vybrané druhy vratných zálohovaných obalů.

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 347/2019 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o zálohovaní jednorazových obalov na nápoje (vyhláška ministerstva životního prostředí, kterou se provádějí některé ustanovení zákona o zálohovaní jednorázových obalů na nápoje).

Zákon č. 302/2019 Z. z., o zálohování jednorazových obalov na nápoje a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o zálohování jednorázových obalů na nápoje a o změně a doplnění některých zákonů).

Zákon č. 79/2015 Z. z., o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o odpadech a o změně a doplnění některých zákonů).

Verordnung über die Vermeidung von Verpackungsabfällen (Verpackungsverordnung - VerpackV) von 12. Juni 1991. Bundesgesetzblatt, Jahrgang 1991, Teil I (nařízení o předcházení vzniku odpadů z obalů a o jejich využití).

Gesetz zur Fortentwicklung der haushaltsnahen Getrennterfassung von wertstoffhaften Abfällen vom 5. Juli 2017. Bundesgesetzblatt Jahrgang 17, Teil I, Nr. 45, ausgegeben u Bonn am 12. Juli 2017. (zákon o dalším rozvoji odděleného sběru recyklovatelných odpadů v okolí domácností).

Förordning (2022:1274) om producentansvar för förpackningar. (nařízení o odpovědnosti výrobce za obaly).

Förordning (2005:220) om retursystem för plastflaskor och metallburkar (nařízení (2005:220) o vratných systémech pro plastové lahve a kovové plechovky).

Zakon o gospodarenju odpadom, NN 84/2021-1554 (zákon o nakládání s odpady).

Zákon o fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, NN 107/2003-1405 (zákon o fondu na ochranu životního prostředí a energetické účinnosti).

Smlouva o fungování Evropské unie.

Vyhláška č. 247/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady.

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů.

4. Seznam použité judikatury

Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 6 As 56/2006-56 ze dne 31. ledna 2008.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 6 As 14/2007-58 ze dne 16. dubna 2008.

5. Seznam ostatních zdrojů

Usnesení vlády České republiky ze dne 13. prosince 2021 č. 1151.

Důvodová zpráva k zákonu č. 125/1997 Sb., o odpadech.

Důvodová zpráva k návrhu zákona č. zákona č. 217/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele.

Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 145/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 64/1986 Sb., o České obchodní inspekci, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 63/1986 Sb., o České zemědělské a potravinářské inspekci, ve znění zákona č. 110/1997 Sb.

Důvodová zpráva k zákonu č. 149/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů (zákon o obalech), ve znění pozdějších předpisů.

Důvodová zpráva k zákonu č. 244/2022 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí.

Stanovisko generálního advokáta Nicholase Emilioua ze dne 2. února 2023 ve věci C-543/21 Verband Sozialer Wettbewerb eV proti familia-Handelsmarkt Kiel GmbH & Co. KG.

Právní úprava systému záloh nápojových obalů

Abstrakt

Tato práce se zaměřuje na systém záloh nápojových obalů jako nástroj pro zlepšení třídění plastového odpadu. Plastový odpad je třeba zároveň vnímat v širších souvislostech, neboť v dnešní době představuje závažný problém nejen v České republice, ale i v celosvětovém měřítku. Systém zálohování (nebo také depozitně-refundační systém) je účinným ekonomickým nástrojem ochrany životního prostředí a jeho zavedení pro plastové nápojové obaly může pomoci rostoucím množství plastového odpadu. Je analyzováno, zda systém zálohování jednorázových nápojových obalů odpovídá principům oběhového hospodářství a zásadám ochrany životního prostředí.

Práce popisuje současný stav legislativy v České republice, která se týká především zálohování opakovaně použitelných nápojových obalů vyrobených ze skla. Především však práce navrhuje zavést obdobnou právní úpravu pro jednorázové nápojové obaly (plastové a kovové), aby bylo chráněno životní prostředí před plastovým odpadem a byly splněny cíle pro třídění odpadu stanovené Evropskou unií. Zdrojem inspirace pro novou právní úpravu jsou některé členské státy Evropské unie – Slovensko, Německo, Švédsko a Chorvatsko. Ve všech těchto státech se systém zálohování jednorázových nápojových obalů více či méně liší a při návrhu obdobné právní úpravy v České republice se přihlíží k některým prvkům těchto zahraničních právních úprav.

Pokud bude systém zálohování jednorázových nápojových obalů správně legislativně nastaven, nejenželepší třídění odpadů, ale také přiblíží Českou republiku k oběhovému hospodářství prostřednictvím oběhu materiálů (plastů) v souladu s Akčním plánem a se Strategickým rámcem. Systém zálohování jednorázových nápojových obalů by mohl být zaveden prostřednictvím novely Zákona o obalech, případně by mohl být vytvořen zcela nový zákon, který by byl zaměřený výhradně na systém zálohování jednorázových nápojových obalů.

Klíčová slova:

systém záloh, plasty, nápojové obaly

Regulation of Depository-Refund System for Beverage Containers

Abstract

This thesis focuses on depository-refund systems for beverage containers as an instrument to improve sorting of the plastic waste. In broader perspective, the plastic waste is nowadays a serious issue, not only in the Czech Republic, but also globally. Depository-refund system is an effective economic tool for environmental protection and its implementation for plastic bottles can help to tackle the increasing amount of the plastic waste. It is analyzed whether the depository-refund system for one-way beverage containers complies with principles of the circular economy and the principles of the environmental protection.

The thesis describes the current status of the legislation in the Czech Republic which concerns the depository-refund system of reusable glass beverage containers. Most importantly, the thesis proposes to implement a similar regulation for one-way beverage containers (plastic and metal) in order to protect the environment from the plastic waste and to comply with goals for waste sorting set out by the European Union. The sources of inspiration for the new legislation are some member states of the European Union – Slovakia, Germany, Sweden and Croatia. In all of these states, the depository-refund system for one-way beverage containers varies more or less slightly and some elements of their regulations are considered when proposing a similar legislation in the Czech Republic.

If correctly implemented, the depository-refund system for one-way beverage containers will not only improve waste sorting, it will also lead the Czech Republic closer towards circular economy through the circulation of materials (plastics) in accordance with the Action plan and the Strategic Framework. The depository-refund system for one-way beverage containers could be implemented as a part of the Act on Packaging or an entirely new act could be introduced focusing solely on the depository-refund system for one-way beverages.

Key words:

depository-refund system, plastics, beverage containers